

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวและชุมชนจังหวัดตรัง



หัวหน้าโครงการวิจัย: รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี

หัวหน้าคณะผู้วิจัยในพื้นที่: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร พันธุ์เมธาฤทธิ์

คณะผู้วิจัยในพื้นที่: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันธนี วิรุฬห์พานิช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยะนุช จิตตอนุนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสเพ็ญ ชูนวน

ดร. วรณวิมล เบญจกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุไร หัตถกิจ

ดร. วิณา คันฉ่อง

.T5

วิชาคณะผู้วิจัยในพื้นที่: รองศาสตราจารย์ ดร. ลดาวัลย์ ประทีปชัยกูร

คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ได้รับทุนสนับสนุนจากยูนิเซฟ ปี 2007

คำนำ

การวิจัยพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวและชุมชนจังหวัดตรัง เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง Baseline Assessment with Participatory Learning and Action Approach On current Child Care Knowledge, Attitudes and Practices (KAP) in Families and Communities in Six Tsunami-affected Provinces, Southern Thailand ซึ่งมี รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี จากภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วมเรียนรู้และปฏิบัติ (Participatory Learning and Action Approach, PLA) เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวที่มีบุตรอายุ 0-18 ปีและชุมชนในกลุ่มประชากรเลี้ยงของจังหวัดตรัง ได้แก่ กลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม แรงงานต่างด้าว และชุมชนแออัด ทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม 2550 โดยข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการเก็บโดยการเยี่ยมบ้านโดยใช้แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูเด็ก และแบบสังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไป ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำในชุมชนในกลุ่มดังกล่าว และการสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัด ผลการวิจัยที่ได้ จะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบในการสื่อสารเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูเด็กในชุมชนต่อไป

คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี หัวหน้าโครงการวิจัยและรองศาสตราจารย์ ลดาวัลย์ ประทีปชัยกุล ที่ปรึกษาคณะผู้วิจัยในพื้นที่ ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ใคร่ขอขอบคุณองค์การยูนิเซฟประเทศไทย รวมทั้งคุณแอนดรู มอริส คุณสุกัญญา บุญประเสริฐ และคุณอุไร สิงห์ไพบูรณ์พร ที่ได้ให้เงินสนับสนุนในการทำวิจัยและให้คำแนะนำปรึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ได้ให้การสนับสนุนในเรื่องเวลา สถานที่และอื่นๆ ที่จำเป็นแก่การดำเนินการวิจัย สุดท้ายนี้ ใคร่ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเข้าร่วมในการวิจัย และคุณสิรินทิพย์ ดันซ์ชาวลย์ที่ได้ให้การช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานต่าง ๆ การเตรียมความพร้อมในการประชุมและเก็บข้อมูล

คณะผู้วิจัยในพื้นที่

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรจังหวัดตรัง	3
2	รายงานสถิติจำนวนประชากร และบ้าน แยกตามเทศบาล และตำบล	4
3	จำนวนประชากรแยกตามหมู่บ้าน เพศและจำนวนครัวเรือน	6
4	ลักษณะทางประชากร	12
5	การได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิ	17
6	จำนวนและร้อยละของการได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิโดยอ้อม	17
7	จำนวนและร้อยละของการได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิโดยตรง	18
8	จำนวนและร้อยละของการบริโภคอาหารภายในครัวเรือน	19
9	จำนวนและร้อยละของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	20
10	จำนวนและร้อยละของแหล่งน้ำดื่มของครอบครัว	21
11	จำนวนและร้อยละของแหล่งน้ำใช้ของครอบครัว	22
12	จำนวนและร้อยละของการขับถ่าย	22
13	จำนวนและร้อยละพฤติกรรมกรรมการแปรงฟัน	23
14	จำนวนและร้อยละประเภทของพฤติกรรมกรรมการล้างมือ	23
15	จำนวนและร้อยละของการสวมรองเท้า	24
16	จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมกรรมการกำจัดขยะมูลฝอย	25
17	จำนวนและร้อยละของประเภทการเจ็บป่วยของเด็กในครอบครัว	26
18	จำนวนและร้อยละของวิธีการดูแลเมื่อเด็กในครอบครัวเจ็บป่วย	27
19	จำนวนและร้อยละของวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	29
20	จำนวนและร้อยละของการแสดงออกในความรักต่อลูก	30
21	จำนวนและร้อยละของการแสดงออกต่อลูกเมื่อลูกทำความดี	31
22	จำนวนและร้อยละของลักษณะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว	32
23	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของบิดาในการดูแลลูก	33
24	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่บิดาทำกับลูก	34
25	จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ขณะที่กำลังทำงานบ้านอยู่และเด็กเข้ามาจะร่วมทำกิจกรรมด้วย	35
26	จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่คนในครอบครัวได้กระทำในรอบปี ที่ผ่านมา	36

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
27	จำนวนและร้อยละของความปลอดภัยและความสะอาดในชุมชนที่อาศัย 37
28	จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่เคยช่วยดูแลเด็กในชุมชน 38
29	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลเด็ก 39
30	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่ชุมชนดูแลเด็กในบางเรื่อง 39
31	จำนวนและร้อยละของการใช้เวลาในการดูแลโทรทัศน์ของเด็ก 40
32	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของคนในครอบครัวในการดูแล โทรทัศน์กับเด็ก 41
33	จำนวนและร้อยละของลักษณะรายการที่ครอบครัวชอบดู 42
34	จำนวนและร้อยละของช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงดูเด็ก 44
35	จำนวนและร้อยละของช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพ 46
36	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับของความสุขในครอบครัว 47
37	จำนวนและร้อยละของประเภทที่อยู่อาศัย 48
38	จำนวนและร้อยละของประเภทของที่มีอยู่ในบ้าน 50
39	จำนวนและร้อยละของธรรมชาติละแวกบ้าน 53
40	จำนวนและร้อยละของสิ่งรบกวนในบริเวณบ้าน 54
41	จำนวนและร้อยละของสภาพภายในบ้าน 55
42	จำนวนและร้อยละของลักษณะเด็ก 57
43	ความถี่และร้อยละของเด็ก แยกตามเพศและอายุ และหญิงตั้งครรภ์ 59

รายการภาพประกอบ

ภาพ		หน้า
1	แผนที่จังหวัดตรัง	1

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วมเรียนรู้และปฏิบัติ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวที่มีบุตรอายุ 0-18 ปีและชุมชนในกลุ่มประชากรเสี่ยงของจังหวัดตรัง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด ทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม 2550 โดยข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการเก็บโดยการเยี่ยมบ้านโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต คือ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูเด็ก และแบบสังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไป ทำการสัมภาษณ์ครอบครัวและตรวจสุขภาพเด็กกลุ่มไทยพุทธ (n = 31 ครอบครัว) ไทยมุสลิม (n = 33 ครอบครัว) แรงงานต่างด้าว (n = 35 ครอบครัว) และชุมชนแออัด (n = 39 ครอบครัว) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำในชุมชนในกลุ่มไทยพุทธ (n = 12) ไทยมุสลิม (n = 12) แรงงานต่างด้าว (n = 18) และชุมชนแออัด (n = 10) ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) กรรมการหมู่บ้าน ตัวแทนครอบครัว (แม่บ้าน) และเยาวชน (นักเรียน นักศึกษา) แม่ค้า ชาวบ้าน หญิงตั้งครรภ์ เจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษ์ไทย เป็นต้น และการสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัด ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) วิทยุชุมชน FM95.0 MHz พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) ศึกษาพิเศษ อบต. สำนักงานวัฒนธรรม มูลนิธิศุภนิมิต มูลนิธิรักษ์ไทย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) สำนักงานพัฒนาชุมชน จำนวน 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและนำเสนอในรูปของการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมและเปรียบเทียบ 4 กลุ่มตัวอย่าง ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และกำหนดประเด็นหลัก

ผลการวิจัยเชิงปริมาณจากการเยี่ยมบ้านในจังหวัดตรัง

ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม แรงงานต่างด้าวและชุมชนแออัด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดรวมทั้ง 4 กลุ่มเท่ากับร้อยละ 92.8 โดยพบในร้อยละที่ใกล้เคียงกันในทุกกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธคิดรวมทั้งเป็นร้อยละ 68.8 ยกเว้นกลุ่มไทยอิสลามที่พบว่านับถือศาสนาอิสลามคิดเป็นร้อยละ 100 โดยรวมเป็นครอบครัวเดี่ยวร้อยละ 58.7 บิดามีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีมัธยมศึกษาตอนต้นในอัตราเท่ากันคือ ร้อยละ 22.9 ส่วนมารดาพบว่ามีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุดคือร้อยละ 31.9 มีสถานภาพคู่และอยู่ด้วยกันมากที่สุดร้อยละ 91.3 สัมพันธภาพระหว่างสามีภรรยา พบว่ารักใคร่กันมาก มีความสุขปรองดองคิดเป็นร้อยละ 52.4 อาชีพหลักของครอบครัวมากที่สุด คือ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ

ละ 52.2 และเกินกว่าครึ่งพบว่าครอบครัวไม่มีอาชีพเสริมคือร้อยละ 63.8 และความเพียงพอของ รายได้พบว่า ครึ่งหนึ่งมีรายได้เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บคิดเป็นร้อยละ 50.7 นอกจากนี้ยังพบว่า มี หนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 43.5

ผลกระทบของครอบครัวจากคลื่นยักษ์สึนามิ พบว่า โดยรวมร้อยละ 87.7 เป็นผู้ที่ ไม่ได้รับผลกระทบจากสึนามิ รองลงมาคือได้รับผลกระทบโดยอ้อม คิดเป็นร้อยละ 10.9 ได้แก่ ทำให้มีรายได้ลดลง อื่น ๆ และตกงาน คิดเป็นร้อยละ 8.7, 2.2 และ 0.7 ตามลำดับ ส่วนการได้รับ ผลกระทบโดยตรงก็มีในอัตราน้อยมากที่เท่ากัน คือ ที่ทำมาหากินเสียหาย (เรือหาปลาเสียหาย) และอื่น ๆ คิดเป็นอย่างละร้อยละ 0.7

การบริโภคอาหารภายในครัวเรือน พบว่า โดยรวมประกอบอาหารรับประทานเองใน ครอบครัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.9 รองลงมา มีการซื้ออาหารสำเร็จรูป เช่น อาหารกระป๋อง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปร้อยละ 39.9 ซื้ออาหารนอกบ้านสำเร็จรูปร้อยละ 32.6 และหาอาหารได้เองโดย ไม่ต้องซื้อร้อยละ 17.4 สำหรับพฤติกรรมการรับประทานอาหารในครอบครัว พบว่า มีการใช้ช้อน กลางตักอาหารเมื่อรับประทานร่วมกันร้อยละ 71.7 มีการใช้ภาชนะเช่นถ้วยชามและช้อนเดียวกันใน การรับประทานอาหารและตักน้ำร้อยละ 26.1 และมีการแยกอาหารที่เหมาะสมให้เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปีร้อยละ 23.9 โดยพบว่า มี 3 กลุ่มที่มีการแยกอาหารให้เด็กที่อายุน้อยกว่า 3 ปี พอ ๆ กัน คือ กลุ่มแรงงานต่างด้าว ไทยมุสลิม และชุมชนแออัด คิดเป็นร้อยละ 28.6, 27.3 และ 25.6 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มไทยพุทธ พบว่า มีเพียงร้อยละ 12.9 ที่มีการแยกอาหารให้เด็ก

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่า โดยรวมเคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ร้อยละ 87.7 ในจำนวนนี้ พบว่า ทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณร้อยละ 84.8-90.3 นอกจากนี้ ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดีย্বর้อยละ 73.9 และเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และนมผสมร้อยละ 39.9 และไม่เคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีเพียงร้อยละ 10.1

สุขอนามัยครอบครัว พบว่า โดยรวมประมาณครึ่งหนึ่งตักน้ำซื้อ คิดเป็นร้อยละ 53.6 รองลงมาคือตักน้ำประปา ร้อยละ 31.9 สำหรับน้ำที่ใช้ในครัวเรือนส่วนมากใช้น้ำประปาร้อยละ 84.1 สำหรับการขับถ่าย พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ส้วมในการขับถ่ายคือร้อยละ 99.3 ด้านการแปรงฟัน พบว่า ส่วนใหญ่แปรงฟันทุกเช้าเย็นร้อยละ 65.2 ด้านการล้างมือ พบว่า โดยรวมมีอ่างหรือสถานที่ ล้างมือ คิดเป็นร้อยละ 31.9 มีการล้างมือหลังเข้าห้องน้ำเป็นประจำร้อยละ 72.5 ล้างมือเมื่อ สกปรกทุกครั้งร้อยละ 68.8 ล้างมือก่อนกินอาหารเป็นประจำร้อยละ 60.9 การล้างมือด้วยสบู่ทุก ครั้งร้อยละ 56.5 ล้างมือด้วยน้ำเปล่าร้อยละ 50.0 และใช้ผ้าเช็ดมือทุกครั้งหลังการล้างมือร้อยละ 45.7 ด้านการสวมรองเท้าของเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปีและสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวขณะเดินบน พื้นดิน พบว่า โดยรวมส่วนใหญ่มีการสวมรองเท้าร้อยละ 77.4 และไม่สวมรองเท้าร้อยละ 22.6 ใน

จำนวนผู้ที่ไม่สวมรองเท้าขณะเดินบนพื้นดินนี้พบในกลุ่มไทยพุทธมากที่สุดคือร้อยละ 38.7 รองลงมาคือกลุ่มแรงงานต่างด้าวร้อยละ 22.9 ส่วนการกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า โดยรวมส่วนใหญ่ใช้การกำจัดขยะโดยการนำไปทิ้งขยะรวมกันในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 68.8 รองลงมาคือ กำจัดโดยการเผาร้อยละ 24.6

การเจ็บป่วยของเด็กในครอบครัวและวิธีการดูแลเมื่อเด็กในครอบครัวเจ็บป่วย พบว่า โดยรวมมีเด็กป่วยเป็นโรคไข้หวัดมากที่สุดคือ ร้อยละ 86.2 ส่วนการเจ็บป่วยที่พบรองลงมาคือ ท้องเสีย เจ็บป่วยรุนแรงจนต้องเข้าโรงพยาบาล แผลพุพองและใช้เลือดออก คิดเป็นร้อยละ 44.2, 26.1, 17.4 และ 6.5 ตามลำดับ สำหรับการแก้ไขเมื่อเด็กเจ็บป่วยด้วยโรคท้องเสีย ไข้หวัด แผลพุพอง ใช้เลือดออก และเจ็บป่วยรุนแรง พบว่า ส่วนมากจะไปหาหมอที่อนามัย คิดเป็นร้อยละ 73.8, 87.0, 54.2, 100 และ 100 ตามลำดับ

การอบรมเลี้ยงดูบุตร เมื่อเด็กคือชนไม่เชื่อฟัง โดยรวมใช้วิธีการที่ร้อยละ 62.3 รองลงมาคือการตักเตือน สอนด้วยเหตุผลและให้ดูแบบอย่างที่ดี และดุ ร้อยละ 52.2, 45.7 และ 37.7 ตามลำดับ ส่วนการแสดงออกถึงความรักต่อเด็ก โดยรวมมีการแสดงออกเป็นประจำอย่างชัดเจน เช่น การกอด หอมแก้ม ลูบหัว โอบไหล่ร้อยละ 57.7 และเมื่อเด็กทำความดี โดยรวมผู้เลี้ยงดูจะปฏิบัติต่อเด็กโดยการกอด สัมผัสตัว กล่าวคำชมเชยแสดงความพอใจ ขอบใจ คิดเป็นร้อยละ 72.8 ส่วนการเล่น พุดคุย หยอกล้อกับลูกในครอบครัวทุกวัน วันละ 2 ชั่วโมงหรือมากกว่า พบร้อยละ 87.5 และในครอบครัวมีการเล่านิทานหรือร้องเพลงให้ลูกฟังก่อนนอนพบว่าได้ปฏิบัติทุกวัน วันละ 2 ชั่วโมงหรือมากกว่า ร้อยละ 43.4 รองลงมาคือ ไม่ได้ทำเลย ร้อยละ 27.2

การมีส่วนร่วมของบิดาในการดูแลลูก โดยรวม บิดาได้มีส่วนร่วมในการดูแลและทำกิจกรรมกับลูกทุกวัน วันละ 2 ชั่วโมงหรือมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 55.2 รองลงมาคือเฉพาะวันหยุด สัปดาห์ละครั้งร้อยละ 16.0 สำหรับลักษณะกิจกรรมที่บิดามีส่วนร่วมในการดูแล พบว่า บิดามีส่วนร่วมในการดูแลกิจวัตรประจำวัน ร้อยละ 50.7 รองลงมาพบเท่า ๆ กัน คือ อบรมสั่งสอนให้รู้จักผิด และให้เงิน อาหาร และสิ่งของ ร้อยละ 47.1 นอกนั้น มีสอนหนังสือ การบ้าน ร้อยละ 31.2

พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ขณะที่พ่อแม่กำลังทำงานบ้านอยู่และเด็กเข้ามา จะร่วมทำกิจกรรมด้วย กลุ่มตัวอย่างจะปฏิบัติต่อเด็กโดยยอมให้หยิบของได้ พุดคุยและสอนลูกไปด้วยร้อยละ 68.0 และอื่น ๆ ร้อยละ 24.3 นอกจากนั้น ในรอบปีที่ผ่านมา ยังพบว่ามี การช่วยเหลือเพื่อนบ้านหรือชุมชนร้อยละ 88.4 มีการเล่นหอยร้อยละ 52.9 สูบบุหรี่ในบ้านร้อยละ 43.5 ดื่มเหล้าหรือเบียร์ในบ้านร้อยละ 39.1 เมากลับบ้านร้อยละ 32.6 เล่นไฟร้อยละ 14.5 ทะเลาะด่าว่ากันร้อยละ 33.6 ทำร้ายร่างกายกันร้อยละ 2.9 และมีการช่วยเหลือดูแลกันยามเจ็บป่วยร้อยละ 98.6

สภาพแวดล้อมภายในชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมประมาณมากกว่าครึ่งหนึ่ง ระบุว่าชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่มีความปลอดภัยมากร้อยละ 60.1 และระบุว่าปลอดภัยปานกลาง

ร้อยละ 37.0 โดยรวมส่วนมากรับรู้ว่ามีชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่มีความสะอาดปานกลางร้อยละ 64.5 สะอาดมากร้อยละ 26.1 และสกปรกร้อยละ 9.4

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลเด็ก โดยรวม พบว่า เคยช่วยเหลือเด็กบ้านอื่นในชุมชนร้อยละ 62.3 โดยเฉพาะในชุมชนไทยพุทธเคยช่วยเหลือมากที่สุด ร้อยละ 80.6 และแรงงานต่างด้าวน้อยที่สุดร้อยละ 31.4 การช่วยเหลือทำโดยการให้อาหาร ดูแลความปลอดภัยและให้เล่น/เรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 42.0, 39.9 และ 31.2 ชุมชนช่วยกันดูแลเด็กเมื่อมีเหตุจำเป็นและดูแลในบางเรื่องเท่า ๆ กัน คือ ร้อยละ 38.2 และไม่สนใจ ดูแลเฉพาะแต่ลูกหลานตนเอง ร้อยละ 23.6 การดูแลที่ชุมชนทำในบางเรื่อง คือ ทำสนามให้เด็กเล่น จัดอาหารกลางวัน/นม และจัดศูนย์เลี้ยงเด็ก คิดเป็นร้อยละ 15.2, 8.7 และ 2.9

การดูแลโทรทัศน์ของเด็กในชุมชน โดยรวมใช้เวลาดูโทรทัศน์ในวันธรรมดนานน้อยกว่า 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 36.0 โดยพบมากที่สุดในกลุ่มไทยพุทธ ร้อยละ 58.1 รองลงมาคือ ดูนาน 2-3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 29.4 โดยพบมากที่สุดในกลุ่มชุมชนแออัด ร้อยละ 46.2 ส่วนวันเสาร์อาทิตย์ พบว่า เด็กใช้เวลาในการดูโทรทัศน์นาน 2-3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 25.9 โดยพบมากที่สุดในกลุ่มไทยพุทธร้อยละ 41.9 รองลงมา คือ ดูนานน้อยกว่า 1 ชั่วโมง ร้อยละ 23.0 โดยพบในกลุ่มแรงงานต่างด้าว (41.2%) มากที่สุด และดูนานมากกว่า 4 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 22.2 พบในกลุ่มไทยมุสลิม (46.9%) มากที่สุด ทั้งนี้ในการดูโทรทัศน์ของเด็กพบว่าส่วนใหญ่จะมีผู้ใหญ่ร่วมดูด้วยทุกครั้ง รองลงมาคือผู้ใหญ่ดูด้วยและให้คำแนะนำ และการปล่อยให้เด็กดูโทรทัศน์ตามลำพัง คิดเป็นร้อยละ 41.2, 30.1 และ 15.4 ตามลำดับ

รายการโทรทัศน์ที่ครอบครัวชอบดู พบว่า โดยรวมชอบดูรายการข่าวประจำวันทั่วไปและละครมากที่สุดเท่า ๆ กัน คือ ร้อยละ 89.1 รองลงมาคือภาพยนตร์/บันเทิง ตลก/ข่าว และการ์ตูน คิดเป็นร้อยละ 84.1, 81.9 และ 78.3 ตามลำดับ ส่วนรายการศาสนาเป็นรายการที่นิยมดูน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.3

ช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงดูเด็ก โดยรวมส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากรายการโทรทัศน์มากที่สุด (77.5%) รองลงมาคือจากพ่อแม่ (68.1%) แพทย์ (59.4%) และญาติพี่น้อง (53.6%) ส่วนสื่อที่ได้รับข่าวสารน้อยที่สุดคือจากรถเคลื่อนที่ คิดเป็น ร้อยละ 2.2

ช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพ โดยรวมส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากรายการโทรทัศน์มากที่สุด (80.4%) รองลงมาคือจากแพทย์ (64.5%) พ่อแม่ (53.6%) อสม. (44.2%) และญาติพี่น้อง (43.5%) ส่วนสื่อที่ได้รับข่าวสารน้อยที่สุดคือจากรถเคลื่อนที่ คิดเป็นร้อยละ 1.4

ระดับความสุขของครอบครัว ทั้ง 4 กลุ่ม มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 7.09-9.23 โดยที่ค่าคะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง ไม่มีความสุขเลยและค่าคะแนน 10 หมายถึง มีความสุขมากที่สุด

ลักษณะของบ้าน ส่วนใหญ่โดยภาพรวม อาศัยในบ้านถาวร คิดเป็นร้อยละ 55.8 ยกเว้นกลุ่มแรงงานต่างด้าวซึ่งร้อยละ 60 อาศัยในห้องเช่า/บ้านเช่า โดยบ้านส่วนใหญ่มีลักษณะแข็งแรงมั่นคง ร้อยละ 63.8 มีโครงสร้างบ้านเป็นบ้านชั้นเดียวติดพื้นดิน คิดเป็นร้อยละ 76.8 และมีบ้านเป็นของตนเอง ร้อยละ 44.1 โดยที่กลุ่มไทยพุทธและไทยมุสลิมมีบ้านเป็นของตนเองร้อยละ 93.5 และ 93.8 ส่วนกลุ่มชุมชนแออัดมีบ้านเป็นของตนเองแต่ปลูกในที่ดินของคนอื่นร้อยละ 71.1 สำหรับกลุ่มแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่กับนายจ้างหรือเช่าบ้านอยู่ ร้อยละ 91.4

สิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน ส่วนใหญ่มีของเล่นมากที่สุด คือ ร้อยละ 81.2 รองลงมาคือหนังสือเรียน ร้อยละ 50.7 และหนังสือภาพ/นิทาน ร้อยละ 44.9 ส่วนเครื่องใช้ที่มีมากที่สุดคือพัดลม คิดเป็นร้อยละ 97.1 รองลงมา ได้แก่ นาฬิกาและตู้เย็น คิดเป็นร้อยละ 90.6 และ 77.5 ตามลำดับ สำหรับสื่อที่มีมากที่สุดคือ โทรทัศน์ ร้อยละ 97.8 รองลงมา คือ วิทยุ ซีดีและวีดีโอ ร้อยละ 68.1 และ 50.7 ตามลำดับ และยานพาหนะที่ใช้มากที่สุดคือรถจักรยานยนต์คิดเป็นร้อยละ 71.0 รองลงมา คือ รถจักรยาน ร้อยละ 46.4

สภาพแวดล้อมของบ้าน นิยมปลูกต้นไม้และดอกไม้ไว้รอบบ้าน คิดเป็นร้อยละ 74.6 และ 65.2 มีบ่อน้ำร้อยละ 31.2 มีน้ำขัง/น้ำเน่า ร้อยละ 30.4 มีกองขยะร้อยละ 26.1 มีเสียงดัง ร้อยละ 24.6 มีขวดเหล้าร้อยละ 21.7 และมีคอกสัตว์ร้อยละ 20.3 ส่วนสภาพภายในบ้าน พบว่า ส่วนใหญ่แยกบริเวณห้องนอนต่างหาก ร้อยละ 89.9 มีการวางข้าวของเครื่องใช้รวมเป็นที่ที่เป็นทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.8 และมีการป้องกันอันตรายจากของมีคม ปลั๊กไฟ ยามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.0

การสังเกตลักษณะเด็กระหว่างการเยี่ยมบ้าน พบว่าเด็กส่วนใหญ่มีร่างกาย เล็บ ผสมสะอาดสะอาด ได้รับการเอาใจใส่มาก คิดเป็นร้อยละ 56.2 มีอารมณ์ยิ้มแย้มแจ่มใส ร้อยละ 65.2 สนใจสิ่งแวดล้อมและเคลื่อนไหวคล่องแคล่ว คิดเป็นร้อยละ 50.0 และ 36.2 ตามลำดับ และเด็กส่วนใหญ่มีความใกล้ชิด ผูกพันกันดีกับพ่อแม่ คิดเป็นร้อยละ 76.5

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มครอบครัวและชุมชนในจังหวัดตรัง

ความคาดหวังของครอบครัวต่อเด็ก: ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า ครอบครัวและชุมชนจังหวัดตรังทั้ง 4 กลุ่ม มีความคาดหวังต่อเด็กในชุมชนคล้ายคลึงกัน คือ อยากเห็นเด็กเติบโตขึ้นเป็นเด็กดี มีการศึกษา ไม่ติดยาเสพติด มีการงานที่ดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี สุขภาพแข็งแรง และกลับมาเป็นผู้นำของสังคมในชุมชนได้ สำหรับกลุ่มชุมชนอิสลามนั้นคาดหวังอยากเห็นลูกหลานอยู่ในกรอบศาสนา และพบว่ากลุ่มชุมชนแรงงานพม่า นั้นนอกจากอยากให้เด็กเป็นเด็กดีแล้ว ความคาดหวังอยากเห็นเด็กพม่า ได้เป็นคนไทย อยู่ในเมืองไทยและมีงานทำที่ดี

ครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดี: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลครอบครัวและชุมชนทั้ง 4 กลุ่มมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดี คือ ครอบครัวนั้นต้องเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่น เป็นกันเอง เอาใจใส่และติดตามเด็ก ใฝ่ใจเด็กไม่บังคับมากจนเกินไป ให้คำปรึกษาเด็กเมื่อมีปัญหา มีระเบียบวินัยและรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เคารพผู้ใหญ่ สำหรับกลุ่มไทยมุสลิมมีความคิดเห็นที่ครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดีนั้นนอกจากเลี้ยงวิธีการดังกล่าวแล้ว ครอบครัวนั้นจะต้องมีการอบรมสั่งสอนลูกโดยนำหลักและการปฏิบัติของศาสนาเข้ามามีบทบาทในการอบรมเด็กด้วย และในกลุ่มชุมชนแรงงานพม่าพบว่า ครอบครัวที่สอนให้ลูกช่วยงานบ้านและครอบครัวที่พ่อแม่มีบทบาทในการเลี้ยงลูกเป็นครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดี

สิ่งที่พึงพอใจ: ทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อเด็กที่เหมือนกันคือ การให้ความร่วมมือของเด็กในชุมชนต่อกิจกรรมส่วนรวม เด็กไม่ติดสารเสพติดและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเล่นกีฬา นอกจากนี้กลุ่มชุมชนไทยพุทธมีความพึงพอใจที่เด็กเป็นเด็กเรียนดี มีชื่อเสียง รักเรียนและสนใจที่จะศึกษาต่อ แต่สำหรับชุมชนแรงงานอพยพพบว่า ชุมชนมีความพึงพอใจที่เด็กได้กินนมแม่และอยู่กับแม่ตลอด ไม่เที่ยวและช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน

สิ่งที่น่าห่วง: ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มระบุเหมือนกันว่า มีความเป็นห่วงเด็กในชุมชนในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน ได้แก่ ยาเสพติด ติดเกมส์ การพนัน การทะเลาะวิวาท การขั้บรถชิง สูดองน้ำมัย การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร สำหรับชุมชนแรงงานอพยพนั้นเป็นห่วงเด็กในเรื่องไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ และไม่มีผู้ดูแลเด็กกำพร้าที่พ่อแม่ตายด้วยโรคเอดส์

ปัจจัยเชิงบริบทและวัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ประเพณีหรือวิถีปฏิบัติที่เอื้อต่อการเลี้ยงดูเด็ก: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มมองคล้ายกันว่า ปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีและวิถีปฏิบัติที่เอื้อประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพในชุมชน คือ การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาและการจัดกิจกรรมตามประเพณีวัฒนธรรมและในวันเทศกาลสำคัญต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันแม่ วันพ่อ วันเด็ก สำหรับกลุ่มไทยพุทธ ชุมชนอิสลามและชุมชนแรงงานพม่าพบว่าการให้เด็กได้ปฏิบัติทางศาสนาจะทำให้เด็กเป็นเด็กดี มีคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้ในชุมชนแรงงานอพยพยังพบว่า การนำยาสมุนไพรจากพม่ามาใช้รักษาเด็กเมื่อไม่สบาย จะช่วยให้เด็กดีขึ้น

ปัจจัยเชิงบริบทและวัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ประเพณีหรือวิถีปฏิบัติที่ทำให้เกิดผลเสียต่อเด็ก: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มระบุเหมือนกัน คือ พฤติกรรมการกระทำของพ่อแม่และผู้ใหญ่ที่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี ทำให้เด็กเห็น ทำให้เด็กนำมาปฏิบัติตาม ซึ่งจะเกิดผลเสียตามมา เช่น พ่อแม่สูบบุหรี่ กินเหล้า เล่นการพนัน ทะเลาะและตีกันให้ลูกเห็น นอกจากนี้ในชุมชนไทยพุทธและชุมชนเมืองยังมีความรู้และความเชื่อที่ผิดและปฏิบัติต่อกันมาซึ่งทำให้เกิดผลเสียกับเด็กได้ เช่น ไม่ให้เด็กกินปลาจนกว่าจะพูดคำว่าปลาได้ ให้เด็กจับเห็ดเล็กน้อยจะเป็นการฆ่า

เดือน (พยาธิ) และสื่อต่างๆ โทรทัศน์ทำให้เด็กเลียนแบบที่ไม่ดีได้ เช่น การใส่เสื้อสายเดี่ยว การพูดจาที่ไม่เพราะ นอกจากนี้ คิดว่าการสอนโดยการห้ามก็จะทำให้มีเสียต่อเด็ก เช่น ห้ามไม่ให้เด็กออกไปเที่ยวพบปะเพื่อน

บทบาทพ่อในการเลี้ยงดูเด็ก: ความคิดเห็นของชุมชนทั้ง 4 กลุ่มมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าการเลี้ยงดูเด็กให้ดีนั้น พ่อควรมีบทบาทเช่นเดียวกับแม่ในการเลี้ยงดูลูก ด้วยการให้เวลาและให้ความรักความอบอุ่น และกระทำพฤติกรรมและทำเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกเห็น

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนถึง 6 เดือน: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่มเห็นด้วยกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือน กลุ่มแรงงานอพยพและกลุ่มไทยอีสานสามารถให้นมแม่ได้นานถึง 6 เดือน เนื่องจากแม่ไม่ต้องทำงานและมีหน้าที่เลี้ยงลูกอย่างเดียว สำหรับกลุ่มแม่ชุมชนไทยพุทธ ชุมชนมุสลิมและชุมชนเมืองนั้นแม่ไม่สามารถให้นมได้ถึง 6 เดือนเนื่องจากแม่ต้องไปทำงาน สุขภาพไม่ดี หิวนมบอดหรือกลัวเสียทรง

การดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล: ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่มให้ความเห็นที่เหมือนกันคือ จะดูแลและฝึกให้เด็กได้ทำเองจนกว่าจะทำเองได้ เช่น การอาบน้ำ สระผม แปรงฟัน การล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังเข้าห้องน้ำ แต่บางครอบครัวในชุมชนเมืองจะปล่อยให้ย่ำหรือย่ำดูเด็ก และยายบางคนจะปล่อยให้ประหลาดใจไม่ได้สนใจ สำหรับปัญหาที่พบ คือ ฟันผุและเป็นเหา

การดูแลเมื่อเด็กเจ็บป่วย: การดูแลเด็กเมื่อเด็กเจ็บป่วยของทั้ง 4 กลุ่ม พบว่าครอบครัวจะให้การดูแลรักษาเบื้องต้นตามอาการก่อน เช่น ให้อาบน้ำและเช็ดตัวลดไข้เมื่อเด็กมีไข้ ให้อุ้มผกเถื่อนแรงแม่เมื่อมีอาการท้องเสีย แต่ถ้าเด็กมีอาการไม่ดีขึ้น พ่อแม่ก็จะพาไปรักษาที่โรงพยาบาลอนามัย หรือคลินิก นอกจากนี้ทั้ง 4 กลุ่ม ยังใช้การรักษาด้วยภูมิปัญญาของท้องถิ่นของตนเองในการให้การรักษาเด็กเมื่อไม่สบายด้วย

การสอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น: ครอบครัวมีวิธีการสอนให้เด็กรู้จักการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับเพื่อนเหมือนกันทั้ง 4 กลุ่ม คือ ให้พูดจาสุภาพ รู้จักพูดขอบคุณและขอโทษ ไม่ทะเลาะกัน รู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือเพื่อนและผู้อื่น มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ และในชุมชนแรงงานอพยพยังสอนลูกหลานไม่ให้ลักขโมยและให้อยู่ห่างไกลจากสารเสพติด

ความต้องการการช่วยเหลือเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดยกเว้นกลุ่มแรงงานอพยพ ต้องการการช่วยเหลือในเรื่องการดูแลเด็กที่คล้ายกัน ดังนี้ คือ ต้องการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัย ทนการศึกษา และห้องสมุดสำหรับเด็ก สำหรับชุมชนแออัดต้องการการจัดสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้สะอาด สนามหรือสถานที่สำหรับเด็กเล่น การให้ความรู้เรื่องโภชนาการและเรื่องการดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคลของเด็กแก่พ่อแม่ สำหรับกลุ่มชุมชนแรงงานอพยพนั้นต้องการให้มีโรงเรียนพม่าในเมืองไทย และต้องการมีใบอนุญาตขับขี่รถจักรยานยนต์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในจังหวัดตรัง

เด็ก ๆ เป็นไปตามเป้าหมายที่ชุมชนต้องการ: สำหรับงานด้านอนามัยแม่และเด็กในด้านโภชนาการทำได้บรรลุตามเป้าหมายและเกณฑ์ที่วางไว้ แต่พบมีปัญหาเด็กอ้วนมากขึ้น สำหรับงานศูนย์เด็กเล็กโดยภาพรวมของจังหวัด ทำได้เกินเป้าหมาย คือทำได้ระดับดีมากตามตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ งานทางด้านพัฒนาการเด็กนั้นดำเนินการได้ตามเป้าหมายเกินร้อยละ 95 ตามที่วางไว้ และงานด้านการศึกษาขั้นปฐมวัยตอนต้นได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้เช่นกัน ส่วนงานด้านคุณธรรมและวัฒนธรรมยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้กว้างๆ คือ "เด็ก ดี มีคุณธรรม เก่ง ดี มีความสุข" สำหรับงานด้านแรงงานต่างด้าวของมูลนิธิเพื่อให้เด็กที่ไม่มีเลข 13 หลัก มีสุขภาพที่ดีสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่โรงพยาบาลและสถานอนามัย และการมีสิทธิศึกษานั้นยังไม่บรรลุเป้าหมายเนื่องจากมีข้อจำกัดหลายเรื่อง เช่น การเข้ามาทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตและการใช้ภาษาที่ไม่เข้าใจกัน

แนวคิดหรือนโยบายในเรื่องการพัฒนาเด็กในจังหวัด: นโยบายด้านอนามัยแม่และเด็กของสาธารณสุขจังหวัดมีนโยบายในการพัฒนาเด็กที่ชัดเจน โดยจะเริ่มมองพัฒนาการเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของแม่ คือ ขณะตั้งครรภ์ต้องมีการฝากครรภ์อย่างมีคุณภาพครบอย่างน้อยตามเกณฑ์ 4 ครั้ง และคลอดในสถานบริการที่ได้มาตรฐาน เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เด็กที่คลอดออกมาต้องมือน้ำหนักไม่น้อยกว่า 2,500 กรัมและไม่มีภาวะขาดออกซิเจน และแม่ต้องไม่มีภาวะของการตกเลือดหรือเป็นอันตรายถึงแก่ความตาย และการป้องกันพันธุ ส่วนนโยบายด้านการศึกษาของกองการศึกษาและวัฒนธรรมจังหวัดมีนโยบายหลักและให้การอุดหนุนตามความต้องการของชุมชน คือ (1) นโยบายด้านการอยู่ดีมีสุขของประชาชนในเรื่องปัจจัยสี่ (2) นโยบายเกี่ยวกับวัฒนธรรม มรดกไทย ดำเนินการเป็นภาพรวมทั้งจังหวัด (3) ด้านการศึกษา ให้การสนับสนุนโครงการต่างๆ (4) ให้การส่งเสริมสนับสนุนศูนย์เด็กเล็กทั้งจังหวัด และ (5) นโยบายด้านกีฬา ส่วนนโยบายด้านคุณธรรมและศาสนาอิสลามของสำนักงานวัฒนธรรมมีนโยบายในเรื่องการอบรมสั่งสอนศาสนาประเพณีอิสลาม และการปลูกฝังจริยธรรมให้กับเด็ก นโยบายของจังหวัดมีนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ชัดเจนของจังหวัดตรัง 4 ปี (2550-2553) โดยจังหวัดตรังจะมีการพัฒนาเด็กทุกภาคส่วนให้มีความรู้คู่คุณธรรม โดยมีการบูรณาการของทุกภาคส่วนที่ทำงานเกี่ยวกับเด็ก

การเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็กเล็กในชุมชนทั่วไป และกลุ่มเสี่ยงในจังหวัด: ชาวไทยพุทธ เลี้ยงลูกแบบปล่อย รักลูกมาก ตามใจและเลี้ยงดูแบบพุ่มเฟิยเฟุ้งเพื่อ สนใจเทคโนโลยี การเลี้ยงดูเด็กของชุมชนไทยมุสลิมยังใช้วิธีการเลี้ยงดูแบบดั้งเดิม คือรักและหวงลูกมากและจะยึดหลักศาสนาและการเชื่อฟังพ่อแม่เป็นหลักในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก สำหรับชุมชนเมืองพ่อแม่ไม่ค่อย

มีเวลาให้ลูกและจะปล่อยให้เด็กๆ เล่นกันเอง หรือให้ลูกไปอยู่เล่นเกมสล็อตตลอดทั้งวัน ส่วนการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-8 ปี ของกลุ่มแรงงานอพยพ พ่อแม่เลี้ยงดูเด็กเอง

การจัดลำดับความเร่งด่วนของปัญหาที่รวบรวมได้จากครอบครัวและชุมชนกลุ่มต่างๆในจังหวัด: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลบางท่านก็เห็นด้วยกับปัญหาเสียงที่เสnox้างต้น แต่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลบางท่านก็เห็นด้วยและบางท่านไม่เห็นด้วยกับปัญหาและความต้องการเรื่องใบขับขี่รถจักรยานยนต์ของลุ่มแรงงานอพยพ และไม่เห็นด้วยที่จะให้เด็กพม่าได้รับการศึกษาในประเทศไทยเนื่องจากต้องมาเป็นภาระของคนไทย

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวและชุมชนที่ต้องปรับเปลี่ยน และแนวทางแก้ไข: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลระบุว่าพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวและชุมชนที่ต้องปรับเปลี่ยน ได้แก่ (1) การดูแลเด็กเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัย และ (2) การทำให้เด็กสนใจเรื่องศาสนาวัฒนธรรม ผู้ให้ข้อมูลเสนอวิธีการปรับเปลี่ยนและแนวทางการแก้ไขดังนี้ (1) ต้องถามปัญหา/โจทย์ จากชุมชน ประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง และต้องประสานงานช่วยกันทำทุกๆฝ่าย ปฏิบัติและประเมินติดตามผล (2) การให้ผู้เฒ่าทางศาสนาเป็นหลักช่วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัว และ (3) หน่วยราชการต้องตระหนักถึงปัญหาของชุมชนอยู่และจะต้องจัดเข้าไว้ในแผน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กของหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน: ในส่วนของภาคเอกชนและภาครัฐได้มีส่วนช่วยเหลือในเรื่องของสุขอนามัย การศึกษาและพัฒนาการเด็ก โดยได้จัดทำโครงการต่างๆ นอกจากนี้ ยังมีองค์กรเอกชน เช่น มูลนิธิศุภนิมิต สื่อวิทยุชุมชน และองค์กร UNICEF ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

การนำผลการประเมินสภาวะการอบรมเลี้ยงดูเด็กมาปรับปรุงการดำเนินงาน และการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ กับการมีส่วนร่วมของครอบครัวในชุมชน: หน่วยงานด้านสาธารณสุข ได้มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานและเฝ้าระวัง และมีการประสานงานกันทุกระดับเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สำหรับ อบต.บางหมากมีการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง ของโรงเรียน ของผู้อำนวยการ ของครูประจำโรงเรียน และนำมาปรับปรุงเพื่อเลือกครูที่เหมาะสมกับการสอนเด็ก

ความต้องการความช่วยเหลือ: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลระบุว่าต้องการความช่วยเหลือในเรื่องงบประมาณสนับสนุนในการจัดทำโครงการต่างๆ การถ่ายทอดการทำงานที่ได้รับผลสำเร็จและสิ่งที่ดีให้กับที่อื่นๆ ได้รับทราบ คลังนิทานเคลื่อนที่ และของเล่นเคลื่อนที่

บทที่ 1 บทนำ

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดตรัง (<http://www.trang.go.th/>)

จังหวัดตรัง ตั้งอยู่ภาคใต้ของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานคร 828 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 4,941.439 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,088,399.375 ไร่ ประชาชนในจังหวัดส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อชาติไทย โดยมีคนไทยเชื้อสายจีน ประมาณ 30% ของประชาชนทั้งหมด อาศัยประกอบธุรกิจอยู่ในเขตตัวเมืองและย่านธุรกิจการค้าทั่ว ๆ ไป ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 80.5 รองลงมาคือ ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 18.0 ซึ่งมีมากในท้องที่อำเภอปะเหลียน ย่านตาขาว กันตัง สีเกา ชาวไทยอิสลามเหล่านี้มีภาษาพูด เช่นเดียวกับประชาชนในเมืองคือ พุดภาษาไทย ท้องถิ่นภาคใต้ นอกนั้นนับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 1.2 อุบนิสัยใจคอของคนจังหวัดตรัง โดยทั่วไปมีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันร่วมมือต่อทางราชการเป็นอย่างดี

อาณาเขต

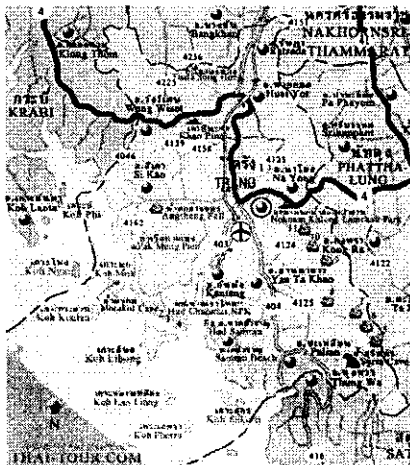
จังหวัดตรังมีอาณาเขตติดต่อดังภาพที่ 1

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล และทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอควนขนุน อำเภอกงหรา และอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอคลองท่อม เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ และทะเลอันดามัน



ภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดตรัง

แหล่งที่มา: <http://www.thai-tour.com/thai-tour/South/Trang/data/map.htm>

ภูมิอากาศ

ฤดูกาล แบ่งตามลักษณะอากาศของประเทศไทยออกเป็น 2 ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

ลักษณะอากาศทั่วไป จังหวัดตั้งอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำเป็นฤดูกาล 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ช่วงกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือน พฤษภาคม

การปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 9 อำเภอ (อำเภอเมืองตรัง อำเภอกันตัง อำเภอปะเหลียน อำเภอย่านตาขาว อำเภอสิเกา อำเภอห้วยยอด อำเภอวังวิเศษ อำเภอนาโยง อำเภอรัษฎา) 1 กิ่งอำเภอ (กิ่งอำเภอหาดสำราญ) 87 ตำบล 720 หมู่บ้าน 85 องค์การบริหารส่วนตำบล และ 14 เทศบาล (ข้อมูลปรับปรุง ณ 2 กุมภาพันธ์ 2550)

ประชากร

ประชากร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549 รวมทั้งสิ้น 607,450 คน เป็นชาย 298,731 คน หญิง 308,719 คน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมือง มีจำนวน 148,236 คน รองลงมา ได้แก่ อำเภอห้วยยอด มีจำนวน 90,955 คน และอำเภอกันตัง มีจำนวน 83,716 คน ดังตารางที่ 1 และ 2 สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมือง 270 คน/ตารางกิโลเมตร รองลงมา ได้แก่ อำเภอนาโยง 258 คน/ตารางกิโลเมตรและอำเภอย่านตาขาว 142 คน/ตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรจังหวัดตรัง (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549)

อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	ระยะทาง (ก.ม.)	พื้นที่ (ตร.กม.)	อบต.	จำนวน ตำบล	เทศบาล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน บ้าน	ราษฎร ชาย	ราษฎร หญิง	รวม ราษฎร
01 อำเภอ เมือง	-	548.643	14	15	2	119	49,158	71,077	77,159	148,236
02 อำเภอ กันตัง	24	612.675	13	14	1	83	22,481	41,646	42,070	83,716
03 อำเภอ ปะเหลียน	44	973.130	10	10	2	86	17,003	31,394	32,099	63,493
04 อำเภอ ย่านตาขาว	22	431.057	8	8	1	67	16,401	30,106	31,199	61,305
05 อำเภอ สิเกา	33	523.983	5	5	2	40	9,901	17,592	17,590	35,182
06 อำเภอ ห้วยยอด	28	753.384	16	16	3	133	26,239	45,179	45,776	90,955
7 อำเภอ วังวิเศษ	60	477.125	5	5	1	68	11,405	19,602	19,795	39,397
08 อำเภอ นาโยง	12	165.017	6	6	1	53	11,485	20,781	21,770	42,551
09 อำเภอ รัษฎา	57	232.425	5	5	1	50	8,293	13,314	13,504	26,818
10 กิ่ง อ. หาดสำราญ	59	224.000	3	3	-	22	3,606	8,040	7,757	15,797
รวม	-	4,941.439	85	87	14	721	175,972	298,731	308,719	607,450

แหล่งที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง <http://www.trang.go.th/h21.htm>

ตารางที่ 2 รายงานสถิติจำนวนประชากร และบ้าน แยกตามเทศบาล และตำบล (ข้อมูล ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2549)

เทศบาล/ตำบล	ชาย	หญิง	รวม	จำนวนบ้าน
เทศบาลเมือง กันตัง	6,659	6,818	13,477	4,453
ตำบลควนธานี	2,140	2,485	4,625	1,534
ตำบลบางหมาก	2,652	2,691	5,343	1,254

แหล่งที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

http://www.dopa.go.th/xstat/p4992_01.html

ความเชื่อ ศรัทธา ค่านิยม ในวัฒนธรรมทั่วไปของชาวพื้นเมือง

ชาวตรังปฏิบัติตามครรลองของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น ส่วนใหญ่ตามวัฒนธรรมของพุทธศาสนา ซึ่งสืบเนื่องมาจากอินเดียและลังกา เชื่อมโยงกับจังหวัด นครศรีธรรมราช จังหวัดตรังเป็นเมืองหน้าด่านของจังหวัดนครศรีธรรมราชฝั่งตะวันตกในฐานะที่ จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นเมืองแม่เป็นเมืองเอก วัฒนธรรมของตรังจึงเป็นแบบเดียวกับจังหวัด นครศรีธรรมราชและจังหวัด ใกล้เคียง เช่น วันตรุษ วันสารท พิธีทางศาสนา เป็นต้น

2. บริบทพื้นที่ที่เก็บข้อมูล

2.1 ตำบลบางหมาก (แหล่งที่มา: <http://www.bangmark.go.th>)

ตำบลบางหมากเป็นตำบลหนึ่งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอกันตังเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ได้รับการยกฐานะเป็นสภาตำบลบางหมาก และต่อมาได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ชั้นที่ 5 จนถึงปัจจุบัน



สภาพทั่วไปของตำบล

ตำบลบางหมากอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกันตังทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 26 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 33.884 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ ติดกับ ต.ควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ทิศใต้ ติดกับ ต.บางเป้า อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ทิศตะวันออก ติดกับ ต.คลองขี้ล้อม อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ทิศตะวันตก ติดกับ ต.ย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง และ แม่น้ำตรัง

จำนวนประชากรของตำบล

จำนวนประชากรในเขต อบต. 5,000 คน

ข้อมูลอาชีพของตำบล

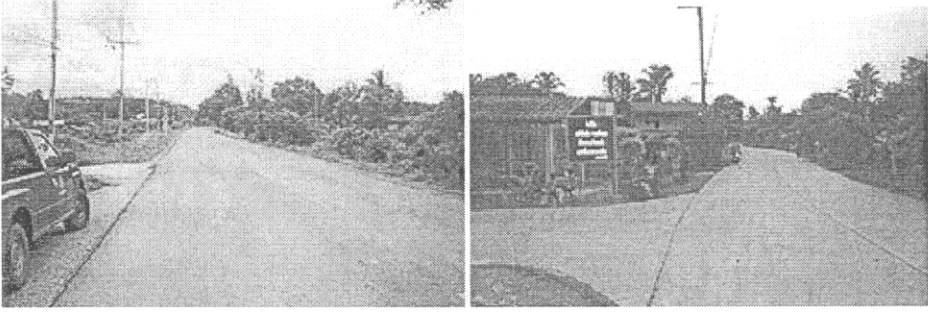
อาชีพหลัก ทำนา ทำสวน

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล

1. มัสยิดบ้านบางหมาก
2. มัสยิดบ้านพรุใหญ่
3. มัสยิดบ้านไร่ใหญ่
4. มัสยิดบ้านโต๊ะเมือง
5. สถานีอนามัยตำบลบางหมาก
6. สถานีอนามัยบ้านพรุใหญ่
7. โรงเรียนบ้านบางหมาก
8. โรงเรียนบ้านพรุใหญ่
9. โรงเรียนบ้านไร่ใหญ่
10. โรงเรียนบ้านตะเคียนหลบฟ้า
11. สำนักสงฆ์ตะเคียนหลบฟ้า

2.2 ตำบลควนธานี (แหล่งที่มา: <http://www.kuantani.go.th>)

ตำบลควนธานี อดีตเป็นที่ตั้งของเมืองตรัง โดยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และได้มีการสร้างหลักเมืองตรังไว้ที่ตำบลควนธานี



สภาพทั่วไปของตำบล

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวปนทราย ลุ่ม ๆ ดอน ๆ มีพื้นที่ทั้งหมด 11.016 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลควนปริง อ.เมือง จังหวัดตรัง

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลบางหมาก อ.กันตัง จังหวัดตรัง

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลควนปริง อ.เมือง จังหวัดตรัง

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลโคกยาง และ ต. คลองลู อ.กันตัง จังหวัดตรัง

จำนวนประชากรของตำบล

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรแยกตามหมู่บ้าน เพศและจำนวนครัวเรือน (ข้อมูล ณ เดือน เมษายน 2549)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	เพศชาย (คน)	เพศหญิง (คน)	รวมจำนวนทั้งหมด	จำนวนครัวเรือน
1	เกาะยาว	563	619	1,182	703
2	ควนธานี	491	657	1,148	278
3	บ่อหลาโอน	151	134	285	60
4	นาใน	234	269	503	155
5	ป็นหยี	376	361	737	169
6	บางหมากน้อย	318	324	642	152
รวมจำนวนประชากรทั้งหมด		2,133	2,363	4,497	1,517

แหล่งที่มา: ฝ่ายทะเบียนราษฎร อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง <http://www.kuantani.go.th>

การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง คือโรงเรียนวัดควนธานี ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านควนธานีและโรงเรียนบ้านบางหมากน้อย ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลควนธานี
- โรงเรียน / สถาบันชั้นสูง จำนวน 1 แห่ง คือ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดตรัง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านควนธานี
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 2 แห่ง คือ หมู่ที่ 2 บ้านควนธานี และหมู่ที่ 5 บ้านบิทยี่

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด จำนวน 1 แห่ง คือวัดควนธานี ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านควนธานี
- สถานที่ปฏิบัติธรรม จำนวน 1 แห่ง คือสำนักปฏิบัติธรรมถ้ำผึ้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านนาใน
- มัสยิด จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 บ้านบางหมากน้อย
- ศาลเจ้า จำนวน 2 แห่ง คือ สำนักทวดเขาสว่าง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านควนธานีและศาลเจ้าแก้มดำ ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านนาใน
- ศาลหลักเมืองตรัง จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านควนธานี

การสาธารณสุข

- สถานีอนามัยประจำตำบลควนธานี จำนวน 1 แห่ง
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- หน่วยบริการตำรวจชุมชน จำนวน 1 แห่ง

หน่วยงาน/ส่วนราชการอื่น

- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สถานีไฟฟ้าตรัง
- การเคหะแห่งชาติ โครงการชุมชนตรัง

ข้อมูลอาชีพของตำบล

อาชีพหลัก ทำสวน

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล

1. หลักเมืองตรัง
2. วัดควนธานี
3. อบต.ควนธานี
4. โรงเรียนวัดควนธานี
5. โรงเรียนบ้านบางหมากน้อย
6. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดตรัง

7. สถานีอนามัยตำบลควนธานี
8. สำนักงานเคหะชุมชนจังหวัดตรัง
9. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตสาขาย่อยควนธานี

1.3 เทศบาลเมืองกันตัง

เทศบาลเมืองกันตัง มีพื้นที่ 3.04 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือติดต่อกับตำบลบางเป่า

ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลบางเป่า

ทิศใต้ติดต่อกับตำบลกันตังใต้

ทิศตะวันตกติดแม่น้ำตรัง

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเล่นของเด็กในครอบครัวและชุมชนในกลุ่มประชากรเสี่ยงของจังหวัดตรัง โดยใช้เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วมเรียนรู้และปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมพฤติกรรมการเล่นที่เหมาะสมยั่งยืน

บทที่ 2 วิธีการวิจัย

แบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วมเรียนรู้และปฏิบัติ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวและชุมชนในกลุ่มประชากรเสี่ยงของจังหวัดตรัง ได้แก่ กลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม แรงงานต่างด้าวและชุมชนแออัด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นครอบครัวที่มีบุตรอายุ 0-18 ปี ผู้นำชุมชนและผู้นำในระดับอำเภอและจังหวัด ที่เป็นกลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม แรงงานต่างด้าวและชุมชนแออัดในจังหวัดตรัง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ 1) ครอบครัวที่มีบุตรอายุ 0-18 ปี กลุ่มไทยพุทธ หมู่ 5 บ้านบิเหนีย ตำบลควนธานี กลุ่มไทยมุสลิม หมู่ 1 บ้านบางหมาก ตำบลบางหมาก กลุ่มแรงงานต่างด้าว ชุมชนกิตติคุณ เทศบาลกันตังและกลุ่มชุมชนแออัด ชุมชนตรอกลิเก เทศบาลกันตัง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง 2) ตัวแทนครอบครัวและ ผู้นำชุมชน ของแต่ละชุมชน และ 3) ผู้นำด้านต่างๆในระดับอำเภอและจังหวัด ในจังหวัดตรัง

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้กลุ่มตัวอย่างครอบครัวกลุ่มละประมาณ 35 ครอบครัว กลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำชุมชนของแต่ละชุมชน กลุ่มละประมาณ 12-15 คน และ กลุ่มผู้นำด้านต่างๆในระดับอำเภอและจังหวัด ในจังหวัดตรัง ประมาณ 12-15 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของครอบครัว
2. แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว
3. แบบสังเกตสิ่งแวดล้อมทั่วไปของครอบครัว
4. แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่มครอบครัวและผู้นำชุมชน 11 ประเด็น
5. แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่างๆของอำเภอและจังหวัด 10 ประเด็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเยี่ยมบ้านโดยใช้แบบสัมภาษณ์และ แบบสังเกต ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก และแบบสังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไป สัมภาษณ์ครอบครัวและตรวจสุขภาพเด็ก กลุ่มละประมาณ 35 ครอบครัว

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำชุมชน และสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่างๆในระดับอำเภอและจังหวัด

2.1 สนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำในชุมชน ประกอบด้วย ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน อบต. อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตัวแทนครอบครัว และเยาวชน กลุ่มละประมาณ 12-15 คน

2.2 สนทนากลุ่มผู้นำด้านต่างๆในระดับอำเภอและจังหวัด ประกอบด้วยผู้บริหารระดับจังหวัด ผู้นำศาสนา ตัวแทนจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานพื้นที่เขตการศึกษา พัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สาธารณสุขอำเภอ องค์กรเอกชน และสื่อมวลชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์และนำเสนอในรูปของการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และกำหนดประเด็นหลัก

บทที่ 3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงปริมาณจากการเยี่ยมบ้าน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลจากการสังเกตสภาพแวดล้อมของบ้าน และส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผลจากการสนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มไทยพุทธ กลุ่มไทยมุสลิม กลุ่มแรงงานต่างด้าวและกลุ่มชุมชนแออัด และผลจากการสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงปริมาณจากการเยี่ยมบ้าน

ข้อมูลเชิงปริมาณจากการเยี่ยมบ้านในจังหวัดตรัง แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปและการสังเกตสภาพแวดล้อมของบ้าน ผลวิจัยทั้งหมด นำเสนอในภาพรวมและเปรียบเทียบ 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม แรงงานต่างด้าวและชุมชนแออัด

1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มครอบครัวตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากร

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม แรงงานต่างด้าวและชุมชนแออัด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดรวมทั้ง 4 กลุ่มเท่ากับร้อยละ 92.8 โดยพบในร้อยละ 68.8 ยกเว้นกลุ่มไทยอิสลามที่พบว่านับถือศาสนาอิสลามคิดเป็นร้อยละ 100 **ลักษณะครอบครัว** โดยรวมเป็นครอบครัวเดี่ยวร้อยละ 58.7 และรองลงมาเป็นครอบครัวขยายมากกว่า 2 รุ่น ร้อยละ 31.2 **การศึกษาของบิดา** พบว่า โดยรวมมีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีมัธยมศึกษาตอนต้นในอัตราเท่ากันคือ ร้อยละ 22.9 รองลงมาคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 20.6 และ 19.1 ตามลำดับ **การศึกษาของมารดา** พบว่าโดยรวมมีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุดคือร้อยละ 31.9 รองลงมาคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ คิดเป็น ร้อยละ 21.0 และ 19.6 ตามลำดับ **สถานภาพสมรส** โดยรวมมีสถานภาพคู่และอยู่ด้วยกันมากที่สุดร้อยละ 91.3 และสำหรับ**สัมพันธภาพระหว่างสามีภรรยา** พบว่ารักใคร่กันมาก มีความสุขปรองดองคิดเป็นร้อยละ 52.4 อยู่ด้วยกันไม่ค่อยมีปัญหาขัดแย้งคิดเป็นร้อยละ 42.9 **การประกอบอาชีพ** พบว่า โดยรวมมีอาชีพหลักของครอบครัวมากที่สุด คือ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 52.2 รองลงมา คือ เกษตรกรรม และประมงคิดเป็นร้อยละ 16.7 และ 13.8 ตามลำดับ และเกินกว่าครึ่งพบว่าครอบครัวไม่มีอาชีพเสริมคือร้อยละ 63.8 และความเพียงพอของรายได้พบว่าครึ่งหนึ่งมีรายได้เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บคิดเป็นร้อยละ 50.7 รองลงมาคือมีรายได้ไม่เพียงพอและมี

รายได้เพียงพอและมีเหลือเก็บ ร้อยละ 28.3 และร้อยละ 21.0 นอกจากนี้ยังพบว่า มีหนี้สิน คิดเป็น ร้อยละ 43.5

ตารางที่ 4 ลักษณะทางประชากร

ลักษณะทางประชากร	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
เพศ					N =138
- ชาย	4 12.9%	0 0.0%	2 5.7%	4 10.3%	10 7.2%
- หญิง	27 87.1%	33 100%	33 94.3%	35 89.7%	128 92.8%
ศาสนา					N =138
- พุทธ	29 93.5%	0 0.0%	34 97.1%	32 82.1%	95 68.8%
- อิสลาม	0 0.0%	33 100%	1 2.9%	6 15.4%	40 29.0%
- คริสต์	2 6.5%	0 0.0%	0 0.0%	1 2.6%	3 2.2%
ลักษณะครอบครัว					N =138
- ครอบครัวเดี่ยว	20 64.5%	10 30.3%	29 82.9%	22 56.4%	81 58.7%
- ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว	0 0.0%	1 3.0%	0 0.0%	2 5.1%	3 2.2%
- ครอบครัวขยาย มากกว่า 2 รุ่น	9 29.0%	18 54.5%	2 5.7%	14 35.9%	43 31.2%
- เด็กอยู่กับญาติ	0 0.0%	1 3.0%	1 2.9%	1 2.6%	3 2.2%

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ครอบครัวรูปแบบอื่น	2 6.5%	3 9.1%	3 8.6%	0 0.0%	8 5.8%
การศึกษาของบิดา N=131					
- ไม่ได้เรียน	0 0.0%	0 0.0%	9 27.3%	3 8.1%	12 9.2%
- ประถมศึกษาปีที่ 4	1 3.3%	6 19.4%	11 33.3%	9 24.3%	27 20.6%
- ประถมศึกษาปีที่ 6	15 50.0%	4 12.9%	3 9.1%	8 21.6%	30 22.9%
- มัธยมศึกษาตอนต้น	8 26.7%	8 25.8%	7 21.2%	7 18.9%	30 22.9%
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	5 16.7%	11 35.5%	3 9.1%	6 16.2%	25 19.1%
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	2 5.4%	2 1.5%
- ปริญญาตรี	1 3.3%	2 6.5%	0 0.0%	2 5.4%	5 3.8%
การศึกษาของมารดา N=138					
- ไม่ได้เรียน	0 0.0%	0 0.0%	8 22.9%	2 5.1%	10 7.2%
- ประถมศึกษาปีที่ 4	3 9.7%	6 18.2%	16 45.7%	4 10.3%	29 21.0%
- ประถมศึกษาปีที่ 6	16 51.6%	5 15.2%	7 20.0%	16 41.0%	44 31.9%

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- มัธยมศึกษาตอนต้น	5 16.1%	5 15.2%	2 5.7%	6 15.4%	18 13.0%
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	3 9.7%	14 42.4%	2 5.7%	8 20.5%	27 19.6%
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง	1 3.2%	1 3.0%	0 0.0%	1 2.6%	2 3.3%
- ปริญญาตรี	3 9.7%	2 6.1%	0 0.0%	2 5.1%	7 5.1%
สถานภาพการสมรส					N=138
- คู่และอยู่ด้วยกัน	29 93.5%	28 84.8%	34 97.1%	35 89.7%	126 91.3%
สัมพันธภาพ					N=138
- รักใคร่กันมาก มีความสุข ปรองดอง	14 48.3%	20 71.4%	14 41.2%	18 51.4%	66 52.4%
- อยู่ด้วยกัน ไม่ค่อยมีปัญหา ขัดแย้ง	13 44.8%	6 21.4%	18 52.9%	17 48.6%	54 42.9%
- ขัดแย้งกันบ่อย ๆ มีทะเลาะ วิวาทกัน	0 0.0%	1 3.6%	1 2.9%	0 0.0%	2 1.6%
- อื่น ๆ	29 93.5%	32 97.0%	34 97.1%	39 100.0%	134 97.1%
- ทะเลาะเรื่องบุตรร้องกวน / สามีไม่ชอบให้ยุ่งเรื่องส่วนตัว	0 0.0%	0 0.0%	1 2.9%	0 0.0%	1 0.7%
- ทะเลาะบ้างบางครั้ง	2 6.5%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	2 1.4%

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ทะเลาะบ้าง	0 0.0%	1 3.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.7%
สถานภาพการสมรส (ต่อ) N = 138					
- หย่าร้าง	1 3.2%	2 6.1%	0 0.0%	1 2.6%	4 2.9%
- หม้าย	1 3.2%	0 0.0%	0 0.0%	2 5.1%	3 2.2%
- แยกกันอยู่	0 0.0%	3 9.1%	1 2.9%	1 2.6%	5 3.6%
อาชีพหลัก N=138					
- ค้าขาย	4 12.9%	2 6.1%	0 0.0%	6 15.4%	12 8.7%
- ประมง	0 0.0%	0 0.0%	14 40.0%	5 12.8%	19 13.8%
- เกษตรกรรม	9 29.0%	14 42.4%	0 0.0%	0 0.0%	23 16.7%
- รับจ้าง	16 51.6%	12 36.4%	18 51.4%	26 66.7%	72 52.2%
- รับราชการ	1 3.2%	1 3.0%	0 0.0%	0 0.0%	2 1.4%
- ทำงานในโรงงานฯ	0 0.0%	1 3.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.7%
- อื่น ๆ	1 3.2%	3 9.1%	3 8.6%	2 5.1%	9 6.5%

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
อาชีพเสริม					N = 138
- ไม่มี	16 51.6%	17 51.5%	27 77.1%	28 71.8%	88 63.8%
- มี	15 48.4%	16 48.5%	8 22.9%	11 28.2%	50 36.2%
ความเพียงพอของรายได้					N=138
- เพียงพอและมีเหลือเก็บ	8 25.8%	9 27.3%	7 20.0%	5 12.8%	29 21.0%
- เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ	15 48.4%	16 48.5%	21 60.0%	18 46.2%	70 50.7%
- ไม่เพียงพอ	8 25.8%	8 24.2%	7 20.7%	16 41.0%	39 28.3%
หนี้สิน					N=138
- มี	4 12.9%	8 24.2%	22 62.9%	26 66.7%	60 43.5%
- ไม่มี	27 87.1%	25 75.8%	13 37.1%	13 33.3%	78 56.5%

ผลกระทบของครอบครัวจากคลื่นยักษ์สึนามิ พบว่า โดยรวมร้อยละ 87.7 เป็นผู้ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากสึนามิ (ตารางที่ 5) รองลงมาคือได้รับผลกระทบโดยอ้อม คิดเป็นร้อยละ 10.9 ได้แก่ ทำให้มีรายได้ลดลง อื่น ๆ และตงงาน คิดเป็นร้อยละ 8.7, 2.2 และ 0.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 6) ส่วนการได้รับผลกระทบโดยตรงก็มีในอัตราน้อยมากที่เท่ากัน คือ ที่ทำมาหากินเสียหาย (เรือหาปลาเสียหาย) และอื่น ๆ คิดเป็นอย่างละร้อยละ 0.7 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 5 การได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิ (N = 138)

การได้รับผลกระทบจากคลื่น ยักษ์สึนามิ	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ไม่เลย	28 90.3%	32 97.0%	29 82.9%	32 82.1%	121 87.7%
- ผลกระทบโดยตรง	0 0.0%	1 3.0%	0 0.0%	1 2.6%	2 1.4%
- ผลกระทบโดยอ้อม	3 9.7%	0 0.0%	6 17.1%	6 15.4%	15 10.9%

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของการได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิโดยอ้อม (N = 138)

ลักษณะผลกระทบ ทางอ้อม	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- รายได้ลดลง	1 3.2%	0 0%	5 14.3%	6 15.4%	12 8.7%
- ตกงาน	0 0%	0 0%	0 0%	1 2.6%	1 0.7%
- มีญาติเสียชีวิต	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%
- อื่น ๆ	2 6.5%	0 0%	1 2.9%	0 0%	3 2.2%

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของการได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิโดยตรง (N = 138)

ลักษณะผลกระทบทางตรง	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- บ้านถูกคลื่นซัดพัง	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%
- สมาชิกบาดเจ็บ/หาย	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%
- สมาชิกเสียชีวิต	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%
- ที่ทำมาหากินเสียหาย	0 0%	0 0%	0 0%	1 2.6%	1 0.7%
- อื่น ๆ	0 0%	1 3.0%	0 0%	0 0%	1 0.7%

การบริโภคอาหารภายในครัวเรือน พบว่า โดยรวมประกอบอาหารรับประทานเองในครอบครัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.9 รองลงมา มีการซื้ออาหารสำเร็จรูป เช่น อาหารกระป๋อง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปร้อยละ 39.9 ซื้ออาหารนอกบ้านสำเร็จรูปร้อยละ 32.6 และหาอาหารได้เองโดยไม่ต้องซื้อร้อยละ 17.4 สำหรับพฤติกรรมการรับประทานอาหารในครอบครัว พบว่า มีการใช้ช้อนกลางตักอาหารเมื่อรับประทานร่วมกันร้อยละ 71.7 มีการใช้ภาชนะเช่นถ้วยชามและช้อนเดียวกันในการรับประทานอาหารและดื่มน้ำร้อยละ 26.1 และมีการแยกอาหารที่เหมาะสมให้เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปีร้อยละ 23.9 โดยพบว่า มี 3 กลุ่มที่มีการแยกอาหารให้เด็กที่อายุน้อยกว่า 3 ปี พอ ๆ กัน คือ กลุ่มแรงงานต่างด้าว ไทยมุสลิม และชุมชนแออัด คิดเป็นร้อยละ 28.6, 27.3 และ 25.6 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มไทยพุทธ พบว่า มีเพียงร้อยละ 12.9 ที่มีการแยกอาหารให้เด็ก ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของการบริโภคอาหารภายในครัวเรือน (N = 138)

การบริโภคอาหารภายในครัวเรือน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ประกอบอาหารเอง	29 93.5%	33 100.0%	35 100.0%	34 87.2%	131 94.9%
- ซื้ออาหารนอกบ้าน	10 32.3%	5 15.2%	3 8.6%	27 69.2%	45 32.6%
- ซื้ออาหารสำเร็จรูป	7 22.6%	11 33.3%	15 42.9%	22 56.4%	55 39.9%
- หาอาหารได้เองไม่ซื้อ	4 12.9%	8 24.2%	6 17.1%	6 15.4%	24 17.4%
- แยกอาหารให้เด็ก	4 12.9%	9 27.3%	10 28.6%	10 25.6%	33 23.9%
- ใช้ช้อนกลางตักอาหาร	16 51.6%	31 93.9%	27 77.1%	25 64.1%	99 71.7%
- ใช้ถ้วย ชัน ช้อนเดียวกัน	5 16.1%	4 12.1%	10 28.6%	17 43.6%	36 26.1%

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่า โดยรวมเคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ร้อยละ 87.7 ในจำนวนนี้พบว่า ทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณร้อยละ 84.8-90.3 นอกจากนี้ ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดีย্বর้อยละ 73.9 และเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และนมผสมร้อยละ 39.9 และไม่เคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีเพียงร้อยละ 10.1 ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (N = 138)

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ไม่เคย	3 9.7%	3 9.1%	4 11.4%	4 10.3%	14 10.1%
- เคย	28 90.3%	28 84.8%	30 85.7%	35 89.7%	121 87.7%
- นมแม่อย่างเดียว	22 71.0%	21 63.6%	27 77.1%	32 82.1%	102 73.9%
- นมแม่+นมผสม	10 32.3%	16 48.5%	8 22.9%	21 53.8%	55 39.9%

สุxonามัยครอบครัว พบว่า โดยรวมประมาณครึ่งหนึ่งดื่มน้ำชื้อ คิดเป็นร้อยละ 53.6 รองลงมาคือดื่มน้ำประปา ร้อยละ 31.9 (ตารางที่ 10) สำหรับน้ำที่ใช้ในครัวเรือนส่วนมากใช้น้ำประปาร้อยละ 84.1 (ตารางที่ 11) สำหรับการขับถ่าย พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ส้วมในการขับถ่ายคือ ร้อยละ 99.3 (ตารางที่ 12) ด้านการแปรงฟันพบว่า ส่วนใหญ่แปรงฟันทุกเช้าเย็นร้อยละ 65.2 (ตารางที่ 13) ด้านการล้างมือ (ตารางที่ 14) พบว่า โดยรวมมีอ่างหรือสถานที่ล้างมือ คิดเป็นร้อยละ 31.9 มีการล้างมือหลังเข้าห้องน้ำเป็นประจำร้อยละ 72.5 ล้างมือเมื่อสกปรกทุกครั้งร้อยละ 68.8 ล้างมือก่อนกินอาหารเป็นประจำร้อยละ 60.9 การล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้งร้อยละ 56.5 ล้างมือด้วยน้ำเปล่าร้อยละ 50.0 และใช้ผ้าเช็ดมือทุกครั้งหลังการล้างมือร้อยละ 45.7 ด้านการสวมรองเท้าของเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปีและสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวขณะเดินบนพื้นดิน (ตารางที่ 15) พบว่า โดยรวมส่วนใหญ่มีการสวมรองเท้าร้อยละ 77.4 และไม่สวมรองเท้าร้อยละ 22.6 ในจำนวนผู้ที่ไม่สวมรองเท้าขณะเดินบนพื้นดินนี้พบในกลุ่มไทยพุทธมากที่สุดคือร้อยละ 38.7 รองลงมาคือกลุ่มแรงงานต่างด้าร้อยละ 22.9 ส่วนการกำจัดขยะมูลฝอย (ตารางที่ 16) พบว่า โดยรวมส่วนใหญ่ใช้การกำจัดขยะโดยการนำไปทิ้งขยะรวมกันในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 68.8 รองลงมาคือ กำจัดโดยการเผาร้อยละ 24.6

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของแหล่งน้ำดื่มของครอบครัว (N = 138)

แหล่งน้ำดื่ม	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- น้ำประปา	24 77.4%	7 21.2%	7 20.0%	6 15.4%	44 31.9%
- น้ำฝน	1 3.2%	2 6.1%	0 0.0%	0 0.0%	3 2.2%
- น้ำดื่ม	1 3.2%	5 15.2%	0 0.0%	3 7.7%	9 6.5%
- น้ำบาดาล	4 12.9%	3 9.1%	0 0.0%	0 0.0%	7 5.1%
- น้ำชื้อ	1 3.2%	16 48.5%	28 80.0%	29 74.4%	74 53.6%
- อื่น ๆ	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 2.6%	1 0.7%

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของแหล่งน้ำใช้ของครอบครัว (N = 138)

แหล่งน้ำใช้	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ประปา	28 90.3%	26 78.8%	35 100.0%	27 69.2%	116 84.1%
- น้ำฝน	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	3 7.7%	3 7.7%
- น้ำบาดาล	3 9.7%	5 15.2%	0 0.0%	1 2.6%	9 6.5%
- น้ำซึม	0 0.0%	2 6.1%	0 0.0%	5 12.8%	7 5.1%
- อื่น ๆ	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	3 7.7%	3 7.7%

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของการขับถ่าย (N = 138)

การขับถ่าย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ใช้ส้วม	31 100%	33 100%	35 100%	38 97.4%	137 99.3%
- ไม่ใช้	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 2.6%	1 0.7%

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละพฤติกรรมกรรมการแปร่งฟัน (N = 138)

พฤติกรรมกรรมการแปร่งฟัน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- แปร่งฟันทุกเช้า-เย็น	18 58.1%	18 54.5%	22 62.9%	32 82.1%	90 65.2%
- แปร่งฟันเฉพาะตอนเช้า	4 12.9%	0 0.0%	5 14.3%	1 2.6%	10 7.2%
- แปร่งฟันหลังอาหารเป็นประจำ	0 0.0%	1 3.0%	1 2.9%	1 2.6%	3 2.2%
- ในครอบครัวช่วยแปร่งฟันให้เด็ก	4 12.9%	2 6.1%	0 0.0%	0 0.0%	6 4.3%
- อื่น ๆ	5 16.1%	12 36.4%	7 20.0%	5 12.8%	29 21.0%

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละประเภทของพฤติกรรมกรรมการล้างมือ (N = 138)

พฤติกรรมกรรมการล้างมือ	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- มีอ่าง/สถานที่ล้างมือ	10 32.3%	11 33.3%	11 31.4%	12 30.8%	44 31.9%
- ล้างมือหลังเข้าห้องน้ำเป็นประจำ	21 67.7%	27 81.8%	18 51.4%	34 87.2%	100 72.5%
- ล้างมือก่อนกินอาหารเป็นประจำ	16 51.6%	24 72.7%	21 60.0%	23 59.0%	84 60.9%

ตารางที่ 14 (ต่อ)

พฤติกรรมการล้างมือ	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ล้างมือเมื่อมีมือสกปรก ทุกครั้ง	21 67.7%	25 75.8%	17 48.6%	32 82.1%	95 68.8%
- ล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้ง	15 48.4%	18 54.5%	22 62.9%	23 59.0%	78 56.5%
- ล้างมือด้วยน้ำเปล่า	12 38.7%	14 42.4%	19 54.3%	24 61.5%	69 50.0%
- ใช้ผ้าเช็ดมือทุกครั้ง	9 29.0%	18 54.5%	13 37.1%	23 59.0%	63 45.7%
- ไม่ได้ล้างมือเป็นประจำ	1 3.2%	0 0.0%	7 20.0%	0 0.0%	8 5.8%

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของการสวมรองเท้า (N = 138)

การสวมรองเท้า	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- สวมรองเท้า	19 61.3%	28 84.8%	27 77.1%	32 84.2%	106 77.4%
- ไม่สวมรองเท้า	12 38.7%	5 15.2%	8 22.9%	6 15.8%	31 22.6%

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมกรรมการกำจัดขยะมูลฝอย (N = 138)

พฤติกรรมกรรมการกำจัด ขยะมูลฝอย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ฝัง/กลบ	1 3.2%	6 18.2%	1 2.9%	0 0.0%	8 5.8%
- ผา	9 29.0%	24 72.7%	1 2.9%	0 0.0%	34 24.6%
- ทิ้งขยะรวมชุมชน	21 67.7%	2 6.1%	33 94.3%	39 100.0%	95 68.8%
- ทิ้งลงน้ำ/แม่น้ำ/ทะเล	0 0.0%	1 3.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.7%

การเจ็บป่วยของเด็กในครอบครัวและวิธีการดูแลเมื่อเด็กในครอบครัวเจ็บป่วยพบว่า โดยรวมมีเด็กป่วยเป็นโรคไข้หวัดมากที่สุดคือ ร้อยละ 86.2 ส่วนการเจ็บป่วยที่พบรองลงมาคือ ท้องเสีย เจ็บป่วยรุนแรงจนต้องเข้าโรงพยาบาล แผลพุพองและใช้เลือดออก คิดเป็นร้อยละ 44.2, 26.1, 17.4 และ 6.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 17) สำหรับการแก้ไขเมื่อเด็กเจ็บป่วยด้วยโรคท้องเสีย ไข้หวัด แผลพุพอง ใช้เลือดออก และเจ็บป่วยรุนแรง พบว่า ส่วนมากจะไปหาหมอที่อนามัย คิดเป็นร้อยละ 73.8, 87.0, 54.2, 100 และ 100 ตามลำดับ (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของประเภทการเจ็บป่วยของเด็กในครอบครัว

ประเภทของการ เจ็บป่วย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ท้องเสีย	14 45.2%	11 33.3%	15 42.9%	21 53.8%	61 44.2%
- ชี้น้ำดี	28 90.3%	24 72.7%	29 82.9%	38 97.4%	119 86.2%
- แผลพุพองที่ผิวหนัง	8 25.8%	4 12.1%	3 8.6%	9 23.1%	24 17.4%
- ไข้เลือดออก	2 6.5%	2 6.1%	3 8.6%	2 5.1%	9 6.5%
- เจ็บป่วยรุนแรงต้อง เข้า โรงพยาบาล	6 19.4%	11 33.3%	5 14.3%	14 35.9%	36 26.1%

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของวิธีการดูแลเมื่อเด็กในครอบครัวเจ็บป่วย

วิธีการดูแลเมื่อเด็กเจ็บป่วย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
ท้องเสีย					
- ซื้อมากินเอง	2 14.3%	0 0.0%	3 20.0%	1 4.8%	6 9.8%
- ให้ดื่มน้ำเกลือแร่	2 14.3%	2 18.2%	0 0.0%	6 28.6%	10 16.4%
- ไปหาหมออนามัย	10 71.4%	9 81.8%	12 80.0%	14 66.7%	45 73.8%
ไข้หวัด					
- ซื้อมากินเอง	4 14.3%	0 0.0%	4 13.8%	1 2.9%	9 7.8%
- กินยาพื้นบ้าน	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 2.9%	1 0.9%
- ไปหาหมออนามัย	22 78.6%	23 100.0%	25 86.2%	30 85.7%	100 87.0%
- ปล่อยให้หาย	2 7.1%	0 0.0%	0 0.0%	3 8.6%	5 4.3%
แผลพุพอง					
- ซื้อมากินเอง	2 25.0%	2 50.0%	3 100.0%	4 44.4%	11 45.8%
- ไปหาหมออนามัย	6 75.0%	2 50.0%	0 0.0%	5 55.6%	13 54.2%
ใช้เลือดออก					
- ไปหาหมออนามัย	2 100.0%	2 100.0%	3 100.0%	2 100.0%	9 100.0%

ตารางที่ 18 (ต่อ)

วิธีการดูแลเมื่อเด็กเจ็บป่วย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
เจ็บป่วยรุนแรงจนต้องเข้าโรงพยาบาล					
- ไปหาหมออนามัย	6 100.0%	11 100.0%	5 100.0%	15 100.0%	37 100.0%

การอบรมเลี้ยงดูบุตร เมื่อเด็กดื้อชนไม่เชื่อฟัง โดยรวมใช้วิธีการตีร้อยละ 62.3 รองลงมาคือการตักเตือน สอนด้วยเหตุผลและให้ดูแบบอย่างที่ดี และดู ร้อยละ 52.2, 45.7 และ 37.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 19) ส่วนการแสดงออกถึงความรักต่อเด็ก โดยรวมมีการแสดงออกเป็นประจำอย่างชัดเจน เช่น การกอด หอมแก้ม ลูบหัว โอบไหล่ร้อยละ 57.7 (ตารางที่ 20) และเมื่อเด็กทำ ความดี โดยรวมผู้เลี้ยงดูจะปฏิบัติต่อเด็กโดยการกอด สัมผัสตัว กล่าวคำชมเชยแสดงความพอใจ ขอบใจ คิดเป็นร้อยละ 72.8 (ตารางที่ 21) ส่วนการเล่น พุดคุย หยอกล้อกับลูกในครอบครัวทุกวัน วันละ 2 ชั่วโมงหรือมากกว่า พบร้อยละ 87.5 และในครอบครัวมีการเล่านิทานหรือร้องเพลงให้ลูก ฟังก่อนนอนพบว่าได้ปฏิบัติทุกวัน วันละ 2 ชั่วโมงหรือมากกว่า ร้อยละ 43.4 รองลงมาคือ ไม่ได้ทำเลย ร้อยละ 27.2 (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เมื่อ เด็กโตขึ้น ไม่เชื่อฟัง	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม Total
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ใช้วิธีตีก่เด็อน	20 64.5%	21 63.6%	5 14.3%	26 66.7%	72 52.2%
- ใช้วิธีตี	18 58.1%	23 69.7%	14 40.0%	31 79.5%	86 62.3%
- ใช้วิธีดุ	10 32.3%	8 24.2%	13 37.1%	21 53.8%	52 37.7%
- สอนด้วยเหตุผลและให้ดู แบบอย่างที่ดี	15 48.4%	12 36.4%	8 22.9%	28 71.8%	63 45.7%
- เพิกเฉยไม่พูดด้วย	1 3.2%	1 3.0%	1 2.9%	4 10.3%	7 5.1%
- อื่น ๆ	2 6.5%	2 6.1%	15 42.9%	3 7.7%	22 15.9%

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของการแสดงออกในความรักต่อลูก (N = 137)

พฤติกรรมการแสดง ความรักต่อลูก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- การกอด หอมแก้ม ลูบหัวโอบไหล่ เป็น ประจำ	18 58.1%	23 69.7%	17 50.0%	21 53.8%	79 57.7%
- แสดงออกบ้างโดย ยิ้มหรือสัมผัสตัว เล็กน้อย	3 9.7%	7 21.2%	7 20.6%	1 2.6%	18 13.1%
- ไม่แสดงออก	1 3.0%	1 3.0%	1 3.0%	2 5.1%	5 3.6%
- ให้ขนม/อาหาร	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 2.6%	1 0.7%
- อื่น ๆ	9 29.0%	2 6.1%	9 26.5%	14 35.9%	34 24.8%

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของการแสดงออกต่อลูกเมื่อลูกทำความดี (N = 136)

การแสดงออกต่อลูกเมื่อทำความดี	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- กอด สัมผัสตัว กล่าวชมเชย ขอบคุณ	27 87.1%	25 75.8%	20 58.8%	27 71.7%	99 72.8%
- พยักหน้ารับรู้อุ้มหรือยิ้ม	1 3.2%	6 18.2%	8 23.5%	4 10.5%	19 14.0%
- เฉย ๆ	0 0.0%	2 6.1%	1 2.9%	2 5.3%	5 3.7%
- อื่น ๆ	3 9.7%	0 0.0%	5 14.7%	5 13.2%	13 9.6%

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของลักษณะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
การเล่น พุดคุย หยอกล้อกับลูก					
- ทุกวัน 2 ชม.หรือมากกว่า	29 93.5%	27 84.4%	28 82.4%	35 89.7%	119 87.5%
- ทุกวัน วันละ 1 ชม.	1 3.2%	4 12.5%	2 5.9%	2 5.1%	9 6.6%
- ทุกวัน วันละ 30 นาที	0 0.0%	1 3.1%	2 5.9%	0 0.0%	3 2.2%
- เฉพาะวันหยุด สัปดาห์ละครั้ง	1 3.2%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.7%
- เฉพาะวันหยุด เดือนละครั้ง	0 0.0%	0 0.0%	2 5.9%	2 5.1%	4 2.9%
การเล่านิทาน/ร้องเพลงให้ลูกฟังก่อนนอน					
- ทุกวัน 2 ชม.หรือมากกว่า	14 45.2%	19 59.4%	13 38.2%	13 33.3%	59 43.4%
- ทุกวัน วันละ 1 ชม.	4 12.9%	5 15.6%	3 8.8%	4 10.3%	16 11.8%
- ทุกวัน วันละ 30 นาที	1 3.2%	4 12.5%	0 0.0%	1 2.6%	6 4.4%
- เฉพาะวันหยุด สัปดาห์ละครั้ง	2 6.5%	0 0.0%	1 2.9%	0 0.0%	3 2.2%
- เฉพาะวันหยุด เดือนละครั้ง	2 6.5%	3 9.4%	10 29.4%	0 0.0%	15 11.0%
- ไม่ทำ	8 25.8%	1 3.1%	7 20.6%	21 53.8%	37 27.2%

การมีส่วนร่วมของบิดาในการดูแลลูก โดยรวม บิดาได้มีส่วนร่วมในการดูแลและทำกิจกรรมกับลูกทุกวัน วันละ 2 ชั่วโมงหรือมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 55.2 รองลงมาคือเฉพาะวันหยุดสัปดาห์ละครั้งร้อยละ 16.0 (ตารางที่ 23) สำหรับลักษณะกิจกรรมที่บิดามีส่วนร่วมในการดูแลพบว่า บิดามีส่วนร่วมในการดูแลกิจวัตรประจำวัน ร้อยละ 50.7 รองลงมาพบเท่า ๆ กัน คือ อบรมสั่งสอนให้รู้จักผิดและให้เงิน อาหาร และสิ่งของ ร้อยละ 47.1 นอกนั้น มีสอนหนังสือ การบ้าน ร้อยละ 31.2 (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของบิดาในการดูแลลูก (N = 125)

การมีส่วนร่วมของบิดาในการดูแลลูก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา (group)				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
ความถี่ของการดูแลและทำกิจกรรมกับลูก					
- ทุกวัน 2 ชม.หรือมากกว่า	22 73.3%	22 73.3%	6 22.2%	19 50.0%	69 55.2%
- เฉพาะวันหยุดสัปดาห์ละครั้ง	6 20.0%	3 10.0%	6 22.2%	5 13.2%	20 16.0%
- เฉพาะวันหยุด เดือนละครั้ง	0 0.0%	0 0.0%	8 29.6%	4 10.5%	12 9.6%
- เฉพาะวันหยุด น้อยกว่าเดือนละครั้ง	0 0.0%	0 0.0%	3 11.1%	0 0.0%	3 2.4%
- บิดาอยู่ด้วยแต่ไม่ได้ปฏิบัติ	0 0.0%	1 3.3%	2 7.4%	10 26.3%	13 10.4%
- บิดาทำงานที่อื่น	1 3.3%	1 3.3%	1 3.7%	0 0.0%	3 2.4%
- บิดามารดาหย่าร้าง	1 3.3%	3 10.0%	0 0.0%	0 0.0%	4 3.2%
- บิดาเสียชีวิต	0 0.0%	0 0.0%	1 3.7%	0 0.0%	1 0.8%

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่บิดาทำกับลูก (N = 138)

กิจกรรมที่บิดาทำกับลูก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
กิจกรรมที่บิดาทำกับลูก					
- ดูแล กิจวัตรประจำวัน	10 32.3%	21 63.6%	15 42.9%	24 61.5%	70 50.7%
- เล่นด้วย พูดคุย	7 22.6%	11 33.3%	7 20.0%	8 20.5%	33 23.9%
- เล่นนิทาน อ่านหนังสือ	4 12.9%	12 36.4%	3 8.6%	15 38.5%	34 24.6%
- สอนหนังสือ การบ้าน	16 51.6%	13 39.4%	0 0.0%	23 59.0%	52 37.7%
- สอนให้ทำงานบ้าน หรือ งานอาชีพ	7 22.6%	10 30.3%	6 17.1%	20 51.3%	43 31.2%
- อบรมสั่งสอนให้รู้ผิดชอบ	17 54.8%	13 39.4%	8 22.9%	27 69.2%	65 47.1%
- ให้เงินอาหารและสิ่งของ	13 41.9%	15 45.5%	10 28.6%	27 69.2%	65 47.1%
- ไม่มีส่วนร่วมดูแลและทำ กิจกรรม	2 6.5%	3 9.1%	4 11.4%	5 12.8%	14 10.1%
- อื่น ๆ	1 3.2%	1 3.0%	3 8.6%	1 2.6%	6 4.3%

พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ขณะที่พ่อแม่กำลังทำงานบ้านอยู่และเด็กเข้ามา จะร่วมทำกิจกรรมด้วย กลุ่มตัวอย่างจะปฏิบัติต่อเด็กโดยยอมให้หยิบของได้ พุดคุยและสอนลูกไปด้วยร้อยละ 68.0 และอื่น ๆ ร้อยละ 24.3 (ตารางที่ 25) นอกจากนี้ ในรอบปีที่ผ่านมา ยังพบว่ามีการช่วยเหลือเพื่อนบ้านหรือชุมชนร้อยละ 88.4 มีการเล่นหอยร้อยละ 52.9 ดูบุนหรีในบ้านร้อยละ 43.5 ตีมหั้วหรือเป็ยรีในบ้านร้อยละ 39.1 เมากลับบ้านร้อยละ 32.6 เล่นไฟร้อยละ 14.5 ทะเลาะต้าวากันร้อยละ 33.6 ทำร้ายร่างกายกันร้อยละ 2.9 และมีการช่วยเหลือดูแลกันยามเจ็บป่วยร้อยละ 98.6 (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ขณะที่กำลังทำงานบ้านอยู่และเด็กเข้ามาจะร่วมทำกิจกรรมด้วย (N = 103)

พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ยอมให้หยิบของได้ พุดคุย และสอนลูก	21 77.8%	19 82.6%	11 44.0%	19 67.9%	70 68.0%
- เคย ๆ ปล่อยให้เด็กเล่น ตามลำพัง	2 7.4%	2 8.7%	3 12.0%	1 3.6%	8 7.8%
- อื่น ๆ	4 14.8%	2 8.7%	11 44.0%	8 28.6%	25 24.3%

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่คนในครอบครัวได้กระทำในรอบปีที่ผ่านมา (N = 138)

ลักษณะพฤติกรรม	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ช่วยเหลือเพื่อนบ้าน ชุมชน	31 100.0%	29 87.9%	24 68.6%	38 97.4%	122 88.4%
- สูดบุหรี่ในบ้าน	14 45.2%	9 27.3%	20 57.1%	17 43.6%	60 43.5%
- ดื่มเหล้า เบียร์	15 48.4%	5 15.2%	20 57.1%	14 35.9%	54 39.1%
- เมากลับบ้าน	8 25.8%	7 21.2%	17 48.6%	13 33.3%	45 32.6%
- เล่นไฟ	10 32.3%	3 9.1%	1 2.9%	6 15.4%	20 14.5%
- เล่นหวย	26 83.9%	12 36.4%	12 34.3%	23 59.0%	73 52.9%
- ทะเลาะด่าว่ากัน	11 36.7%	10 30.3%	10 28.6%	15 38.5%	46 33.6%
- ทำร้ายร่างกายกัน	1 3.2%	2 6.1%	0 0.0%	1 2.6%	4 2.9%
- ช่วยเหลือดูแลกัน ยามเจ็บป่วย	31 100%	33 100%	33 94.3%	39 100%	136 98.6%

สภาพแวดล้อมภายในชุมชน การรับรู้ด้านความปลอดภัยของชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมประมาณมากกว่าครึ่งหนึ่งรับรู้ว่าคุณสมบัติความปลอดภัยมาก ร้อยละ 60.1 และรับรู้ว่าคุณสมบัติปานกลางร้อยละ 37.0 ส่วนการรับรู้เรื่องความสะดวกพบว่าคุณสมบัติโดยรวมส่วนมากรับรู้ว่าคุณสมบัติที่ตนเองอาศัยอยู่มีความสะดวกปานกลางร้อยละ 64.5 สะดวกมากร้อยละ 26.1 และสกปรกร้อยละ 9.4 (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของความปลอดภัยและความสะดวกในชุมชนที่อาศัย (N = 138)

รายการ	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
ความปลอดภัย					
- มาก	25 80.6%	28 84.8%	13 37.1%	17 43.6%	83 60.1%
- ปานกลาง	5 16.1%	5 15.2%	22 62.9%	19 48.7%	51 37.0%
- ไม่ปลอดภัย	1 3.2%	0 0.0%	0 0.0%	3 7.7%	4 2.9%
ความสะดวก					
- มาก	16 51.6%	12 36.4%	5 14.3%	3 7.7%	36 26.1%
- ปานกลาง	15 48.4%	21 63.6%	26 74.3%	27 69.2%	89 64.5%
- สกปรก	0 0.0%	0 0.0%	4 11.4%	9 23.1%	13 9.4%

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลเด็ก พฤติกรรมการดูแลเด็กของชุมชนโดยรวมพบว่า เคยช่วยเหลือเด็กบ้านอื่นในชุมชนร้อยละ 62.3 โดยเฉพาะในชุมชนไทยพุทธเคยช่วยเหลือมากที่สุด ร้อยละ 80.6 และแรงงานต่างด้าวน้อยที่สุดร้อยละ 31.4 การช่วยเหลือทำโดยการให้อาหาร ดูแลความปลอดภัยและให้เล่น/เรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 42.0, 39.9 และ 31.2 (ตารางที่ 28) สำหรับความคิดเห็นด้านระดับของการมีส่วนร่วมดูแลเด็กในชุมชน พบว่า ชุมชนช่วยกันดูแลเด็กเมื่อมีเหตุจำเป็นและดูแลในบางเรื่องเท่า ๆ กัน คือ ร้อยละ 38.2 และไม่สนใจ ดูแลเฉพาะแต่ลูกหลานตนเอง ร้อยละ 23.6 (ตารางที่ 29) การดูแลที่ชุมชนทำในบางเรื่อง คือ ทำสนามให้เด็กเล่น จัดอาหารกลางวัน/นม และจัดศูนย์เลี้ยงเด็ก คิดเป็นร้อยละ 15.2, 8.7 และ 2.9 (ตารางที่ 30) ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่เคยช่วยดูแลเด็กในชุมชน (N = 138)

การช่วยดูแลเด็กในชุมชนของครอบครัว	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ช่วยดูแลเด็กบ้านอื่น	25 80.6%	20 60.6%	11 31.4%	30 76.9%	86 62.3%
- ให้อาหาร	15 48.4%	15 45.5%	4 11.4%	24 61.5%	58 42.0%
- ดูแลความปลอดภัย	19 61.3%	9 27.3%	3 8.6%	24 61.5%	55 39.9%
- ให้เล่น เรียนรู้	13 41.9%	11 33.3%	4 11.4%	15 38.5%	43 31.2%
- ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์	5 16.1%	7 21.2%	0 0.0%	10 25.6%	22 15.9%
- ร่วมกิจกรรมศาสนา	3 9.7%	5 15.2%	3 8.6%	7 17.9%	18 13.0%
- พากลับที่พัก	3 9.7%	5 15.2%	1 2.9%	8 20.5%	17 12.3%
- อื่น ๆ	2 6.5%	0 0.0%	5 14.3%	2 5.1%	9 6.5%

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลเด็ก (N = 138)

การมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการดูแลเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ไม่สนใจ	2 6.5%	9 27.3%	15 44.1%	3 12.0%	29 23.6%
- ดูแลเมื่อมีเหตุจำเป็น	13 41.9%	13 39.4%	13 38.2%	8 32.0%	47 38.2%
- ดูแลบางเรื่อง	16 51.6%	11 33.3%	6 17.6%	14 56.0%	47 38.2%

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่ชุมชนดูแลเด็กในบางเรื่อง (N = 138)

กิจกรรมที่ชุมชนดูแล เด็กในบางเรื่อง	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ชุมชนมีศูนย์เด็ก	3 9.7%	0 0.0%	0 0.0%	1 2.6%	4 2.9%
- จัดอาหารกลางวัน	6 19.4%	4 12.1%	1 2.9%	1 2.6%	12 8.7%
- ทำสนามเด็กเล่น	10 32.3%	5 15.2%	0 0.0%	6 15.4%	21 15.2%
- อื่น ๆ	5 16.1%	4 12.1%	5 14.3%	8 20.5%	22 15.9%

การดูโทรทัศน์ของเด็กในชุมชน กลุ่มตัวอย่างโดยรวมใช้เวลาดูโทรทัศน์ในวันธรรมดานานน้อยกว่า 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 36.0 โดยพบมากที่สุดในกลุ่มไทยพุทธ ร้อยละ 58.1 รองลงมาคือ ดูนาน 2-3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 29.4 โดยพบมากที่สุดในกลุ่มชุมชนแออัด ร้อยละ 46.2 ส่วนวันเสาร์อาทิตย์ พบว่า เด็กใช้เวลาในการดูโทรทัศน์นาน 2-3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 25.9 โดยพบมากที่สุดในกลุ่มไทยพุทธร้อยละ 41.9 รองลงมา คือ ดูนานน้อยกว่า 1 ชั่วโมง ร้อยละ 23.0 โดยพบในกลุ่มแรงงานต่างด้าว (41.2%) มากที่สุด และดูนานมากกว่า 4 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 22.2 พบในกลุ่มไทยมุสลิม (46.9%) มากที่สุด (ตารางที่ 31) ทั้งนี้ในการดูโทรทัศน์ของเด็กพบว่า ส่วนใหญ่จะมีผู้ใหญ่ร่วมดูด้วยทุกครั้ง รองลงมาคือผู้ใหญ่ดูด้วยและให้คำแนะนำ และการปล่อยให้เด็กดูโทรทัศน์ตามลำพัง คิดเป็นร้อยละ 41.2, 30.1 และ 15.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ของเด็ก (N = 136)

การใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ ของเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
จำนวนชั่วโมงที่ดูในวันธรรมดา					
- ไม่ดู	2 6.5%	3 9.4%	13 38.2%	6 15.4%	24 17.6%
- น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	18 58.1%	9 28.1%	15 44.1%	7 17.9%	49 36.0%
- 2-3 ชั่วโมง	10 32.3%	9 28.1%	3 8.8%	18 46.2%	40 29.4%
- 3-4 ชั่วโมง	1 3.2%	4 12.5%	1 2.9%	3 7.7%	9 6.6%
- มากกว่า 4 ชั่วโมง	0 0.0%	7 21.9%	2 5.9%	5 12.8%	14 10.3%
จำนวนชั่วโมงที่ดูในวันเสาร์-อาทิตย์					
- ไม่ดู	3 9.7%	3 9.4%	13 38.2%	4 10.5%	23 17.0%

การดูโทรทัศน์ของเด็กในชุมชน กลุ่มตัวอย่างโดยรวมใช้เวลาดูโทรทัศน์ในวันธรรมดานานน้อยกว่า 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 36.0 โดยพบมากที่สุดในกลุ่มไทยพุทธ ร้อยละ 58.1 รองลงมาคือ ดูนาน 2-3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 29.4 โดยพบมากที่สุดในกลุ่มชุมชนแออัด ร้อยละ 46.2 ส่วนวันเสาร์อาทิตย์ พบว่า เด็กใช้เวลาในการดูโทรทัศน์นาน 2-3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 25.9 โดยพบมากที่สุดในกลุ่มไทยพุทธร้อยละ 41.9 รองลงมา คือ ดูนานน้อยกว่า 1 ชั่วโมง ร้อยละ 23.0 โดยพบในกลุ่มแรงงานต่างด้าว (41.2%) มากที่สุด และดูนานมากกว่า 4 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 22.2 พบในกลุ่มไทยมุสลิม (46.9%) มากที่สุด (ตารางที่ 31) ทั้งนี้ในการดูโทรทัศน์ของเด็กพบว่า ส่วนใหญ่จะมีผู้ใหญ่ร่วมดูด้วยทุกครั้ง รองลงมาคือผู้ใหญ่ดูด้วยและให้คำแนะนำ และการปล่อยให้เด็กดูโทรทัศน์ตามลำพัง คิดเป็นร้อยละ 41.2, 30.1 และ 15.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ของเด็ก (N = 136)

การใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ ของเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
จำนวนชั่วโมงที่ดูในวันธรรมดา					
- ไม่ดู	2 6.5%	3 9.4%	13 38.2%	6 15.4%	24 17.6%
- น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	18 58.1%	9 28.1%	15 44.1%	7 17.9%	49 36.0%
- 2-3 ชั่วโมง	10 32.3%	9 28.1%	3 8.8%	18 46.2%	40 29.4%
- 3-4 ชั่วโมง	1 3.2%	4 12.5%	1 2.9%	3 7.7%	9 6.6%
- มากกว่า 4 ชั่วโมง	0 0.0%	7 21.9%	2 5.9%	5 12.8%	14 10.3%
จำนวนชั่วโมงที่ดูในวันเสาร์-อาทิตย์					
- ไม่ดู	3 9.7%	3 9.4%	13 38.2%	4 10.5%	23 17.0%

ตารางที่ 31 (ต่อ)

การใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ ของเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	10 32.3%	2 6.3%	14 41.2%	5 13.2%	31 23.0%
- 2-3 ชั่วโมง	13 41.9%	5 15.6%	4 11.8%	13 34.2%	35 25.9%
- 3-4 ชั่วโมง	1 3.2%	7 21.9%	1 2.9%	7 18.4%	16 11.9%
- มากกว่า 4 ชั่วโมง	4 12.9%	15 46.9%	2 5.9%	9 23.7%	30 22.2%

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของคนในครอบครัวในการดูโทรทัศน์กับเด็ก (N = 138)

การมีส่วนร่วมของคน ในครอบครัวในการดู โทรทัศน์กับเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- เด็กดูตามลำพังโดย ไม่มีผู้ใหญ่	7 22.6%	5 15.6%	5 14.7%	4 10.3%	21 15.4%
- ผู้ใหญ่ดูด้วยทุกครั้ง	7 22.6%	12 37.5%	10 29.4%	12 30.8%	41 30.1%
- ผู้ใหญ่ดูด้วย และ พูดคุยแนะนำ	16 51.6%	13 40.6%	7 20.6%	20 51.3%	56 41.2%
- เด็กไม่ดูโทรทัศน์	0 0.0%	1 3.1%	1 2.9%	0 0.0%	2 1.5%

ตารางที่ 32 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของคน ในครอบครัวในการดู โทรทัศน์กับเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- เด็กไม่ดูโทรทัศน์ เพราะยังเล็กเกินไป	1 3.2%	1 3.1%	7 20.6%	3 7.7%	12 8.8%
- ไม่มีโทรทัศน์	0 0.0%	0 0.0%	4 11.8%	0 0.0%	4 2.9%

รายการโทรทัศน์ที่ครอบครัวชอบดู พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวม ชอบดูรายการข่าวประจำวันทั่วไปและละครมากที่สุดเท่า ๆ กัน คือ ร้อยละ 89.1 รองลงมาคือภาพยนตร์/บันเทิงตลก/ข่าว และการ์ตูน คิดเป็นร้อยละ 84.1, 81.9 และ 78.3 ตามลำดับ ส่วนรายการโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างนิยมดูน้อยที่สุดคือรายการศาสนา คิดเป็นร้อยละ 54.3 ดังตารางที่ 33

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของลักษณะรายการที่ครอบครัวชอบดู (N = 138)

ลักษณะรายการที่ ครอบครัวชอบดู	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ความรู้ทั่วไป	22 71.0%	28 84.8%	18 51.4%	37 94.9%	105 76.1%
- สุขภาพ	20 64.5%	30 90.9%	19 54.3%	30 76.9%	99 71.7%
- ตลกขำขัน	26 83.9%	30 90.9%	21 60.0%	36 92.3%	113 81.9%
- รายการศาสนา	15 48.4%	27 81.8%	15 42.9%	18 46.2%	75 54.3%

ตารางที่ 33 (ต่อ)

ลักษณะรายการที่ ครอบครัวชอบดู	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ข่าวประจำวัน/ทั่วไป	31 100%	33 100%	22 62.9%	37 94.9%	123 89.1%
- ข่าวเกษตรกร/อาชีพ	23 74.2%	27 81.8%	12 34.3%	30 76.9%	92 66.7%
- ละคร	28 90.3%	31 93.9%	29 82.9%	35 89.7%	123 89.1%
- การ์ตูน	24 77.4%	27 81.8%	22 62.9%	35 89.7%	108 78.3%
- เกมโชว์ (สนุกสนาน)	23 74.2%	26 78.8%	21 60.0%	33 84.6%	103 74.6%
- เกมให้ความรู้	22 71.0%	25 75.8%	18 51.4%	33 84.6%	98 71.0%
- ภาพยนตร์ บันเทิง	26 83.9%	27 81.8%	27 77.1%	36 92.3%	116 84.1%

ช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงดูเด็ก โดยรวมส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากรายการโทรทัศน์มากที่สุด (77.5%) รองลงมาคือจากพ่อแม่ (68.1%) แพทย์ (59.4%) และญาติพี่น้อง (53.6%) ส่วนสื่อที่ได้รับข่าวสารน้อยที่สุดคือจากรถเคลื่อนที่ คือ ร้อยละ 2.2 ดังตารางที่ 34

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละของช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงดูเด็ก (N = 138)

สื่อบุคคล/สื่อมวลชน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- พ่อแม่	17 54.8%	26 78.8%	23 65.7%	28 71.8%	94 68.1%
- ญาติพี่น้อง	12 38.7%	21 63.6%	21 60.0%	20 51.3%	74 53.6%
- อาสาสมัครหมู่บ้าน	15 48.4%	17 51.5%	0 0.0%	17 43.6%	49 35.5%
- แพทย์	20 64.5%	23 69.7%	10 28.6%	29 74.4%	82 59.4%
- ครู	5 16.1%	6 18.2%	0 0.0%	6 15.4%	17 12.3%
- พระ โต๊ะอิหม่าม	1 3.2%	2 6.1%	0 0.0%	2 5.1%	5 3.6%
- รายการโทรทัศน์	21 67.7%	32 97.0%	19 54.3%	35 89.7%	107 77.5%
- รายการวิทยุ	2 6.5%	16 48.5%	1 2.9%	4 10.3%	23 16.7%
- หนังสือบทความ	12 38.7%	14 42.4%	2 5.7%	14 35.9%	42 30.4%
- แผ่นพับ	10 32.3%	7 21.2%	1 2.9%	7 17.9%	25 18.1%
- เสียงตามสาย	1 3.2%	4 12.1%	0 0.0%	9 23.1%	14 10.1%
- ละคร หุ่น ลิเก	0 0.0%	2 6.1%	1 2.9%	3 7.7%	6 4.3%

ตารางที่ 34 (ต่อ)

สื่อบุคคล/สื่อมวลชน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- รถเคลื่อนที่	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	3 7.7%	3 2.2%
- เพลงพื้นบ้าน	0 0.0%	2 6.1%	2 5.7%	2 5.1%	6 4.3%
- เพลงทั่วไป	1 3.2%	1 3.0%	1 2.9%	2 5.1%	5 3.6%

ช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพ โดยรวมส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากรายการโทรทัศน์มากที่สุด (80.4%) รองลงมาคือจากแพทย์ (64.5%) พ่อแม่ (53.6%) อสม. (44.2%) และญาติพี่น้อง (43.5%) ส่วนสื่อที่ได้รับข่าวสารน้อยที่สุดคือจากรถเคลื่อนที่ คิดเป็นร้อยละ 1.4 ดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพ (N = 138)

สื่อบุคคล/สื่อมวลชน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- พ่อแม่	12 38.7%	25 75.8%	20 57.1%	17 43.6%	74 53.6%
- ญาติพี่น้อง	8 25.8%	21 63.6%	19 54.3%	12 30.8%	60 43.5%
- อาสาสมัครหมู่บ้าน	20 64.5%	21 63.6%	2 5.7%	18 46.2%	61 44.2%
- แพทย์	20 64.5%	24 72.7%	16 45.7%	29 74.4%	89 64.5%
- ครู	3 9.7%	5 15.2%	0 0.0%	5 12.8%	13 9.4%
- พระ โต๊ะอิหม่าม	0 0.0%	3 9.1%	0 0.0%	2 5.1%	5 3.6%
- รายการโทรทัศน์	25 80.6%	32 97.0%	19 54.3%	35 89.7%	111 80.4%
- รายการวิทยุ	1 3.2%	14 42.4%	1 2.9%	5 12.8%	21 15.2%
- หนังสือบทความ	7 22.6%	12 36.4%	3 8.6%	13 33.3%	35 25.4%
- แผ่นพับ	7 22.6%	9 27.3%	1 2.9%	7 17.9%	24 17.4%
- เสียตามสาย	3 9.7%	4 12.1%	1 2.9%	9 23.1%	17 12.3%

ตารางที่ 35 (ต่อ)

สื่อบุคคล/สื่อมวลชน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ละคร หุ่น ลีเก	0 0.0%	2 6.1%	0 0.0%	3 7.7%	5 3.6%
- รถเคลื่อนที่	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	2 5.1%	2 1.4%
- เพลงพื้นบ้าน	0 0.0%	1 3.0%	1 2.9%	2 5.1%	4 2.9%
- เพลงทั่วไป	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	2 7.7%	3 2.2%

ระดับความสุขของครอบครัว

จากตารางที่ 36 ระดับของความสุขในครอบครัว ทั้ง 4 กลุ่ม มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 7.09-9.23 โดยที่ค่าคะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง ไม่มีความสุขเลยและค่าคะแนน 10 หมายถึง มีความสุขมากที่สุด

ตารางที่ 36 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับของความสุขในครอบครัว (N = 138)

ระดับของความสุขในครอบครัว	กลุ่มประชากรที่ศึกษา			
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด
คะแนนเฉลี่ย	9.23	8.31	7.09	8.39
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.28	1.49	2.61	1.59

1.2 การสังเกตสภาพแวดล้อมของบ้าน

ลักษณะของบ้าน ส่วนใหญ่โดยภาพรวม อาศัยในบ้านถาวร คิดเป็นร้อยละ 55.8 ยกเว้น กลุ่มแรงงานต่างด้าวซึ่งร้อยละ 60 อาศัยในห้องเช่า/บ้านเช่า โดยบ้านส่วนใหญ่มีลักษณะแข็งแรง มั่นคง ร้อยละ 63.8 มีโครงสร้างบ้านเป็นบ้านชั้นเดียวติดพื้นดิน คิดเป็นร้อยละ 76.8 และมีบ้าน เป็นของตนเอง ร้อยละ 44.1 โดยที่กลุ่มไทยพุทธและไทยมุสลิมมีบ้านเป็นของตนเองร้อยละ 93.5 และ 93.8 ส่วนกลุ่มชุมชนแออัดมีบ้านเป็นของตนเองแต่ปลูกในที่ดินของคนอื่นร้อยละ 71.1 สำหรับกลุ่มแรงงานต่างด้าวมักที่อยู่แบบอื่น ๆ เช่น อาศัยอยู่กับนายจ้างหรือเช่าบ้านอยู่ ร้อยละ 91.4 ดังแสดงในตารางที่ 37

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของประเภทที่อยู่อาศัย

ประเภทที่อยู่อาศัย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
สภาพบ้าน					N = 138
- บ้านชั่วคราว	0 0.0%	1 3.0%	1 2.9%	8 20.5%	10 7.2%
- ห้องเช่า	1 3.2%	10 30.3%	21 60.0%	7 17.9%	39 28.3%
- บ้านถาวร	30 96.8%	21 63.6%	3 8.6%	23 59.0%	77 55.8%
- บ้านรูปแบบอื่น ๆ	0 0.0%	1 3.0%	10 28.6%	1 2.6%	12 8.7%
ลักษณะบ้าน					N = 138
- แข็งแรงมั่นคง	22 71.0%	28 84.8%	17 48.6%	21 53.8%	88 63.8%
- ขาดการดูแล	0 0.0%	1 3.0%	6 17.1%	4 10.3%	11 8.0%
- สะอาดเรียบร้อย	4 12.9%	4 12.1%	8 22.9%	3 7.7%	19 13.8%

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ประเภทที่อยู่อาศัย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ชำรุด	1 3.2%	0 0.0%	2 5.7%	9 23.1%	12 8.7%
- อื่น ๆ	4 12.9%	0 0.0%	2 5.7%	2 5.1%	8 5.8%
โครงสร้างบ้าน					N = 138
- ชั้นเดียว ติดพื้นดิน	27 87.1%	26 78.8%	20 57.1%	33 84.6%	106 76.8%
- สองชั้นได้ถุนสูง	0 0.0%	3 9.1%	2 5.7%	5 12.8%	10 7.2%
- มากกว่า 2 ชั้น	1 3.2%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.7%
- อื่น ๆ	3 9.7%	4 12.1%	13 37.1%	1 2.6%	21 15.2%
ที่อยู่					N = 136
- บ้านของตนเอง	29 93.5%	30 93.8%	0 0.0%	1 2.6%	60 44.1%
- บ้านของตนเองในที่ดินของ คนอื่น	1 3.2%	1 3.1%	3 8.6%	27 71.1%	32 23.5%
- อื่น ๆ	1 3.2%	1 3.1%	32 91.4%	10 26.3%	44 32.4%

สิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน ส่วนใหญ่มีของเล่นมากที่สุด คือ ร้อยละ 81.2 รองลงมาคือ หนังสือเรียน ร้อยละ 50.7 และหนังสือภาพ/นิทาน ร้อยละ 44.9 ส่วนเครื่องใช้ที่มีมากที่สุดคือ พัดลม คิดเป็นร้อยละ 97.1 รองลงมา ได้แก่ นาฬิกาและตู้เย็น คิดเป็นร้อยละ 90.6 และ 77.5 ตามลำดับ สำหรับสื่อที่มีมากที่สุดคือ โทรทัศน์ ร้อยละ 97.8 รองลงมา คือ วิทยุ ซีดีและวีดีโอ ร้อยละ 68.1 และ 50.7 ตามลำดับ และยานพาหนะที่ใช้มากที่สุดคือรถจักรยานยนต์คิดเป็นร้อยละ 71.0 รองลงมา คือ รถจักรยาน ร้อยละ 46.4 ดังแสดงในตารางที่ 38

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของประเภทของที่มีอยู่ในบ้าน

ประเภทของที่มีอยู่ในบ้าน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
ของเล่นสำหรับเด็ก					N = 138
- หนังสือภาพ/นิทาน	19 61.3%	22 66.7%	4 11.4%	17 43.6%	62 44.9%
- ของเล่น	30 96.8%	27 81.8%	25 71.4%	30 76.9%	112 81.2%
- หนังสือเรียน	19 61.3%	24 72.7%	2 5.7%	25 64.1%	70 50.7%
- โตะเขียนหนังสือ	19 61.3%	15 45.5%	3 8.6%	16 41.0%	53 38.4%
- ของเล่นอื่น ๆ	1 3.2%	4 12.1%	9 25.7%	0 0.0%	14 10.1%
เครื่องใช้					N = 138
- นาฬิกา	29 93.5%	33 100.0%	28 80.0%	35 89.7%	125 90.6%
- พัดลม	31 100.0%	32 97.0%	34 97.1%	37 94.9%	134 97.1%
- ตู้เย็น	31 100.0%	33 100.0%	13 37.1%	30 76.9%	107 77.5%

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ประเภทของที่มีอยู่ในบ้าน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- จักรเย็บผ้า	4 12.9%	7 21.2%	2 5.7%	3 7.7%	16 11.6%
- เครื่องใช้อื่นๆ	3 9.7%	0 0.0%	22 62.9%	8 20.5%	33 23.9%
สื่อ / วิทยุ					N = 138
- โทรทัศน์	31 100.0%	33 100.0%	32 91.4%	39 100.0%	135 97.8%
- วิทยุ	9 29.0%	23 69.7%	21 60.0%	17 43.6%	70 50.7%
- วิทยุ ซีดี	26 83.9%	28 84.8%	13 37.1%	27 69.2%	94 68.1%
- หนังสือพิมพ์ นิตยสาร	10 32.3%	13 39.4%	0 0.0%	12 30.8%	35 25.4%
- ไปสเตอร์	15 48.4%	2 6.1%	4 11.4%	4 10.3%	25 18.1%
- เครื่องเล่นเกม	1 3.2%	4 12.1%	0 0.0%	6 15.4%	11 8.0%
- อื่น ๆ	0 0.0%	1 3.0%	8 22.9%	1 2.6%	10 7.2%
พาหนะ					N = 138
- จักรยาน	14 45.2%	18 54.5%	18 51.4%	14 35.9%	64 46.4%
- จักรยานยนต์	31 100.0%	33 100.0%	4 11.4%	30 76.9%	98 71.0%

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ประเภทของที่มีอยู่ในบ้าน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- รถยนต์ กระบะ	4 12.9%	10 30.3%	0 0.0%	6 15.4%	20 14.5%
- รถยนต์	2 6.5%	5 15.2%	0 0.0%	0 0.0%	7 5.1%
- อื่น ๆ	0 0.0%	0 0.0%	13 37.1%	2 5.1%	15 10.9%

สภาพแวดล้อมของบ้าน ธรรมชาติละแวกบ้าน นิยมปลูกต้นไม้และดอกไม้ไว้รอบบ้าน คิดเป็นร้อยละ 74.6 และ 65.2 (ตารางที่ 39) มีบ่อน้ำร้อยละ 31.2 มีน้ำขัง/น้ำเน่า ร้อยละ 30.4 มีกองขยะร้อยละ 26.1 มีเสียดังร้อยละ 24.6 มีขวดเหล้าร้อยละ 21.7 และมีคอกสัตว์ร้อยละ 20.3 (ตารางที่ 40) ส่วนสภาพภายในบ้าน พบว่า ส่วนใหญ่แยกบริเวณห้องนอนต่างหาก ร้อยละ 89.9 และจากการสังเกตพบว่าสภาพบ้านของกลุ่มตัวอย่างมีการวางข้าวของเครื่องใช้รวมเป็นที่เป็นทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.8 สำหรับความปลอดภัยในบ้าน พบว่า มีการป้องกันอันตรายจากของมีคม ปลั๊กไฟ ยามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.0 (ตารางที่ 41)

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของธรรมชาติละแวกบ้าน

ธรรมชาติละแวกบ้าน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
ต้นไม้					N = 138
- ไม่มี	0 0.0%	0 0.0%	21 60.0%	14 35.9%	35 25.4%
- มี	31 100.0%	33 100.0%	14 40.0%	25 64.1%	103 74.6%
ดอกไม้					N = 138
- ไม่มี	2 6.5%	0 0.0%	30 85.7%	16 41.0%	48 34.8%
- มี	29 93.5%	33 100.0%	5 14.3%	23 59.0%	90 65.2%
อื่น ๆ					N = 138
- ไม่มี	31 100.0%	32 97.0%	35 100.0%	39 100.0%	137 99.3%
- มี	0 0.0%	1 3.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.7%

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของสิ่งรบกวนในบริเวณบ้าน

สิ่งรบกวนในบริเวณบ้าน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
น้ำขัง / น้ำเน่า					N = 138
- ไม่มี	27 87.1%	32 97.0%	21 60.0%	16 41.0%	96 69.6%
- มี	4 12.9%	1 3.0%	14 40.0%	23 59.0%	42 30.4%
บ่อน้ำ					N = 138
- ไม่มี	17 54.8%	12 36.4%	32 91.4%	34 87.2%	95 68.8%
- มี	14 45.2%	21 63.6%	3 8.6%	5 12.8%	43 31.2%
คอกสัตว์					N = 138
- ไม่มี	19 61.3%	26 78.8%	31 88.6%	34 87.2%	110 79.7%
- มี	12 38.7%	7 21.2%	4 11.4%	5 12.8%	28 20.3%
กองขยะ					N = 138
- ไม่มี	26 83.9%	24 72.7%	24 68.6%	28 71.8%	102 73.9%
- มี	5 16.1%	9 27.3%	11 31.4%	11 28.2%	36 26.1%
เสียงดัง					N = 138
- ไม่มี	27 87.1%	28 84.8%	23 65.7%	26 66.7%	104 75.4%
- มี	4 12.9%	5 15.2%	12 34.3%	13 33.3%	34 24.6%

ตารางที่ 40 (ต่อ)

สิ่งรบกวนในบริเวณบ้าน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
ขาดเหลือ	N = 138				
- ไม่มี	23 74.2%	29 87.9%	25 71.4%	31 79.5%	108 78.3%
- มี	8 25.8%	4 12.1%	10 28.6%	8 20.5%	30 21.7%

ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละของสภาพภายในบ้าน

สภาพภายในบ้าน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
ความเป็นสัดส่วนของพื้นที่ใช้สอย	N = 138				
- แยกบริเวณที่นอน ต่างหาก	30 96.8%	33 100.0%	27 77.1%	34 87.2%	124 89.9%
- ไม่จำกัดบริเวณที่นอน	1 3.2%	0 0.0%	6 17.1%	4 10.3%	11 8.0%
- อื่น ๆ	0 0.0%	0 0.0%	2 5.7%	1 2.6%	3 2.2%
ความเป็นระเบียบของการจัดวางสิ่งของ	N = 138				
- วางข้าวของเครื่องใช้ รวมเป็นที่เป็นทาง	29 93.5%	26 78.8%	22 62.9%	29 74.4%	106 76.8%
- วางข้าวของกระจัด กระจาย	1 3.2%	7 21.2%	13 37.1%	10 25.6%	31 22.5%

ตารางที่ 41 (ต่อ)

สภาพภายในบ้าน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- อื่น ๆ	1 3.2%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.7%
ความปลอดภัยในบ้าน N = 138					
- มีการป้องกันอันตราย จากของมีคม ปลั๊กไฟ ยา	25 80.6%	26 78.8%	15 42.9%	32 82.1%	98 71.0%
- ไม่มีการป้องกัน	5 16.1%	7 21.2%	17 48.6%	7 17.9%	36 26.1%
- อื่น ๆ	1 3.2%	0 0.0%	3 8.6%	0 0.0%	4 2.9%
- เครื่องใช้หลาย อย่างใช้ปลั๊กไฟ	1 3.2%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.7%
- ป้องกันเล็กน้อย	0 0.0%	0 0.0%	1 2.9%	0 0.0%	1 0.7%
- มีปลั๊กไฟชำรุด ยังไม่ได้ซ่อม	0 0.0%	0 0.0%	1 2.9%	0 0.0%	1 0.7%
- วางปลั๊กไว้ที่สูง	0 0.0%	0 0.0%	1 2.9%	0 0.0%	1 0.7%

การสังเกตลักษณะเด็กระหว่างการเยี่ยมบ้านในเรื่องของความสะอาดและบุคลิก
ของเด็ก จากการสังเกตลักษณะเด็กระหว่างการเยี่ยมบ้าน พบว่าเด็กส่วนใหญ่มีร่างกาย เล็บ ผม
สะอาดสะอาด ได้รับการเอาใจใส่มาก คิดเป็นร้อยละ 56.2 ส่วนอารมณ์ พบว่า ร้อยละ 65.2 มี
อารมณ์ยิ้มแย้มแจ่มใส รองลงมาคือสนใจสิ่งแวดล้อมและเคลื่อนไหวคล่องแคล่ว คิดเป็นร้อยละ
50.0 และ 36.2 ตามลำดับ สำหรับความสัมพันธ์ของเด็กกับพ่อแม่ พบว่า ส่วนใหญ่มีความใกล้ชิด
มีความผูกพันกันดี ร้อยละ 76.5 ดังแสดงในตารางที่ 42

ตารางที่ 42 จำนวนและร้อยละของลักษณะเด็ก

ลักษณะเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
ร่างกาย ผอม เบลอ					N = 121
- สะอาด สะอาด ได้รับการเอา ใจใส่มาก	8 40.0%	19 61.3%	19 59.4%	22 57.9%	68 56.2%
- สะอาดพอใช้ ได้รับการเอา ใจใส่บ้าง	12 60.0%	11 35.5%	12 37.5%	13 34.2%	48 39.7%
- มอมแมม/ถูกชะเลย	0 0.0%	1 3.2%	1 3.1%	2 5.3%	4 3.3%
- สังกัดไม่ได้	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 2.6%	1 0.8%
อารมณ์					N = 138
- ยิ้มแย้มแจ่มใส	13 41.9%	23 69.7%	22 62.9%	32 82.1%	90 65.2%
- เฉย ๆ	1 3.2%	0 0.0%	2 5.7%	1 2.6%	4 2.9%
- สนใจสิ่งแวดล้อม	12 38.7%	18 54.5%	20 57.1%	19 48.7%	69 50.0%
- พุดจาไพเราะ	2 6.5%	12 36.4%	3 8.6%	13 33.3%	30 21.7%
- เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว	7 22.6%	16 48.5%	13 37.1%	14 35.9%	50 36.2%
- ซื่อสัตย์	2 6.5%	7 21.2%	3 8.6%	1 2.6%	13 9.4%
- ก้าวร้าว	0 0.0%	3 9.1%	3 8.6%	1 2.6%	7 5.1%

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ลักษณะเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- สังเกตไม่ได้	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	2 5.1%	2 1.4%
- อื่นๆ	2 6.5%	1 3.0%	7 20.0%	3 7.7%	13 9.4%
ความสัมพันธ์กับพ่อแม่					N = 119
- ใกล้ชิดมีความผูกพันกันดี	15 75.0%	15 48.4%	29 90.6%	32 88.9%	91 76.5%
- เด็กติดพ่อมาก	0 0.0%	1 3.2%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.8%
- เด็กติดแม่มาก	0 0.0%	0 0.0%	1 3.1%	0 0.0%	1 0.8%
- เด็กสนิทกับคนอื่นมากกว่า พ่อแม่	1 5.0%	11 35.5%	1 3.1%	2 5.6%	15 12.6%
- อื่น ๆ	2 10.0%	1 3.2%	1 3.1%	1 2.8%	5 4.2%

จำนวนและร้อยละของเด็กแยกตามเพศและอายุและหญิงตั้งครรภ์

จากตารางที่ 43 พบว่า กลุ่มเด็กในครอบครัวที่ศึกษาทั้งหมดจำนวน 238 คน และมีหญิงตั้งครรภ์ 16 คน จำแนกตามช่วงอายุ พบว่า เป็นกลุ่มเด็กวัยเรียน (6-11.9 ปี) สูงสุด 70 คน รองลงมา คือ กลุ่มวัยก่อนเรียน (3-5.9 ปี) จำนวน 64 คน กลุ่มวัยเตาะแตะ (1-2.9 ปี) จำนวน 39 คน กลุ่มวัยรุ่น (12-18 ปี) จำนวน 36 คนและกลุ่มวัยทารก อายุต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 29 คน ตามลำดับ และเมื่อแยกตามเพศของเด็กพบว่า มีเด็กหญิง จำนวน 122 คน มากกว่าเด็กชายเพียงเล็กน้อยซึ่งมีทั้งหมด 116 คน โดยพบว่าจำนวนเด็กที่มีมากที่สุดในชุมชนคือกลุ่มชุมชนแออัด ไทยพุทธ ไทยมุสลิม และแรงงานต่างด้าว จำนวน 72, 66, 52 และ 48 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 43 ความถี่และร้อยละของเด็ก แยกตามเพศและอายุ (N = 238) และหญิงตั้งครรภ์ (N = 16)

กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
เด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี					
- ชาย	3 60.0%	1 33.3%	5 41.7%	2 22.2%	11 37.9%
- หญิง	2 40.0%	2 66.7%	7 58.3%	7 77.8%	18 62.1%
เด็กอายุ 1-2.9 ปี					
- ชาย	4 66.7%	6 60.0%	7 58.3%	6 54.5%	23 59.0%
- หญิง	2 33.3%	4 40.0%	5 41.7%	5 45.5%	16 41.0%
เด็กอายุ 3-5.9 ปี					
- ชาย	12 66.7%	7 41.2%	4 40.0%	5 26.3%	8 43.8%
- หญิง	6 33.3%	10 58.8%	6 60.0%	14 73.7%	36 56.3%
เด็กอายุ 6-11.9 ปี					
- ชาย	15 57.7%	9 52.9%	3 75.0%	8 34.8%	35 50.0%
- หญิง	11 42.3%	8 47.1%	1 25.0%	15 65.2%	35 50.0%
เด็กอายุ 12-18 ปี					
- ชาย	5 45.5%	1 20.0%	6 60.0%	7 70.0%	19 52.8%
- หญิง	6 54.5%	4 80.0%	4 40.0%	3 30.0%	17 47.2%

ตารางที่ 43 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
หญิงตั้งครรภ์	1	4	6	5	16
	100%	100%	100%	100%	100%

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลจากการสนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มไทยพุทธ กลุ่มไทยมุสลิม กลุ่มแรงงานต่างด้าวและกลุ่มชุมชนแออัด และผลจากการสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัด

2.1 ผลจากการสนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำชุมชน

2.1.1 การสนทนากลุ่มครอบครัวและชุมชนไทยพุทธ หมู่ 5 บ้านบินหยี ตำบลควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

จำนวน 12 คน ประกอบด้วย อสม. อบต. เลขานายก อบต. ชาวบ้าน (สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน) เยาวชน (นักเรียน นักศึกษา) แม่ค้า

สถานที่ทำสนทนากลุ่ม

ศาลาชุมชนหมู่ 5 บ้านบินหยี ตำบลควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

บริบทชุมชน

ชุมชนไทยพุทธ หมู่ 5 บ้านบินหยี ตำบลควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง มีครอบครัว 160 หลังคาเรือน สถานที่ตั้งใกล้กับสถานีอนามัย ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณ 95 เปอร์เซ็นต์นับถือศาสนาพุทธ ลักษณะบ้านมี 2 ลักษณะคือ บ้านที่ปลูกสร้างและอยู่กันเป็นกลุ่มๆ และลักษณะบ้านที่อยู่สร้างอยู่กระจัดกระจายห่างออกไปเนื่องจากอาชีพหลักของคนในชุมชนคือการกรีดยาง ทำให้มีการสร้างบ้านในสวนยางพารา การคมนาคมสะดวก ถนนเป็นคอนกรีต แต่ก็มีเป็นเนินดินลูกรังบ้างบางพื้นที่ ชาวบ้านจะมีมอเตอร์ไซด์ใช้เป็นพาหนะในการเดินทาง ลักษณะสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กันของคนในชุมชนมีลักษณะดั้งเดิมเหมือนชนบททั่วไป คนในชุมชนรู้จักกันทุกครอบครัว มีน้ำใจและให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

บริบทของการสนทนา

สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ ศาลาชุมชน ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความเป็นสัดส่วน ไม่ถูกรบกวน บรรยากาศการสนทนาเป็นไปด้วยดี เป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมสนทนาให้ความร่วมมือและร่วมกันแสดงความคิดเห็น การสนทนาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ผลการสนทนากลุ่ม 11 ประเด็น

1. คุณอยากเห็นลูกหลานเติบโตขึ้นเป็นอย่างไร (ลักษณะของเด็กดี เก่ง ที่กลุ่มอยากให้เป็น)

มีการศึกษาและมีความรู้: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คาดหวังอยากเห็นลูกหลานในชุมชนได้เรียนหนังสือ มีความรู้ กลับมาเป็นผู้นำที่ดีให้กับชุมชนและสังคมได้

นิสัยดี

กล้าหาญ: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คาดหวังอยากเห็นลูกหลานในชุมชนกล้าแสดงออกและกล้าหาญ

2. ในชุมชนของท่าน ครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดี เขามีวิธีการเลี้ยงดูอย่างไร

ครอบครัวที่มีความรักความอบอุ่น: เป็นครอบครัวที่อยู่พร้อมหน้าพ่อแม่ลูก พ่อแม่ใกล้ชิดกับลูก ให้ความสำคัญกับลูกและครอบครัว อยู่ด้วยกันแบบเพื่อน เมื่อมีเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ออกไปเที่ยวหรือทานข้าวข้างนอกทั้งครอบครัว

ครอบครัวที่ดูแลเอาใจใส่และติดตามเด็ก: ครอบครัวที่มีการดูแลเอาใจใส่เลี้ยงดูเด็ก อยู่ตลอดเวลาจะทำให้เด็กได้ดี ให้ความสำคัญกับครอบครัว มีเวลาร่วมกันออกไปข้างนอก เล่นกีฬา นั่งพูดคุยกับลูก ชวนลูกออกไปเที่ยวบ้าง เช่น ไปโลดส ดักเตี๊ยนและติดตามลูก สังคมพาเด็กให้เสียเด็กตามเพื่อน กินเหล้าพ่อแม่ห้ามก็ไม่อยู่ เด็กออกไปกินกาแฟ อาจไปกินอย่างอื่นซึ่งพ่อแม่ก็ไม่ได้ติดตาม บางครั้งพ่อแม่รู้แต่ไม่ติดตามก็มี เนื่องจากไวใจลูก และพ่อแม่เชื่อใจลูก พ่อแม่ต้องทำให้เด็กเห็นว่าเราเชื่อใจลูก ลูกเองก็ต้องทำให้เห็นว่าเราทำในสิ่งที่ดี เด็กก็จะเล่าเรื่องให้แม่ฟัง

ครอบครัวที่พ่อแม่เข้าใจลูกและเป็นທີ່ปรึกษา: ครอบครัวที่พ่อแม่มีความเข้าใจลูก และเมื่อลูกมีปัญหาที่ต้องรับฟังปัญหา พูดคุยและเป็นທີ່ปรึกษาปัญหาของลูกได้ พูดคุยดักเตี๊ยนถ้าทำผิด นอกจากนี้ทุกคนในครอบครัวจะต้องให้คำปรึกษาที่ดีกับลูก

ครอบครัวที่เลี้ยงลูกไม่บังคับมากจนเกินไป: เด็กที่ถูกบังคับเมื่อมาทำงานก็จะไม่ชอบ

ครอบครัวที่ไม่เลี้ยงด้วยเงินหรือฝากกับคนข้างบ้าน: บางครอบครัวให้เงินลูกมาก และให้สิ่งของตามที่ต้องการ ดังนั้นเด็กจะไม่รู้คุณค่าของเงิน บางครอบครัวที่พ่อแม่ออกไปทำธุระ 2-3 วัน แล้วให้คนอื่นช่วยเลี้ยงดู เด็กก็คิดว่าเด็กกลับบ้านมาหรือเปล่า แต่ไม่ได้ดูเรื่องความเป็นอยู่ การกิน การเรียนเลยไม่รู้ว่าจะเด็กไปเที่ยวไหนกับใคร

3. เด็กในชุมชนนี้ ท่านคิดว่ามีอะไรที่น่าพึงพอใจ และมีอะไรที่น่าเป็นห่วง อย่างไร

พฤติกรรมที่น่าพึงพอใจของเด็กในชุมชนไทยพุทธ

มีน้ำใจ สามัคคี และช่วยกิจกรรมของชุมชนและช่วยเหลือเพื่อน: เด็กให้ความร่วมมือและสามัคคีกันดีมาก เมื่อมีงานหรือกิจกรรมในชุมชนเด็ก ๆ จะช่วยเต็มที่ “การแข่งขันกีฬาเด็กช่วยทำบุญประจำปีก็เสร็จ” เด็กในชุมชนนี้มีน้ำใจ เวลาเราเดือดร้อนยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ “บางครั้งเดินอยู่ตามถนนเด็กขี่มอเตอร์ไซด์ผ่านไปก็ไปส่ง” รักเพื่อน ช่วยเหลือตนเองและเพื่อน เช่นเพื่อนไม่มีเงินก็ให้ยืมกันก่อน มีสิ่งของก็แจกให้กัน

เรียนดี เรียนเก่ง มีชื่อเสียง: เด็กในชุมชนจะเรียนดี มีชื่อเสียง รักเรียน สนใจที่จะเรียนหนังสือต่อ จะได้มีความรู้เพิ่ม แต่การเรียนดีก็อยู่ที่เด็ก เด็กบางคนกลับจากโรงเรียน จะเด็กทำการบ้าน อาบน้ำ อ่านหนังสือก่อนไปเล่น

ให้ความเคารพกับผู้ใหญ่: เช่นวันกตัญญู 12 เมษายน เด็กยกมือไหว้ รดน้ำ ชื้อของให้ผู้ใหญ่ เชื้อพืงพ่อแม่ดี พ่อแม่ແหลง (พูด) ก็พืงไม่ได้เถียง ที่เห็นก็ทำงานแล้ว

สุขภาพดีไม่ติดยาเสพติด: เด็กที่นี้สุขภาพดีและใช้เวลาว่างในการเล่นกีฬา มีติดยาเสพติดบ้างแต่น้อยมาก

สิ่งที่น่าเป็นห่วง

ติดสารเสพติด: สิ่งที่น่าเป็นห่วงในเด็ก คือ เรื่องยาเสพติด เด็กจะไปซ่องเกี่ยวกับอบายมุขและยาเสพติด ดูดบุหรี่ ก็มีแต่น้อย 1-2 คน และสิ่งที่น่าเป็นห่วงอีก คือ ยาเสพติดประเภท 4 X 100 (ยากันยุง ไบกระท่อม ยาแก้ไอ โค้ก) เนื่องจากมีในชุมชนใกล้ ๆ กลัวเด็กในชุมชนจะติด

ความยากจนไม่มีทุนการศึกษา: พ่อแม่ที่นี้ มีจำนวนหนึ่งที่มีฐานะยากจน ต้องเป็นหนี้ กู้ยืมเงินเพื่อให้ลูกได้ศึกษาเล่าเรียน ถึงแม้จะมีกองทุนเข้ามาช่วยเรื่องการศึกษาก็เป็นหนี้เนื่องจากต้องใช้จ่ายอย่างอื่นด้วย แต่การกู้ยืมเงินก็ขึ้นกับเศรษฐกิจแต่ละครอบครัว

อุบัติเหตุ: เด็กวัยรุ่นผู้ชายชอบแข่งรถ ขับรถซิ่ง บางคันซ้อนกัน 2-3 คน แต่จะซิ่งกันนอกหมู่บ้าน ก็มีอุบัติเหตุบ้าง จะมีการขับรถซิ่งกันมากในวัน ศุกร์-เสาร์-อาทิตย์

เพศสัมพันธ์ชั่วสาว: วัยรุ่นหนุ่มสาวจะไปกันเป็นคู่ ๆ รุ่นเดียวกัน เรื่องชั่วสาวมีจำนวนมาก แต่เด็กเดี๋ยวนี้รู้วิธีการคุมกำเนิด

4. ในชุมชนของท่าน มีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิถีปฏิบัติอย่างไรที่เอื้อประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ เช่น วิธีการทำอาหาร วิธีการอบรมเลี้ยงดู การดูแลสุขภาพ มีกิจกรรมการรวมกลุ่มช่วยเหลือเด็กและครอบครัว (เรียงลำดับความ สำคัญ 3 ลำดับแรก)

การปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณี: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีความเห็นว่า กิจกรรมประเพณีที่ทำต่อ ๆ กันมามีส่วนเอื้อประโยชน์ ทำให้เด็กได้เห็นแล้วรู้สึกดี ดังนี้

- วันกตัญญู 12 เมษายน มีการจัดงานวันกตัญญู ให้เด็กได้รดน้ำผู้สูงอายุ เด็กได้รู้จักเคารพผู้ใหญ่ มีกิจกรรมร่วมกัน มีการตีกลองยาว เด็กตัวเล็กก็สอนให้ตีกลองยาว มีของขวัญให้ผู้สูงอายุ มีการแสดงในหมู่บ้านให้เด็กได้แสดงออก มีการมอบทุนการศึกษาให้เด็ก ทำติดต่อกันมาหลายสิบปีแล้ว (20-30 ปี)

- วันเด็ก ส่วนมากโรงเรียนและ อ.บ.ต. ควนธานี จะจัดงานร่วมกัน มีงานแสดงมอบทุนการศึกษา แจกของขวัญ เลี้ยงอาหาร มีกิจกรรมของเด็ก ๆ

- 12 สิงหาคม วันแม่ ให้อุ้มแม่ ทำให้แม่กับลูกได้ใกล้ชิดกัน แม่กับลูกได้ร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการสร้างวัฒนธรรมในหมู่บ้าน

- วันที่ 20 ของทุกเดือน จะนิมนต์พระมาฉันข้าวที่ศาลา เด็ก ๆ ก็มาแต่น้อย เป็นกิจกรรมของหมู่บ้านทำมานาน 10 ปีแล้ว แต่ก็หยุดมาหลายเดือนแล้ว

- 31 ธันวาคม วันส่งท้ายปีเก่า จะพาเด็กเดินร้องเพลงอวยพรให้กับผู้ใหญ่ทุกบ้าน ตอนหัวค่ำ ชาวบ้านก็อวยพรให้เด็กและให้ของขวัญเด็ก เด็ก ๆ ได้ขนมก็นำมารวมกองกัน และนั่งล้อมวงแจกของที่ได้มา มีการทำอาหารเลี้ยงเด็กและมีการแลกของขวัญ ทำกันมา 20-30 ปี กว่าแล้ว

- บวชนเณรภาคฤดูร้อนของโรงเรียน เด็กไม่ได้บวชทุกคน มีในหมู่บ้านปีละ 1-2 คน เด็กจะบวชร่วมกับเด็กจากที่อื่น ๆ

การทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว: ครอบครัวที่พ่อแม่ทำกับข้าวให้ลูกกิน ลูกก็เข้าไปช่วยพ่อแม่ทำกับข้าว ทำให้เด็กได้เรียนรู้และได้อยู่ใกล้ชิดพ่อแม่ แต่บางครอบครัวเด็กทำการบ้านและไม่ได้มาช่วยพ่อแม่ทำกับข้าว

เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก

1. 12 เมษายน วันกตัญญู
2. 31 ธันวาคม วันส่งท้ายปีเก่า
3. วันเด็ก

5. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิถีปฏิบัติอย่างไรที่ขัดขวางหรือทำให้เกิดผลเสียต่อเด็ก เช่น ทำให้เด็กไม่ได้กินนมแม่ เกิดปัญหาสุขภาพ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน ทำร้ายร่างกายและจิตใจ การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมของเด็กและผู้ใหญ่ (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)

พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี: พ่อแม่บางคนสูบบุหรี่ให้เด็กเห็น เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี ที่นี้มีพ่อเพียง 5%ที่ไม่สูบบุหรี่ หรือบางครอบครัว พ่อแม่พาเด็กไปวงการพนัน ทำให้เด็กติดการพนันได้

ความเชื่อและความรู้ที่ไม่ถูกต้อง: พ่อแม่บางคนเชื่อว่า ถ้าลูกพูดคำว่าปลาไม่ได้ ก็อย่าให้กินปลาจนกว่าเด็กจะพูดได้ เนื่องจากกลัวเด็กเป็นเดือ้น (พยาธิ) บางครอบครัวเข้าใจผิดเรื่อง

การตีมนมกล่องของเด็กและห้ามไม่ให้กินนมกล่องมากเนื่องจากไม่มีความรู้ที่ถูกต้อง เช่น กินนมวันละ 2 กล่องก็พอ กลัวอันตราย กลัวมีสารอะไรที่มีผลไม่ดีต่อเด็ก หรือเชื่อว่าการให้เด็กจิบเหล้าเล็กน้อย “เป็นการฆ่าเด็อน” และถ้าเด็กนั่งอยู่ข้าง ๆ วงเหล้า ก็จะทำให้เด็กลองชิมเหล้าเล็กน้อย

การห้ามเด็กไม่ให้ไปเล่นกับเพื่อน: พ่อแม่บางคนห้ามเด็กไม่ให้ไปเล่นกับเพื่อน หรือห้ามไม่ให้ไปไหนเด็ดขาดทำให้เด็กไม่ได้เข้าสังคม

เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา 3 ลำดับแรก

1. พาลูกไปในวงการพนัน
2. การห้ามเด็กไปเล่นบ้านเพื่อน
3. สูบบุหรี่ในบ้าน/นอกบ้าน เด็กเห็นก็อยากลอง กลิ่นบุหรี่ไม่ดี

6. ท่านคิดว่า พ่อควรมีบทบาทในการดูแลลูกอย่างไรในชุมชนนี้ และพ่อทำอย่างนั้นหรือไม่ และถ้าหากจะให้พ่อช่วยดูแลอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก ควรทำอย่างไร

บทบาทของพ่อที่ควรเป็น

มีเวลาให้ลูก: พ่อควรมีเวลาให้ลูกบ้างเพราะว่าพ่อบางคนไม่สูงส่งกับลูก อบรมสั่งสอนในสิ่งที่พ่อรู้ โดยมากแล้วลูกจะเชื่อและทำตามพ่อมากกว่าแม่ บางครอบครัวถ้าพ่อทำกับข้าวลูกก็ทำตาม แต่ถ้าพ่อไปเที่ยว ลูกก็ไปเที่ยวด้วย

เป็นผู้นำที่ดีและควรทำตัวให้ลูกได้เห็นพฤติกรรมที่ดี: พ่อควรเป็นผู้นำที่ดีสำหรับลูก และไม่ควรให้ลูกเห็นพฤติกรรมที่ไม่ดี เช่น ไม่พาลูกไปในวงการพนัน

เป็นที่ปรึกษาเมื่อลูกมีปัญหา: พ่อควรคอยช่วยเหลือลูกเมื่อมีปัญหา และควรเป็นที่ปรึกษาให้ลูก ถ้าลูกมีปัญหาก็สามารถพูดคุยและปรึกษาได้ และคอยช่วยเหลือลูก

ความคาดหวัง

สามีควรช่วยทำงานบ้านบ้าง อยากให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ให้พ่อให้ความอบอุ่นกับลูก เป็นที่ปรึกษาให้ มีปัญหาที่ปรึกษาได้

7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า “แม่ควรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวจนเด็กอายุ 6 เดือน” เพราะอะไรแม่จึงทำไม่ได้ ควรทำอย่างไร

เห็นด้วยหมด แต่ทำไม่ได้: กลุ่มผู้เข้าสนทนาเห็นด้วยกับเรื่องนี้ แต่ไม่สามารถทำได้เนื่องจาก แม่ต้องไปทำงาน บางคนฐานะทางบ้านยากจน ต้องออกทำงานหาเงิน แต่ก็พยายามให้นมลูกและส่วนมากให้ได้ 1-3 เดือนก็เปลี่ยนไปเป็นนมผสม แม่บางคนมีปัญหาสุขภาพ เช่นเป็นไทรอยด์ ให้กินนมไม่ดี หรือหวั่นมบอดทำให้ไม่สามารถให้นมแม่ได้ บางคนกลัวทรวงทรวงหย่อนยาน หรือเกิดจากสุขภาพของเด็กเอง เช่น เด็กบางคนเกิดมาพิการปากแหว่งเพดานโหว่ ทำให้กินนมไม่ได้ กินแล้วอ้วก ก็เลยไม่ได้ให้กินนมแม่ หรือเด็กบางคนไม่กินนมแม่ ก็เลยไม่ให้กินเลย

ควรทำอะไร (ส่วนมากแม่รู้แล้วแต่ทำไม่ได้เนื่องจากจำเป็นต้องทำงาน)

- แม่ควรบีบน้ำนมใส่ตู้เย็นเอาไว้
- กลับจากทำงานก็ให้กินนมแม่เลย
- ว่างจากการทำงานก็กลับบ้านมาให้ลูกกินนมได้

8. ในครอบครัวมีการดูแลและฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดร่างกายอย่างไร ควรปรับปรุงอย่างไร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ให้แม่ฝึกเด็กก่อนและให้เด็กทำเอง บอกจนเด็กทำได้ เด็ก ๆ จะถูกสอนให้ดูแลเรื่องสุขอนามัยส่วนบุคคล เช่น อาบน้ำ สระผม แปรงฟัน ล้างมือ ก่อนกินอาหาร สอนให้ตื่นเข้าต้ออาบน้ำ แปรงฟัน สอนให้ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร หลังจากออกจากห้องน้ำก็ให้ล้างมือ หลังอาบน้ำก็ให้เช็ดตัวให้แห้ง ถูสบู่ให้ทั่ว สระผมช่วงเย็นเกือบทุกวัน ตัดเล็บมือเล็บเท้าให้ หลังเล่นก็จับให้อาบน้ำ แต่เด็กจะแปรงฟันก่อนนอนน้อย พ่อแม่ไม่ค่อยได้ เช็ดหลังแปรงฟัน แต่บางครั้งก็พาไปตรวจสุขภาพฟันกับหมอฟันทุก 6 เดือน เด็กฟันผุเพราะกินลูกอม เด็กก็แปรงฟันก่อนเข้านอนแต่ก็กินลูกอมต่อหลังแปรงฟันทำให้เด็กฟันผุมาก เด็ก ๆ เป็นเหากันมากติดกันทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน

สิ่งที่ควรปรับ

- เด็กควรได้รับการฉีดยาฆ่าเหากถ้าเป็นมาก
- ควรให้เด็กสระผมทุกวัน
- ควรหลีกเลี่ยงอาหารที่ทำให้ฟันผุ

9. เมื่อเด็กเจ็บป่วยพ่อแม่มีวิธีการในการดูแลรักษาเด็กอย่างไร

ให้การดูแลรักษาเบื้องต้นตามอาการที่บ้าน: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นว่า ถ้าเด็กไม่สบายเล็กน้อย ก็ให้การดูแลทั่วไปและให้ยาสามัญที่บ้านก่อน ถ้าอาการไม่ดีขึ้นก็จะพาไปหาหมอ ส่วนมากไปสถานีอนามัย ถ้าเป็นมากก็พาไปโรงพยาบาล บางคนก็ไปคลินิก ส่วนมากจะเป็นผู้สูงอายุและเด็ก เพราะไปโรงพยาบาลต้องรอนาน ถ้ามีไข้ จะเช็ดตัวลดไข้ และให้ยาลดไข้ก่อน ดูอาการถ้าไม่ดีขึ้นพาไปหาหมอ หรือมีอุบัติเหตุเล็กน้อย มีแผลก็ทำแผลให้

การดูแลโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น: ชาวบ้านที่นี้ยังมีความนิยมพาลูกหลานไปหาหมอบ้านและยังใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการรักษาถ้าเด็กไม่สบายเล็กน้อย เช่น

- กระจุกหูก ก็พาไปหาหมอบ้าน ซึ่งก็คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ท่านมีความรู้เรื่องกระจุก เด็กและผู้ใหญ่จะไปหาต่อแขนขากระจุกหูก หรือเอ็นเคล็ด จะทำน้ำมัน บีบ ลงคาถาอาคม บางคนพาไปโรงพยาบาล ก็ยังกลับมารักษาที่นี้อีก หายเร็วกว่า เป็นความเชื่อว่ารักษาแล้วหาย
- หวัด ต้มใบมะขามและหัวหอมให้อาบ
- เจ็บคอ ให้ต้มน้ำมาก ๆ บีบมะนาวให้ดื่ม

- เด็กฉวัด พาไปหาหมอบ้าน เป่า “คาถากันลาง” หรือกำตืดคอกก็ให้ทำคาถา
- เด็กร้องมาก ๆ โดยไม่รู้สาเหตุ เช่น เด็กแรกเกิดถึง 2 ปี ร้องมาก ๆ ก็จะทำขวัญที่เรียกว่า “ขวัญตอก” จะมีผู้ใหญ่ที่ช่วยเรียกขวัญคืนมาให้ เป็นความเชื่อต่อ ๆ กันมา
- เริม ก็จะใช้หมาก และใบกระท้อน ตำผสมกันและเป่าคาถาเสกไปที่เริม (ลุงสาย)
- ท้องเสีย/ซีไหล ใช้ใบชมพู่มายีโปะหัว และสะตือ ใช้ในเด็กอายุ 5-6 เดือน

การดูแลรักษาโดยซื้อยาจากร้านขายยา: ที่นี่ เจ้าหน้าที่พยาบาลมียาขายที่บ้าน ดังนั้น บางครั้งก็ไปซื้อยาจากที่นี่มาทาน

กองทุนยาของอนามัย รักษาแผล ไข้: ชุมชนนี้มีกองทุนยาประจำหมู่บ้าน ถ้ามีอาการไม่มากก็จะไปเอายาที่นี่มาทานก่อน ถ้าไม่ดีขึ้น ก็จะพาไปอนามัยหรือโรงพยาบาล

10. ครอบครัวมีวิธีการสอนให้เด็กรู้จักวิธีการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างไร

การเล่นกับน้องหรือเล่นกับเพื่อน: พ่อแม่จะสอนให้เล่นว่า อย่ายุบกัน ถ้าเล่นกับน้องก็อย่าตีน้องและต้องแบ่งของเล่นให้น้อง ให้รู้จักแบ่งปัน ไม่พูดคำหยาบ

การมีสัมมาคารวะกับผู้ใหญ่: เมื่อผู้ใหญ่ให้ของก็ต้องไหว้ ให้ทักทายด้วยการไหว้ผู้ใหญ่ สอนให้เป็นเด็กดี: รู้จักสามัคคี ก่อนนอนไหว้พระ ใส่บาตรทุกวันพระ มีคุณธรรม จริยธรรม อย่าลักขโมย รู้จักช่วยเหลือคนอื่น

ใ้เน้นญาติ: พ่อแม่นิยมการนับญาติ โดยการบอกว่าเป็นญาติ จะได้รักกัน ไม่รบกัน

11. ท่านคิดว่า ครอบครัวในชุมชนต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างในการเลี้ยงดูลูก (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)

เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก

- สนามเด็กเล่นกีฬา ลานกีฬา เด็ก 6-7 ปี ก็เล่นกีฬากับรุ่นพี่ อบต. ให้เครื่องกีฬา
- ช่วยเหลือทุนการศึกษา
- ห้องสมุดหมู่บ้าน
- ศูนย์รับเลี้ยงเด็กเมื่อแม่ไปทำงาน (อบต. จะสร้าง)

2.1.2 การสนทนากลุ่มครอบครัวและชุมชนไทยมุสลิม หมู่ 1 บ้านบางหมาก ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

จำนวน 12 คน ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อาสาสมัครหมู่บ้าน (อสม.) กรรมการหมู่บ้าน ผู้นำศาสนา ชาวบ้าน หญิงตั้งครรภ์ เยาวชน (นักเรียน นักศึกษา) แม่ค้า สถานที่ทำสนทนากลุ่ม

ศาลาของผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1 บ้านบางหมาก ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

บริบทชุมชน

ชุมชนไทยอิสลาม หมู่ที่ 1 บ้านบางหมาก ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง มีจำนวน 191 หลังคาเรือน สถานที่ตั้งอยู่ใกล้กับสถานีอนามัย ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ นับถือศาสนาอิสลาม ลักษณะบ้านมี 2 ลักษณะคือ บ้านที่ปลูกสร้างและอยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ และลักษณะบ้านที่ปลูกสร้างอยู่กระจัดกระจายห่างออกไป เนื่องจากอาชีพหลักของคนในชุมชนนี้ คือ การกรีดยางและทำโรงงาน ทำให้มีการสร้างบ้านในสวนยางพาราอยู่กระจัดกระจาย แต่การคมนาคมสะดวก ถนนเป็นคอนกรีต มีเป็นเนินดินลูกรังบ้างบางพื้นที่ ชาวบ้านเกือบทุกหลังคาเรือนมีมอเตอร์ไซด์ใช้เป็นพาหนะในการเดินทาง ลักษณะสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กันของคนในชุมชนมีลักษณะดั้งเดิมเหมือนชนบททั่วไป ชุมชนอยู่กันแบบเครือญาติ รู้จักกันทุกครอบครัว มีน้ำใจและให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และคนในชุมชนช่วยกันดูแลเด็ก

บริบทของการสนทนา

สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่มคือ ศาลาของผู้ใหญ่บ้าน มีความเป็นสัดส่วน บรรยากาศการสนทนาเป็นไปด้วยดี เป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมสนทนาให้ความร่วมมือและร่วมกันแสดงความคิดเห็น การดำเนินการสนทนาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์

ผลการสนทนากลุ่ม 11 ประเด็น

1. คุณอยากเห็นลูกหลานเติบโตเป็นอย่างไร (ลักษณะของเด็กดี เก่ง ที่กลุ่มอยากให้เป็น)

มีการศึกษาและมีความรู้: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คาดหวังอยากเห็นลูกหลานในชุมชนมีการศึกษาที่ดี เรียนสูง ๆ จะได้มีอนาคตที่ดี มีหน้าที่การงานที่ดี

เป็นเด็กดี: เป็นคนดีไม่ก้าวร้าว ไม่เกเร เชื่อฟังพ่อแม่

อยู่ในกรอบศาสนา: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล อยากเห็นลูกหลานอยู่ในกรอบศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาอิสลามหรือพุทธ โดยเชื่อว่า ถ้าเด็กอยู่ในกรอบของศาสนา เด็กก็จะเป็นเด็กดีและไม่กินเหล้า

ปราศจากอบายมุข: ชุมชนอยากเห็นเด็กไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไม่กินเหล้า ไม่สูบบุหรี่

เล่นกีฬา: ชุมชนอยากให้เยาวชนเล่นกีฬา

2. ในชุมชนของท่าน ครอบครัวที่เลี้ยงดูลูกได้ดี เขามีวิธีการเลี้ยงดูอย่างไร

ครอบครัวที่ดูแลเอาใจใส่และติดตามเด็ก: ครอบครัวที่มีการดูแลเอาใจใส่เลี้ยงดูเด็กอยู่ตลอดเวลา จะทำให้เด็กได้ดี เอาใจใส่ทุกเรื่อง ไม่ปล่อยปละละเลยลูก เอาใจใส่เรื่องการศึกษา การเรียนหนังสือ และต้องติดตามและรู้ว่าลูกไปไหน ทำอะไร

ครอบครัวที่พ่อแม่เข้าใจลูกและเป็นที่ยอมรับ: ครอบครัวที่พ่อแม่มีความเข้าใจลูก และเมื่อลูกมีปัญหาก็ต้องรับฟังปัญหา พุดคุยและเป็นที่ยอมรับปัญหาและคอยช่วยแก้ไขปัญหาลูกได้

ครอบครัวที่เลี้ยงลูกไม่บังคับมากเกินไป: ครอบครัวที่เลี้ยงลูกไม่บีบบังคับมากเกินไป ให้อยู่กลาง ๆ ปล่อยให้เล่นบ้าง เนื่องจากถ้าบังคับมากเกินไป เด็กจะหาทางออกอย่างอื่นได้ง่าย เช่น จะทำให้เด็กหันไปหาเหล่าชาวแทน

การอบรมสั่งสอนลูก/ลูกเชื่อฟัง: ครอบครัวที่เลี้ยงลูกโดยการอบรมสั่งสอนที่ดี ทำให้เด็กเชื่อฟังพ่อแม่ การสอนต้องพูดจาดี ๆ ไม่ข่มเหงน้ำใจลูกจนเกินไป ไม่ตี ไม่ชู้ ไม่ดูด่าว่า

ครอบครัวที่เน้นวัฒนธรรมและประเพณี: ครอบครัวที่สอนโดยเน้นศาสนา และนำศาสนาเข้ามามีบทบาทในการอบรมสั่งสอนให้เด็กมีศีลธรรม มีความรับผิดชอบ จะทำให้เด็กดี โดยเชื่อว่า ถ้าเด็กได้ละหมาดทุกวัน ก็จะไม่คิดเรื่องเที่ยว ไม่คิดเรื่องเหล้าบุหรี่เพราะเด็กมุ่งที่จะปฏิบัติตามธรรมทำความดี

ส่งเสริมการเล่นกีฬา: ครอบครัวที่ส่งเสริมให้เด็กได้เล่นกีฬา เด็กก็จะไม่ไปมั่วสุมในทางอื่น

3. เด็กในชุมชนนี้ ท่านคิดว่ามีอะไรที่น่าพึงพอใจ และมีอะไรที่น่าเป็นห่วง อย่างไร

พฤติกรรมที่น่าพึงพอใจของเด็กในชุมชนไทยอิสลาม

มีน้ำใจ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของชุมชนและช่วยเหลือผู้อื่น: เด็กในชุมชน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมดีมาก "การเป็นการตายเค้ามายช่วย การพัฒนาหมู่บ้านก็ช่วยเหลือกัน หาโต๊ะ นอกจากนี้เด็กในชุมชน ยังมีน้ำใจช่วยเหลือคนในชุมชน

เล่นกีฬาและออกกำลังกาย: มีการร่วมกลุ่มเล่นกีฬาที่โรงเรียน ตอนเย็นออกกำลังกาย เด็กในชุมชนเป็นนักฟุตบอล มีการแข่งเรือแพ็ก "ที่บ้านผู้ใหญ่ ก็มีออกแอโรบิค ชาวบ้านมาเต้นกันที่นี่ บางวันเต้นตี 2 ตอนเช้า ออกกำลังกาย"

มีกิจกรรมร่วมสนุกเป็นกลุ่ม: เด็กในชุมชนจะนัดทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ร้องเพลงสด ๆ

การกล้าแสดงออก: เด็กในชุมชนกล้าแสดงออก เช่น เด็กจะเดินรำเมื่อมีกิจกรรมของชุมชน นอกจากนี้ ผู้ใหญ่ในชุมชน ได้ส่งกิจกรรมการแสดงของเด็กไปประกวดที่อื่น ๆ

ไม่ติดยาเสพติด: เด็กในชุมชนติดยาเสพติดที่ร้ายแรงน้อยมาก ที่นี่มีเพียง 2 คน ตายแล้วมีเด็ก 1 คนเสพยาบ้าและกัญชา แต่เรื่องเด็กดูบุหรี่ยี่มีในวัยรุ่นมากพอควร

ไม่มีการลักขโมย

สิ่งเป็นห่วง

ติดยาเสพติด: เด็กในชุมชนนี้ที่น่าห่วง คือ การติดยาเสพติด แต่เปอร์เซ็นต์น้อยมาก อย่างไรก็ตาม ก็ต้องเฝ้าระวังและคอยสังเกตเพราะสารเสพติดอาจมาจากชุมชนอื่นได้

อุบัติเหตุการขี่รถซึ่ง: เด็กวัยรุ่นที่นี่จะรวมกันจากหลาย ๆ หมู่บ้านและขี่รถซึ่งกัน ทำให้เกิดอุบัติเหตุ จริง ๆ ในหมู่ 1 ที่นี้มีไม่กี่คน มีอุบัติเหตุนาน ๆ ครั้ง ก็มีถูกจับบ้างจากการขี่รถ

การพนัน: เด็กในชุมชนมีติดการพนันด้วย แต่มีน้อยไม่ถึง 10% ส่วนใหญ่ เล่นบอลตีไก่ ในชุมชนมีบ่อนไก่ที่เปิดถูกต้องตามกฎหมาย บางครั้งเด็กก็ตามพ่อแม่เข้าไป ก็ทำให้ติดการพนันได้ ชุมชนไม่รู้จะทำอย่างไรเนื่องจากบ่อนเปิดอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ติดเกมส์: เด็กที่นี่เริ่มติดเกมส์แต่มีไม่มากประมาณ 3% ที่นี้มีร้านเกมส์ บางครั้งเด็กไปเล่นเกมส์ที่หมู่ 3 บางคนพ่อแม่ซื้อคอมพิวเตอร์ที่บ้าน เด็กก็เล่นและติดเกมส์เนื่องจากพ่อแม่ไม่ได้ดูแลว่าควรจะให้เล่นเวลาไหน

ทะเลาะวิวาท/ตีกัน: เด็กในหมู่บ้านนี้ ก็มีทะเลาะวิวาทและตีกันแต่ก็มีน้อย ส่วนใหญ่ เกิดจากการจับกลุ่มกินเหล้าแล้วยกพวกตีกัน และที่ตีกันจริง ๆ ส่วนมาก มาจากเด็กนอกหมู่บ้าน มากินเหล้าในหมู่บ้าน แล้วมองหน้ากัน เกิดไม่ถูกคอกันก็ตีกันจะมีมาก

ความรู้ความเข้าใจผิด: มีเด็กคิดว่าการศึกษาไม่ได้ช่วยให้ดีขึ้น ก็เลยกินเหล้า

4. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิถีปฏิบัติอย่างไร ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ เช่น วิธีการทำอาหาร วิธีการอบรมเลี้ยงดู การดูแลสุขภาพ มีกิจกรรมการรวมกลุ่มช่วยเหลือเด็กและครอบครัว (เรียงลำดับสำคัญ 3 อันดับแรก)

การปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณี: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีความเห็นว่า การปฏิบัติทางศาสนาจะมุ่งให้เด็กเป็นคนดี โดยให้เหตุผลว่า ถ้าเด็กได้ทำละหมาดหรือเข้าสุเหร่าทุกวัน ก็จะทำให้เด็กไม่คิดเรื่องอื่น มุ่งแต่จะทำดี

การปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณี: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีความเห็นว่า กิจกรรมประเพณีที่ทำต่อ ๆ กันมา มีส่วนเอื้อประโยชน์ทำให้เด็กได้เห็นแล้วรู้สึกดี เทศกาลและวันสำคัญต่าง ๆ เช่น

- 12 เมษายน วันผู้สูงอายุ อาบน้ำผู้สูงอายุ ให้ลูกหลานไปรดน้ำให้พร
- 12 สิงหาคม วันแม่ มีกิจกรรมระหว่างแม่กับลูก มีการพูดคุยให้ลูกเป็นคนดี

มีตัวอย่างของแม่ลูกที่ดีและยกตัวอย่างการทำความดีของแม่

- 5 ธันวาคม วันพ่อ จัดกิจกรรมในหมู่บ้านให้เด็กได้รู้จักวันพ่อ
- วันเด็ก จะจัดกันในหมู่บ้าน ให้เด็กได้มาสนุกและร่วมเล่นกิจกรรม มีอาหารเลี้ยง

เด็ก ทำที่ศาลาบ้านผู้ใหญ่ การจัดกิจกรรมก็จะสอดแทรกให้เด็กมีจริยธรรม ต้องช่วยในการทำงาน

การสอนในลักษณะห้ามกระทำ: การสอนที่มีลักษณะห้ามกระทำ เช่น การห้ามขี่รถเที่ยว ห้ามไม่ให้แต่งงานก่อนวัยอันควร ทำให้เด็กไม่กระทำในสิ่งที่ไม่ดี

เรียงลำดับความสำคัญ 3 อันดับแรก

1. เรื่องศาสนา ให้เด็กนำศาสนามาดำรงชีวิต
2. ไม่ให้เด็กแต่งงานก่อนวัยอันควร
3. กิจกรรมวันเด็ก การจัดกิจกรรมวันเด็ก

5. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิถีปฏิบัติอย่างไรที่ ขัดขวางหรือทำให้เกิดผลเสียต่อเด็ก เช่น ทำให้เด็กไม่ได้กินนมแม่ เกิดปัญหาสุขภาพ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน ทำร้ายร่างกายและจิตใจ การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมส์ของเด็กและผู้ใหญ่ (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)

สารเสพติด: สารที่เสพติดร้ายแรงมีน้อย ส่วนมากเป็นบุหรี่และเหล้า

การเล่นพนัน: ในหมู่บ้านมีบ่อนไก่ที่เปิดอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ชุมชนไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะเจ้าของบ่อนเปิดถูกต้องตามกฎหมาย เด็กบางคนก็เข้าไปกับพ่อแม่ก็ติด และมีร้านที่เด็กสามารถเล่นและแทงบอลล์ ทำให้เด็กติดได้

ร้านเกมส์: มีร้านเกมส์เปิดในชุมชน เด็กไปเล่นและติดเกมส์แต่มีไม่มาก แต่แนวโน้ม เด็กจะติดเกมส์มากขึ้น เด็กบางคนไปเล่นที่ชุมชนอื่นเป็นส่วนใหญ่ บางครอบครัวก็มีคอมพิวเตอร์และปล่อยให้เด็กเล่นตามลำพัง เด็กเล่นเกมส์ที่รุนแรงพ่อแม่ก็ไม่รู้ เด็กเล่นนานจนติดเกมส์ก็มี

การห้ามของผู้ใหญ่: การห้ามไม่ให้การออกไปเที่ยวพบปะเพื่อนข้างนอก ผู้ใหญ่ไม่ยอมออกไปข้างนอก ทำให้เด็กไม่มีโอกาสได้พบเพื่อน

สื่อต่างๆ: สื่อโทรทัศน์ เช่น ดาราใส่สายเดี่ยว เด็กก็จะเอาแบบที่ดาราใส่ หรือคำพูดที่ไม่ไพเราะ ทำให้เด็กเลียนแบบจากสื่อได้

เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก

1. เกมส์ คอมพิวเตอร์
2. เหล้า บุหรี่
3. สื่อต่างๆ

6. ท่านคิดว่า พ่อควรมีบทบาทในการดูแลลูกอย่างไรในชุมชนนี้ และพ่อทำอย่างนั้นหรือไม่ และถ้าหากจะให้พ่อช่วยดูแลอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก ควรทำอย่างไร

ช่วยทำงานบ้านและช่วยเลี้ยงลูก: พ่อควรช่วยเลี้ยงดูลูกเวลาแม่บ้านทำงานบ้านบ้าง นอกจากนี้ พ่อควรช่วยกันทำงานบ้านและดูแลลูก อยากให้พ่อช่วยรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่แม่รับผิดชอบมากกว่า เช่น ช่วยสอนการบ้าน

เป็นแบบอย่างที่ดี: พ่อควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูก เช่น พ่อบางคนห้ามลูกอย่าดื่มเหล้าอย่าสูบบุหรี่ แต่พ่อทำตัวอย่างให้ลูกเห็น ดังนั้นพ่อควรทำตัวอย่างที่ดีให้ลูกเห็นก่อน

ให้ความรักความอบอุ่น: ให้ความรักกับลูก พ่อควรแสดงความรักกับลูกบ้าง เช่น กอดจูบ

ให้เวลากับครอบครัว: พ่อควรมีเวลาให้ลูกและครอบครัว เช่น กินข้าวหรือเล่นกับลูก ช่วยทำอาหาร

7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า “แม่ควรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวจนเด็กอายุ 6 เดือน”

เพราะอะไรแม่จึงทำไม่ได้ ควรทำอย่างไร

เห็นด้วย: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วย เนื่องจากนมแม่มีภูมิคุ้มกันโรคหลายอย่าง แต่บางคนไม่สามารถทำได้ ส่วนมากแม่ให้กินนมแม่ได้ประมาณ 3 เดือน เนื่องจากสาเหตุจากภาวะสุขภาพของแม่เอง เช่น เป็นโรคหอบ กลัวลูกติดนมแม่ แม่บางคนต้องไปทำงาน แม่บางคนกลัวทรุดทรองเสียหรือเด็กบางคนกินทั้งนมแม่และนมผสม ภายหลังลูกไม่ยอมดูดนมแม่เนื่องจากผสมอร่อยกว่านมแม่ลูก เด็กก็เลยไม่ดูดนมแม่ หรือแม่บางคนให้กินอาหารเสริมเร็ว เช่น ป้อนข้าวบด 4 เดือน ทำให้เด็กกินนมแม่น้อยลง

ข้อเสนอแนะวิธีทำให้แม่เลี้ยงลูก 6 เดือน

- ควรปั๊มนมใส่ขวดแช่ตู้เย็นเอาไว้ถ้าไปทำงาน

- แม่ที่ต้องไปทำงานเมื่อกลับบ้านก็ให้เด็กกินนมแม่ต่อ หรือแม่ที่ไปกรีดยาง เมื่อกรีดยางเสร็จ ก็กลับมาให้นมลูกก่อนแล้วค่อยไปเก็บยางต่อ

- ให้แม่ได้พักผ่อนและหางานทำอย่างอื่นทดแทน เช่น เก็บขี้ยางแล้วไปขาย

8. ในครอบครัวมีการดูแลและฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดร่างกายอย่างไร ควรปรับปรุงอย่างไร (การอาบน้ำ สระผม การแปรงฟัน การตัดผม การตัดเล็บ การทำความสะอาดหู และตา)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า พ่อแม่ก็สอนเหมือนเด็กทั่วไป เด็กเล็ก ๆ ก็อาบน้ำให้ หลังจากช่วยเหลือตัวเองได้แล้วก็สอน สอนไปจนกระทั่งโต โดยฝึกให้อาบน้ำเป็นเวลา แปรงฟันก่อนเข้านอน การล้างมือก่อนกินอาหาร บางครั้งก็ประเมินเด็กโดยดูที่ตัวเด็กก่อน ถ้าเด็กสกปรกก็อาบน้ำให้ “สอนล้างมือหลังเข้าห้องน้ำ สอนให้ล้างขี้ล้างเยี่ยว (ปัสสาวะ) จนหมด คือล้างมือจนสะอาด”

สิ่งที่ควรปรับปรุง

อยากให้ปรับเรื่องการล้างมือกับสบู่และเช็ดให้แห้ง

9. เมื่อเด็กเจ็บป่วย พ่อแม่มีวิธีการในการดูแลรักษาเด็กอย่างไร

ให้การดูแลรักษาเบื้องต้นตามอาการที่บ้าน: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ให้ความเห็นว่า ถ้าเด็กไม่สบายเล็กน้อย ก็ให้การดูแลทั่วไปและให้ยาสามัญที่บ้านก่อน ถ้าอาการไม่ดีขึ้น ก็จะไปหาหมอ ส่วนมากไปอนามัย ถ้าเป็นมากก็พาไปโรงพยาบาล

การดูแลโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น: ชาวบ้านที่นี้ยังมีความนิยมพาลูกหลานไปหาหมอบ้านและยังใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการรักษาถ้าเด็กไม่สบายเล็กน้อย ดังนี้

- ไข่จากอีสุกอีใส: ถ้าเด็กไข่จากอีสุกอีใส ก็จะทำห้วคั่ว/ห้วคั่วต้มน้ำให้อาบ
- ไข่ทับตุ๋น: ต้มดอกบานไม่รู้โรยและรากไม้รวมกันให้กิน
- หวัด: ไข่ใบมะขาม/หอม ต้มให้อาบ
- ท้องเสีย/ซ้ไหล: ไข่ใบชมพูชั้โปะห้ว หรือไข่ใบหม่อนก็ได้
- เป็นเดือน/พยาธิ: ไข่ใบเบรคตำแล้วเอามาทาที่พุงและคอ
- ไอ: ไข่ปูนกับหมาก ละลายน้ำแล้วให้กิน
- กระจกหัก/กล้ามเนื้ออักเสบ: มีหมอบ้านรักษากระดูกหักโดยใช้ไม้ตามรักษาเอ็นกระดูก

หรือถ้าปวดเมื่อยกล้ามเนื้อก็หาหมอบีบ อยู่ที่ หมู่ 3 (นายเอี่ยม) จะใช้น้ำมันพร้าวทาและบีบนิ้ว
 10. **ครอบครัวมีวิธีการสอนให้เด็กรู้จักวิธีการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างไร (การใช้ภาษาพื้นเมือง และภาษาประจำกลุ่ม การเรียนรู้ขนบธรรมเนียมกฎระเบียบ/หลักศาสนา/หลักคุณธรรม)**

การพูดจา: สอนการพูดจา สอนให้พูดสุภาพเมื่ออยู่กับคนอื่น

การวางตน: สอนการวางตัวว่าควรทำอย่างไร เช่น ถ้าอยู่กับพ่อแม่ควรทำอย่างไร ถ้าอยู่กับญาติพี่น้องควรทำตัวอย่างไร

เด็กทำความดี: โดยใช้หลักคำสอนในศาสนา สอนให้รู้และอ่านภาษาอังกฤษอ่านได้ สอนวิธีปฏิบัติละหมาดจนทำได้ เมื่ออายุประมาณ 9-14 ปี ก็ให้เข้ามัสยิดและทำละหมาดอยู่ประจำทุกคืน ประมาณ 10 โมง – 20 น. ส่วนภาคทฤษฎี (เป็นภาษาอาหรับ) สอนให้จดทนโดยการถือศีลอด การปฏิบัตินี้จะสอนให้เด็กรู้ว่าคนจดอดแบบไหน สอนให้รู้ว่าอาการอดเหมือนกันหมด สอนให้มองคนอื่นเสมอกับเรา เป็นการป้องกันการลักเล็กขโมยน้อย

การมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่: รู้จักการไหว้ผู้ใหญ่

11. **ท่านคิดว่า “ครอบครัวในชุมชน ต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างในการเลี้ยงดูลูก”**

- อยากให้ทางราชการ ให้การรักษาอย่างต่อเนื่องเมื่อเด็กเจ็บป่วย เช่น เด็กที่น้ำหนักตัวน้อย ก็ควรให้นมเสริมตลอดจนกระทั่งดีขึ้น ไม่ใช่ว่าเด็กยังไม่ดีก็ไม่ให้แล้ว
- อยากให้มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัย และควรมีอุปกรณ์ ของเล่นที่พร้อม
- อยากให้มีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน ซึ่งในห้องสมุดควรมีหนังสือนิทานและหนังสือการ์ตูน

เรียงลำดับความสำคัญ 3 อันดับแรก

1. ห้องสมุด
2. ศูนย์พัฒนาเด็ก พร้อมของเล่น

2.1.3 การสนทนากลุ่มครอบครัวและชุมชน กลุ่มแรงงานต่างด้าว ชุมชนกิตติคุณ เทศบาล กันตัง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

จำนวน 18 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษไทย ตัวแทนแม่บ้านและพ่อบ้านชาว
พม่า ตัวแทนแม่บ้านชาวเขมร ตัวแทนแม่บ้านไทยอีสาน ล่ามชาวพม่าและเขมร

สถานที่ทำสนทนากลุ่ม

ศูนย์รักษไทย ชุมชนกิตติคุณ เทศบาลกันตัง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

บริบทชุมชน

ชุมชนกลุ่มแรงงานต่างด้าว กิตติคุณ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง มีจำนวน 100 หลังคาเรือน
สถานที่ตั้งของชุมชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบ้านที่เจ้าของแพจัดให้ บางครอบครัวเช่าบ้านอาศัยอยู่
ในเมืองนอกแพ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ ลักษณะบ้านในแพมี
2 ลักษณะ คือ ห้องแถวที่อยู่ในแพ จะมีลักษณะเป็นห้องแถว 1 ชั้น แถวละ 10-15 ห้อง ก่อด้วยปูน
และมีห้องที่กันเป็นสัดส่วน 1 ห้อง ห้องแถว 1 ห้องจะอาศัยกันอยู่ 2 ครอบครัว โดยอาศัยอยู่ในห้อง
ที่กันเป็นสัดส่วน 1 ครอบครัวและอาศัยอยู่ด้านนอกห้อง 1 ครอบครัว สำหรับห้องแถวที่อยู่ด้าน
นอกแพ (ข้างๆแพ) ก่อด้วยปูน แต่ไม่มีการกันห้องให้เป็นสัดส่วน และด้านหลังบ้านมีการต่อเติม
ด้วยไม้ยื่นออกไปในแอ่งน้ำเพื่อทำเป็นห้องครัวเล็ก บ้าน 1 ห้องอาศัยกันอยู่ 2 ครอบครัว บาง
ครอบครัวใช้ผ้ากันให้เป็นสัดส่วนเนื่องจากไม่มีห้องที่เป็นสัดส่วนแน่นอน สำหรับห้องส้วมจะใช้
รวม ๆ กัน น้ำที่ใช้อาบนั้นเจ้าของแพจะบริการให้โดยก่อสร้างที่เก็บน้ำก่อกด้วยปูนและใช้รวม ๆ กัน
แต่บางบ้านที่ก่อสร้างอยู่ในแพ จะดัดแปลงเนื้อที่ข้างหน้าบ้านมาทำเป็นที่อาบน้ำ โดยต่อท่อ
ประปาเข้ามาใช้ในการอาบ สำหรับบ้านที่ไม่มีเนื้อที่ที่จะปรับเป็นที่อาบน้ำ ก็จะอาบน้ำรวม ๆ กันที่
เจ้าของแพจัดให้ ลักษณะสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ชุมชนห้องแถวด้านในแพจะค่อนข้างสะอาด แต่
ชุมชนที่อยู่ด้านข้างแพค่อนข้างสกปรก มีขยะกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ด้านหลังห้องแถวเป็น
หนองน้ำที่สกปรก มีขยะเป็นจำนวนมาก เนื่องจากชาวบ้านก่อสร้างครัวเพิ่มเติมที่ยื่นเข้าไปใน
หนองน้ำและทิ้งสิ่งของลงไปน้ำ ส่วนบ้านที่เช่าอยู่ในเมืองก็จะอยู่กระจัดกระจายในหมู่มุสลิม
ลักษณะบ้านค่อนข้างสะอาด ลักษณะสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กันของคนในชุมชนนั้นมีลักษณะ
แบบเครือญาติและรู้จักกันทุกครอบครัว และจะมีการรวมกลุ่มของชุมชนเมื่อมีกิจกรรมทาง
ประเพณี เช่น วันสงกรานต์ โดยใช้สถานที่ของชุมชนหรือที่ทำการศูนย์รักษไทยเป็นที่รวมกลุ่ม
ชาวบ้านจะมีน้ำใจและให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และคนในชุมชนช่วยกันดูแลเด็ก

บริบทของการสนทนา

สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่มคือ ศูนย์รักษไทย มีความเป็นสัดส่วน บรรยากาศการ
สนทนาเป็นไปด้วยดี เป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมสนทนาให้ความร่วมมือและร่วมกันแสดงความคิดเห็น
การสนทนาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์

ผลการสนทนากลุ่ม 11 ประเด็น

1. คุณอยากเห็นลูกหลานเติบโตขึ้นเป็นอย่างไร (ลักษณะของเด็กดี เก่ง ที่กลุ่มอยากให้เป็น)

พม่า:

เป็นคนดี: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คาดหวังอยากเห็นลูกหลานในชุมชนเป็นคนดี คนดีนั้นควรมีการศึกษา ได้ทำงานดี ๆ อยู่ในเมืองไทยตลอด เกิดเมืองไทย อยากให้เป็นคนไทย เป็นคนเรียบร้อย เป็นคนไทย มีความสุข

มีสุขภาพที่ดี: อยากให้ลูกสุขภาพดี

มีการศึกษา: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คาดหวังอยากเห็นลูกหลานในชุมชนได้เรียนสูง ๆ เรียนสูงมากกว่าป.6 เรียนเก่ง โดยทั่วไปชาวพม่าเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์จะส่งลูกกลับพม่าเพื่อไปเรียนหนังสือเมื่อเด็กอายุ 2-4 ปี เนื่องจากอยากเห็นเด็กได้เรียนหนังสือเนื่องจากอยู่ที่เมืองไทยไม่สามารถเรียนได้ (บางครอบครัวเข้าประเทศไทยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย) จะมีบางคนที่ไม่มีเงินค่าเดินทางกลับพม่าก็ต้องรอเก็บเงิน จนกว่าจะมีเงินค่าเดินทางไปเพื่อส่งเด็กกลับพม่า ดังนั้นเด็กบางคนจะถูกส่งกลับไปเรียนหนังสือเมื่ออายุ 10 ปี แต่มีไม่มาก และบางครอบครัวไม่ได้ส่งเด็กไปเรียนที่พม่าเนื่องจากไม่มีคนเลี้ยงที่พม่า ดังนั้นเด็กบางคนไม่ได้เรียนหนังสือเลย "...ค่าเดินทางไปพม่าแพงเพราะไปทางด้านแม่สอด ต้องเดินทางข้ามหาซัยก่อนแล้วไปแม่สอด ถึงจะเข้าพม่า ค่าใช้จ่ายแพงเป็นหมื่นบาท เข้าทางระนอง ทางเกาะสองลำบาก มีตำรวจมาก..."

มีงานทำที่ดี: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คาดหวังอยากเห็นลูกหลานมีงานทำที่ดี ๆ ไม่อยากให้เหมือนแบบพ่อแม่เนื่องจากทำงานลำบากมาก ถ้าได้เรียนสูง ๆ จะได้ทำงานที่ดี สามารถทำงานในต่างประเทศได้เพราะพูดภาษาอังกฤษได้ จะมีเงินเดือนที่สูง "พ่อแม่เรียนหนังสือไม่จบ ทำงานลำบาก อยู่ต่างประเทศลำบาก อยากให้เรียนสูง ๆ จบปริญญาพูดภาษาอังกฤษได้ เรียนสูงจะได้ไปทำงานต่างประเทศ ไปญี่ปุ่น อเมริกา สิงคโปร์ จีน มาเลเซีย"

มีความสุข: อยากให้ลูกมีความสุข

เขมร

มีการศึกษาและมีการงานที่ดี: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชาวเขมรคาดหวังอยากเห็นลูกหลานเรียนสูง ๆ ได้ทำงานดี

มีความสุข: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลอยากให้ลูกมีความสุข ไม่เจ็บป่วย

2. ในชุมชนของท่าน ครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดี เขามีวิธีการเลี้ยงดูอย่างไร

พม่า

ครอบครัวที่สอนให้ลูกช่วยงานบ้าน: ครอบครัวที่สอนให้ลูกช่วยงานบ้าน ช่วยพ่อแม่เด็กก็จะได้ดี ทำงานช่วยหาเงิน

ครอบครัวที่สอนให้ลูกรู้จักคบเพื่อน: ครอบครัวที่สอนลูกให้รู้จักคบเพื่อน จะให้คบเพื่อน 2-3 คน ก็เพียงพอไม่ต้องเยอะ เนื่องจากเพื่อนที่ดีบางคนช่วยสอนการบ้านเมื่อไม่เข้าใจ เนื่องจากพ่อแม่พม่าไม่ค่อยรู้ภาษาไทย สอนลูกทำการบ้านไม่ได้ เพื่อนที่ดีก็จะช่วยสอนได้

ครอบครัวที่พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดี: ครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ทะเลาะกัน การที่พ่อแม่ไม่ทะเลาะกัน จะทำให้ดูเป็นแบบอย่างที่ดีกับลูก

ครอบครัวที่ไม่ตีลูก: ครอบครัวที่เลี้ยงลูกแล้วไม่ตีลูกนั้นไม่มีประโยชน์ เนื่องจากเด็กยังไม่รู้เรื่อง ต้องสอน "...ดีไปก็ไม่มีประโยชน์ แต่โตจะตีบ้าง (อายุ) 9-10 ปีก็ตีแล้ว"

ครอบครัวที่ดูแลเอาใจใส่: ครอบครัวที่มีการดูแลเอาใจใส่เลี้ยงดูเด็กอยู่ตลอดเวลา เช่น ร้องเพลงให้ฟัง เมื่อเด็กพูดได้ก็จะพาไปเที่ยว เช่น ไปเที่ยวน้ำตก สถานเด็กเล็ก

ครอบครัวที่พ่อแม่มีบทบาทในการเลี้ยงลูก: ครอบครัวที่พ่อแม่มีบทบาทในการเลี้ยงดูลูก พ่อบางคนครอบครัวเมื่อกลับจากทำงานก็มาเล่นกับลูก กอดลูก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรู้สึกประทับใจที่เห็นว่าเมื่อพ่อกลับบ้านก็อุ้มลูก กอด และพาลูกไปเที่ยว

ครอบครัวที่มีระเบียบ: ครอบครัวที่มีกฎระเบียบในครอบครัว เช่น เมื่อเด็กกลับจากโรงเรียนไม่ให้ไปเดินเที่ยวบ้านเพื่อน จะให้พักและทำการบ้านก่อน และค่อยไปเดินออกกำลังกายบ้าง

ครอบครัวที่ไม่ฟุ่มเฟือย: ครอบครัวที่เลี้ยงลูกไม่ให้ใช้เงินฟุ่มเฟือย ไม่เหมือนครอบครัวเด็กไทยที่เลี้ยงลูกโดยให้ใช้เงินฟุ่มเฟือย เด็กอยากได้อะไรก็ให้ "ครอบครัวคนไทย ใช้เงินฟุ่มเฟือย ลูกหนู หนูให้แค่ 5 บาท"

เขมร

ครอบครัวที่ดูแลเอาใจใส่เด็ก: ครอบครัวที่มีการดูแลเอาใจใส่เลี้ยงดูเด็กและสอนเด็กในเรื่องสุนามย์ต่าง ๆ "เอาใจใส่ กินข้าวแล้วพาลูกไปล้างมือ สอน ลูก บอกลูก"

อสม.

ครอบครัวที่มีการอบรมสั่งสอนลูก: สอนลูกในเรื่องต่าง ๆ อบรมสั่งสอนเรื่องการมีสัมมาคารวะ

ครอบครัวที่พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดี: ครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ทะเลาะกัน จะเป็นแบบอย่างที่ดี

ครอบครัวที่ให้ความรักความอบอุ่นและเป็นທີ່ปรึกษากับเด็ก: ให้ความรักความอบอุ่น มีปัญหาอะไรให้ลูกปรึกษาได้ ให้ความรักกับลูก พูดีกับลูก ไปเป็นเพื่อนลูก

ครอบครัวที่มีพ่อเป็นเพื่อนลูก: ครอบครัวที่มีการเลี้ยงดูแบบให้ลูกคิดกับพ่อเหมือนเพื่อน

3. เด็กในชุมชนนี้ ท่านคิดว่ามีอะไรที่น่าพึงพอใจ และมีอะไรที่ น่าเป็นห่วง อย่างไร สิ่งที่น่าพึงพอใจ

พฤติกรรมที่น่าพึงพอใจของเด็กในชุมชนพม่า

เด็กไม่ดื้อ เชื่อฟังพ่อแม่: เป็นเด็กดี ไม่ดื้อ เชื่อฟังพ่อแม่

เด็กได้อยู่กับแม่ตลอด: “เด็กได้อยู่กับพ่อแม่ตลอด แม่จะไม่ทำงาน เลี้ยงลูกอย่างเดียว อยู่กับแม่ตลอด ทำอาหารให้ลูกกิน ถ้าลูกไปไหน 2-3 ชั่วโมงก็ตามตลอด” แม่พม่าบางคน ทำงาน ก็จะไปหาลูกไปด้วย ไม่ว่าจะไปที่ไหน สะพายลูกข้างหลัง เมื่อตัวเอง (แม่) ไปทำงาน

เด็กได้รับนมแม่: คนพม่าไม่ค่อยกินนมผง คนพม่าไปที่ไหนก็ควักนมแม่ให้ลูกกิน

ช่วยทำงานและไม่เที่ยว: เด็กช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านและไม่เที่ยว

เด็กได้รับการดูแลจากคนในชุมชน: คนในชุมชนที่แพนี้ จะอยู่กันแบบพี่น้อง ช่วยเหลือ ดูแลลูกให้กันและกัน (คนไทยมีความเป็นเอกเทศสูง) เด็กได้รับการดูแลทั้งจากพ่อแม่และเพื่อน บ้าน และหากมีธุระก็สามารถฝากให้เพื่อนบ้านช่วยดูแลได้

สิ่งที่น่าเป็นห่วง

อุบัติเหตุ: พ่อแม่บางคนรอบคระวังลูกไม่ได้ ดูแลลูกอย่างใกล้ชิด ผู้สันทนากลุ่มกลัวว่าเด็ก จะออกมานอกบ้าน และได้รับอันตราย โดนรถชน กลัวไฟฟ้าช็อต

ปัญหาสุขภาพและการเจ็บป่วย: กลัวเด็กป่วยเป็นไข้เลือดออก เป็นห่วงเด็กว่าจะได้รับ วัคซีนไม่ครบ และเมื่อเด็กเจ็บป่วยส่วนมากพ่อแม่จะซื้อยาตามร้านค้าให้กินเอง บางครอบครัวก็พา เด็กไปรักษาที่คลินิก พ่อแม่พม่าไม่กล้าพาลูกไปโรงพยาบาลเนื่องจากกลัวถูกจับเนื่องจากเข้ามา ทำงานในประเทศไทยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ กลุ่มผู้สันทนายังเป็นห่วงเรื่องเด็กกินยา ยาก เด็กไม่ยอมกินยา

ไม่ได้รับการศึกษา: เด็กพม่าที่ไม่ได้เลข 13 หลักจะไม่ได้เรียน แต่ถ้าพ่อแม่มีบัตร ลูกจะได้ เลข 13 หลักก็ได้เรียน

เด็กกำพร้าที่พ่อแม่ติดเอดส์แล้วตาย: กลุ่มผู้สันทนาคือห่วง ถ้าหากพ่อแม่เด็กเป็น เอดส์แล้วตายและเด็กกำพร้าที่อยู่ในเมืองไทยจะอยู่กับใครและอยู่อย่างไร สำหรับบางครอบครัวที่ พ่อแม่เป็นเอดส์ จะส่งเด็กกลับไปพม่าเพื่อไปอยู่กับตายายก็ไม่มีปัญหา “การช่วยเด็กกำพร้า อย่างไร เมื่อพ่อแม่ติดเอดส์ ซึ่งเริ่มมีบ้างแล้ว ถ้าพ่อแม่ตายใครจะเป็นคนเลี้ยง”

4. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิถีปฏิบัติอย่างไรที่เอื้อประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ เช่น วิธีการทำอาหาร วิธีการอบรมเลี้ยงดู การดูแลสุขภาพ มีกิจกรรมการรวมกลุ่มช่วยเหลือเด็กและครอบครัว (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)

พม่า

การสอนลูกให้ไหว้พระ ไหว้พ่อแม่: การสอนเด็กให้ไหว้พระ ไหว้พ่อแม่ทำให้เด็กดี และต้องสอนลูกให้ทำกับข้าวและนำมาถวายพระด้วย

การปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณี: การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เด็กได้สนุก มีของกิน และได้รู้จักกับผู้ใหญ่ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน โดยทั่วไปเมื่อมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จะมีการประกาศให้ชาวต่างด้าวรับทราบเพื่อมาพบปะกัน สถานที่จัดอาจเป็นที่ทำการขององค์กรรักษ์ไทยบ้าง หรือที่ทำการชุมชนหลังโรงเรียนคลองภาษีบ่าง (มีภาพถ่ายการทำกิจกรรมในที่ทำการรักษ์ไทย) เช่น สงกรานต์ ทอดกฐิน เข้าพรรษา ประเพณีเดือนสิบ

การรักษาด้วยยาสมุนไพร: ในชุมชนได้นำยามาจากประเทศพม่า เช่น เมื่อเด็กเจ็บป่วยก็กินยาผงพม่า หรือการทำแป้งพม่าทำให้เด็กผิวดี

เขมร

การปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณี: การจัดกิจกรรมตามประเพณีต่างๆและมีเด็กเข้าร่วม เช่น วันสงกรานต์ มีการใส่บาตรเข้าพรรษา มีการแห่เทียน

การรักษาด้วยยาสมุนไพร: เด็กเป็นไข้ ใช้ยาสมุนไพรต้มให้กินก่อนเพื่อให้ลมออกก่อน

การผสมผสานภูมิปัญญาในการรักษา: ใช้เหรียญชุดหลังให้ลมออกก่อนเวลาเจ็บป่วย

มอญ

การสร้างสัมพันธภาพไทย-ลาว

การจัดกิจกรรมตามประเพณี: การจัดกิจกรรมตามประเพณีต่าง ๆ และตั้งเด็กเข้าร่วม เช่น ในวันชาติมอญ (10 กุมภาพันธ์) เด็กก็จะได้รู้จักวันชาติและมีการรวมกลุ่มกินข้าว เล่นด้วยกัน และได้ถ่ายทอด/ให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของชาติ ปลูกฝังความรักชาติ

ไทยอีสาน

การปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณี: มีการรวมกลุ่มในวันสำคัญและทำกับข้าวและกินด้วยกัน พิธีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ และมีของฝากผู้สูงอายุหรือให้ของ

5. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิธีปฏิบัติอย่างไรที่ขัดขวางหรือทำให้เกิดผลเสียต่อเด็ก เช่น ทำให้เด็กไม่ได้กินนมแม่ เกิดปัญหาสุขภาพ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน ทำร้ายร่างกายและจิตใจ การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมส์ของเด็กและผู้ใหญ่ (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)

พ่อแม่กระทำพฤติกรรมที่ไม่ดีให้เห็น:

- แม่อุ้มลูก ในขณะที่พ่อสูบบุหรี่ ทำให้เป็นผลเสียกับเด็ก
- พ่อแม่เล่นการพนันให้ลูกเห็น บนเรือก็เล่นพนัน ในแพนายหัวไม่ให้เล่น ไม่มียาเสพติด บางคนมีเมียที่เล่นการพนัน เด็กเห็นเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี
- พ่อกินเหล้าเมา ลูกเห็นแล้วไม่สบายใจ/บางครั้งใส่อารมณ์กับลูก ตีลูก พม่าได้ภรรยาไทย ภรรยาใช้ขวดเบียร์ไทยตีหัวสามี เด็กเห็นเด็กจะก้าวร้าว
- การทะเลาะกันของพ่อแม่ต่อหน้าลูก
- พ่อแม่บางคนชอบตีลูก “นิดหน่อยก็ตี พ่อแม่บางคนลำบากไม่มีจะกิน พ่อเด็กหิวร้องกวน พ่อแม่ก็โมโห เคียด ก็ตี”

ไม่มีเวลาให้ลูก: พ่อแม่ทำงานจนลืมลูก ทำให้ลูกกินหรือนอนไม่เป็นเวลา

6. ท่านคิดว่า พ่อควรมีบทบาทในการดูแลลูกอย่างไรในชุมชนนี้ และพ่อทำอย่างนั้นหรือไม่ และถ้าหากจะให้พ่อช่วยดูแลอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก ควรทำอย่างไร

พม่า

ปกติผู้ชายพม่าที่มีครอบครัวแล้วจะไม่ค่อยเที่ยว พ่อพม่าที่ทำงานออกเรือเมื่อกลับเข้าฝั่งก็จะช่วยเลี้ยงลูกบ้าง เมื่อมีเวลาว่าง ช่วยทำกับข้าว ซักผ้า เป็นครอบครัวที่อบอุ่น และเมื่อพ่อกลับเข้าฝั่งก็จะให้ภรรยาอยู่กับบ้าน หรือให้หยุดทำงานชั่วคราวเพื่อช่วยกันเลี้ยงลูก และภรรยากลับไปทำงานอีกครั้งเมื่อสามีออกเรือ

เขมร

พ่อเขมรจะช่วยดูแลลูกในเวลาที่แม่ไม่ว่าง/หรือทำงาน ช่วยทุกอย่างเมื่อลูกยังเล็ก ๆ เช่น ทำงานบ้าน ซักผ้า แต่เมื่อลูกโตขึ้น บทบาทพ่อในการเลี้ยงลูกก็จะลดลง ช่วยหาเงิน

ไทยอีสาน

ส่วนมากแม่มีหน้าที่เลี้ยงลูก พ่อไม่ค่อยได้ช่วยเลี้ยงลูกเนื่องจากต้องไปทำงานหาเงิน บางครอบครัวพ่อทำงานประมงต้องออกเรือไปและอยู่นาน 3 เดือน ถึงจะกลับเข้าฝั่ง เมื่อพ่อกลับเข้าฝั่งก็อยากพัก แต่มีบางครอบครัวที่พ่อช่วยดูแลลูกบ้าง เช่น ช่วยทำกับข้าว

อยากเห็นพ่อมีบทบาทอย่างไร

มีเวลาให้กับลูก ถ้าพ่อมีเวลาว่างอยากให้พาลูกไปเที่ยว หรือเล่นกับลูกบ้าง ลูกจะได้มีโอกาสอยู่กับพ่อ พ่อไม่จำเป็นต้องช่วยทำงานบ้านก็ได้

งดเลิกเหล้า

ให้ความรักกับครอบครัว

7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า “แม่ควรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวจนเด็กอายุ 6 เดือน” เพราะอะไรแม่จึงทำไม่ได้ ควรทำอย่างไร

ติ/เห็นด้วย: กลุ่มผู้เข้าสนทนาเห็นด้วยกับเรื่องนี้ แต่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากแม่สุขภาพไม่ดี แม่เจ็บหน้าอก หรือลูกท้องเสีย เนื่องจากแม่กินอาหารไม่ดีจึงเปลี่ยนนม

8. ในครอบครัว มีการดูแลและฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดร่างกายอย่างไร ควรปรับปรุงอย่างไร (การอาบน้ำ สระผม การแปรงฟัน การตัดผม การตัดเล็บ การทำความสะอาดหู และตา)

พม่า/เขมร/ไทยอีสาน: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ในเด็กเล็กนั้น แม่พม่าจะฝึกและสอนให้ทำก่อน หลังจากนั้นให้เด็กทำเอง เด็ก ๆ จะถูกสอนให้ดูแลเรื่องสุขอนามัยส่วนบุคคล เช่น อาบน้ำวันละ 2-3 ครั้ง สระผม 2-3 วัน/ครั้ง แปรงฟันวันละ 2 ครั้ง แต่บางครั้งแปรงฟันอย่างดีหรือไม่ใช้ยาสีฟัน ล้างมือก่อนกินหรือหลังเข้าห้องน้ำ หลังอาบน้ำก็ให้เช็ดตัวให้แห้ง ถูสบู่ให้ทั่ว (น้ำที่ใช้เป็นน้ำฝน/น้ำประปา/น้ำบ่อ โดยที่บ่อเป็นของเจ้าของแพ) เด็กโต อายุ 4 ขวบขึ้นไป จะดูแลตัวเองมากกว่าพ่อแม่ดูแลตนเอง อาบน้ำเอง แปรงฟันเอง

แต่ในบางครอบครัวที่มีปัญหา เด็กจะมีปัญหาโรคผิวหนัง เช่น หิด เนื่องจากพ่อแม่ต้องทำงานและไม่ได้เอาใจใส่ดูแลเด็ก

9. เมื่อเด็กเจ็บป่วย พ่อแม่มีวิธีการในการดูแลรักษาเด็กอย่างไร

ให้การดูแลรักษาเบื้องต้นตามอาการที่บ้าน: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ให้ความเห็นว่า ถ้าเด็กไม่สบายเล็กน้อยก็ให้การดูแลทั่วไปและให้ยาสามัญที่บ้านก่อน ถ้าอาการไม่ดีขึ้น ก็จะไปหาหมอ สำหรับกลุ่มชุมชนเขมรนั้น เมื่อเด็กไม่สบาย ก็จะไปหาหมอมาทาหลังให้แดง เพื่อให้เด็กตัวแดงก่อน หรือขูดหลังให้ลมออกก่อนโดยใช้ขูดแก้ว/หลอดแก้ว แล้วเอาหญ้าซึ่งเป็นยาสมุนไพร (จากเขมร) มาตำมให้กิน

10. ครอบครัวมีวิธีสอนให้เด็กรู้จักวิธีการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างไร (การใช้ภาษาพื้นเมือง และภาษาประจำกลุ่ม การเรียนรู้ขนบธรรมเนียมมกฏระเบียบ/หลักศาสนา/หลักคุณธรรม)

การเล่นกับเพื่อน: พ่อแม่สอนให้ลูกไม่ตีเพื่อน ถ้าเพื่อนไม่ตีเราก่อน ไม่ให้ทะเลาะกัน ไม่ให้เล่นไม้ ให้พูดจานุ่มนวล มีหางเสียง ให้ฟังผู้อื่น

ให้ห่างไกลจากสารเสพติด: สอนให้ห่างไกลจากเหล้า ยาเสพติด

ไม่ลักขโมย: ไม่ให้ลักขโมยของคนอื่นๆ “ถ้าเค้าไม่ให้ ก็ไม่เอาของเค้า”

รักษาประเพณี: วันพระให้ไปไหว้พระ ถ้าเห็นพระเดินมา ให้นั่งลงและยกมือไหว้

มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่: เดินผ่านผู้ใหญ่ให้ก้มหน้า ให้ฟังผู้อื่น

11. ท่านคิดว่า “ครอบครัวในชุมชนต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างในการเลี้ยงดูลูก”
(เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก) (การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมของเด็กและผู้ใหญ่)

การศึกษา: อยากรู้อะไรก็ได้เรียน/อยากรู้อะไรก็ได้เรียน อยากรู้อะไรก็ได้เรียนที่เมืองไทย สำหรับกลุ่มผู้สนทนากลุ่มพม่าเสนออยากรู้อะไรก็ได้เรียนพม่า และควรมีครูพม่าและครูไทยอยู่ในโรงเรียนด้วย ลูกจะได้ไม่ต้องถูกส่งกลับพม่า

ต้องการใบขับขี่รถจักรยานยนต์ที่ถูกต้อง: “อยากรู้อะไรก็ได้เรียนที่เมืองไทย สำหรับกลุ่มผู้สนทนากลุ่มพม่าเสนออยากรู้อะไรก็ได้เรียนพม่า และควรมีครูพม่าและครูไทยอยู่ในโรงเรียนด้วย ลูกจะได้ไม่ต้องถูกส่งกลับพม่า”

เครื่องมือกำจัดยุงลาย: ชุมชนต้องการเครื่องฉีดยาป้องกันยุงลายเนื่องจากช่วงนี้มีมียุงเยอะ

การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก: อยากรู้อะไรก็ได้เรียน/อยากรู้อะไรก็ได้เรียน อยากรู้อะไรก็ได้เรียนที่เมืองไทย สำหรับกลุ่มผู้สนทนากลุ่มพม่าเสนออยากรู้อะไรก็ได้เรียนพม่า และควรมีครูพม่าและครูไทยอยู่ในโรงเรียนด้วย ลูกจะได้ไม่ต้องถูกส่งกลับพม่า

เรียงลำดับความต้องการ 3 อันดับแรก

1. อยากรู้อะไรก็ได้เรียน
2. อยากรู้อะไรก็ได้เรียนที่เมืองไทย
3. การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

2.1.4 การสนทนากลุ่มครอบครัวและชุมชนกลุ่มชุมชนแออัด ตรอกลิเก เทศบาลกันตัง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

จำนวน 10 คน ประกอบด้วย อสม. ประธานหมู่บ้าน ชาวบ้าน เยาวชน (นักเรียน) หญิงตั้งครรภ์

สถานที่ทำสนทนากลุ่ม

ศูนย์บริการสาธารณสุข ตรอกลิเก เทศบาลกันตัง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

บริบทชุมชน

ชุมชนเมืองแออัดตรอกลิเก อยู่ในเขตเทศบาล อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประชาชนในชุมชนมีทั้งคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนดั้งเดิมเป็นเวลานาน และมีคนที่อพยพมาทำงานอยู่ในชุมชนทั้งที่เป็นคนไทยจากภาคอื่น ๆ และคนพม่าเข้ามาเช่าบ้านอาศัยอยู่ประมาณ 10% ลักษณะบ้านเป็นบ้านไม้ 1 และ 2 ชั้น และมีบ้านที่ก่อสร้างด้วยปูนถาวรประปราย บ้านจะปลูกสร้างและอยู่กันเป็นแถว ๆ เรียงกันอย่างแออัดพอสมควร บ้านในบางพื้นที่จะต่อเป็นเพิงไม้ยื่นออกมาหน้าบ้านเพื่อใช้เป็นที่พักและตมปุ๋ย ทำให้สิ่งแวดล้อมรอบชุมชนมีน้ำสกปรกขังจากการตมปุ๋ยและสิ่งอื่นเหม็นเล็กน้อย อาชีพหลักของชุมชนคือการทำประมงออกเรือหาปลา ซ่อมเรือ การปลูกผัก โรงงานลูกชิ้น โรงงานบรรจุกระป๋องอาหารทะเล การคมนาคมสะดวก

ถนนส่วนมากเป็นคนกรීตสามารถเดินทางติดต่อถึงกันได้สะดวก ลักษณะสังคมเป็นแบบชุมชนเมืองแออัดแต่มีปฏิสัมพันธ์กันของคนในชุมชนดี คนในชุมชนรู้จักกันทุกครอบครัว มีน้ำใจและให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

บริบทของการสนทนา

สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่มคือศูนย์บริการสาธารณสุข มีความเป็นสัดส่วน บรรยากาศการสนทนาเป็นไปด้วยดี เป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมสนทนาให้ความร่วมมือและร่วมกันแสดงความคิดเห็น การสนทนาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์

ผลการสนทนากลุ่ม 11 ประเด็น

1. คุณอยากเห็นลูกหลานเติบโตขึ้นเป็นอย่างไร (ลักษณะของเด็กดี เก่ง ที่กลุ่มอยากให้เป็น)

มีการศึกษาและมีความรู้: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คาดหวังอยากเห็นลูกหลานในชุมชนมีการศึกษา เป็นคนเก่ง เรียนเก่ง ได้เรียนสูง ๆ และกลับมาช่วยเหลือชุมชน

เป็นเด็กดี: เด็กดีในความหมายของชุมชน คือ อยากเห็นลูกหลานในชุมชนเป็นคนดีช่วยเหลือสังคม ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ อยากให้มั่งงานทำ

เป็นเด็กที่มีคุณภาพ: ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือผู้อื่น เข้าใจกัน ช่วยเหลือกัน ช่วยกันดูแล ไม่ก้าวร้าว

ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและห่างไกลยาเสพติด: ชุมชนอยากเห็นเด็กห่างไกลจากยาเสพติด ไม่มั่วสุมหรือกินเหล้า "เมื่อก่อนในชุมชนมีเด็กติดยาเสพติด ลักขโมย แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีปัญหาเรื่องยาเสพติดและเรื่องขโมย"

อยากให้เด็กมีกิจกรรม/งานทำ: ชุมชนอยากเห็นเด็กมีกิจกรรมทำมาก ๆ จะได้ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด "อยากให้มีกิจกรรมให้กับเด็กเล็กและวัยรุ่น โดยเฉพาะวัยรุ่นจะทำให้เด็กมีงานทำและว่างจากยาเสพติด และก็ไม่ทะเลาะกัน เด็กว่างงานจะเอาแต่เที่ยว เด็กชายไม่ค่อยทำบุญ เด็กหญิงจะทำบุญ"

2. ในชุมชนของท่าน ครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดี เขามีวิธีการเลี้ยงดูอย่างไร

ครอบครัวที่พ่อแม่เข้าใจลูก: ครอบครัวที่พ่อแม่มีความเข้าใจลูก เป็นกันเองกับลูก พ่อแม่ ลูก เข้าใจกัน

ครอบครัวที่พ่อแม่สอนให้เด็กทำงานบ้าน: พ่อแม่ที่สอนให้ลูกช่วยเหลือตนเองโดยให้ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน เช่น ล้างจาน โดยสอนตั้งแต่ชั้นประถม

ครอบครัวที่พ่อแม่สอนให้ช่วยเหลือตัวเองหรือหาอาชีพเสริม: ครอบครัวที่สอนให้เด็กช่วยทำงานในอาชีพที่พ่อแม่ทำ เช่น ให้ช่วยทำปุ๋ย หรือพ่อแม่ที่ปลูกฝังให้ลูกหาอาชีพเสริมตั้งแต่

ยังเด็ก เช่น ช่วยพ่อแม่ขายของ เด็กได้เรียนรู้และสามารถทำงานได้ในภายหลังถึงแม้ว่าจะลำบากก็ตาม

ครอบครัวที่พ่อแม่อบรมสั่งสอนที่ดี: พ่อแม่ที่สอนให้ลูกพูดจาดี พูดเรียบร้อย ไม่ก้าวร้าว หรือชี้ให้ลูกได้เห็นตัวอย่างที่ดี

ครอบครัวที่สอนให้ลูกรู้จักเคารพผู้ใหญ่/ผู้สูงอายุ: ครอบครัวที่สอนให้ลูกรู้จักการมีสัมมาคารวะ เมื่อเจอผู้ใหญ่ ให้ยกมือไหว้ “ประทับใจครอบครัวที่สอนลูกให้รู้จักเคารพผู้ใหญ่ผู้สูงอายุ”

ครอบครัวที่มีระเบียบวินัยและสอนให้เด็กรู้จักแบ่งเวลา: ครอบครัวที่มีกฎระเบียบและสอนให้ลูกรู้จักรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยในตัวเอง เช่น เรียนเป็นเรียน เล่นเป็นเล่น กินเป็นกิน ให้เล่นเกมสัปดาห์เฉพาะวันเสาร์- อาทิตย์เท่านั้น และลูก ๆ มีหน้าที่ซักผ้าเอง ถ้าไปเที่ยววนนอกบ้านต้องไปกินเป็นครอบครัว เด็กพวกนี้ส่วนใหญ่ที่เห็น จะเป็นเด็กที่เชื่อฟังพ่อแม่และทำตามทีพ่อแม่บอกกล่าว

3. เด็กในชุมชนนี้ ท่านคิดว่ามีอะไรที่ น่าพึงพอใจ และมีอะไรที่ น่าเป็นห่วง อย่างไร

พฤติกรรมของเด็กที่น่าพึงพอใจ

ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน: “ก่อนไปโรงเรียนช่วยพ่อแม่ซักผ้า กลับมาจากโรงเรียนก็ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน ช่วยทำปุ๋ย”

เด็กให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของชุมชน: มีความช่วยเหลือกันดี เช่น วันสำคัญจะเข้าร่วมกิจกรรม เก็บขยะ ทำกิจกรรมบันเทิง

ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์: “เด็กชอบเล่นกีฬา ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จะได้ไม่ต้องไปติดยา”

พฤติกรรมที่น่าเป็นห่วง

สุขอนามัยส่วนบุคคลของเด็ก: เด็กไม่ใส่รองเท้าเมื่อไปเดินบนถนน

อุบัติเหตุรถชน: พ่อแม่ทิ้งลูกเนื่องจากพ่อแม่เล่นไพ่ แต่ไม่มีคนดูแลเด็กและปล่อยให้เด็กวิ่งเล่นกันเอง เด็กมักจะออกมาเล่นกันกลางถนนทำให้เกิดอุบัติเหตุรถชนได้ “เด็กอายุ 5-6 ปี ไปอยู่กลางถนน เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ” ในเด็กวัยรุ่นก็จะเจออุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ ขับรถซิ่ง

เด็กติดสารเสพติด: ในชุมชนนี้ เมื่อก่อนเด็กมีการติดสารเสพติดจำนวนมาก แต่เดี๋ยวนี้นี้ดีขึ้น เนื่องจากมีโครงการต้านยาเสพติด แต่ชุมชนเป็นห่วงว่า ขณะนี้มีคนภายนอกเข้ามาเช่าบ้าน และเป็นคนที่ติดยาเสพติด จึงกังวลว่าคนที่ย้ายเข้ามาจะขายยาเสพติดให้กับเด็กในชุมชน ทำให้การติดยาเสพติดกลับมาระบาดในชุมชนอีก ปัจจุบันนี้ ก็ยังมีการใช้กัญชา ดมกาว แต่มีน้อย แต่เด็กดูดูบุหรี่มาก “เด็กในชุมชนดูบุหรี่”

ด้านการศึกษา: เด็กในชุมชนไม่ค่อยได้เรียนหนังสือ พบว่าเด็กในชุมชนจำนวน 3 ใน 10 คน ไม่ได้เรียนหนังสือเนื่องจากมีปัญหาดังนี้

1. พ่อแม่ยากจน ไม่มีเงินซื้อหนังสือ (ค่าหนังสือแพง) ไม่ค่อยมีอุปกรณ์เสริม ทำให้เด็กเรียนไม่จบป.6 ทำให้หางานทำยากมากเนื่องจากเรียนไม่จบ ป.6 เด็กต้องทำประมง ต้องออกเรือ ซึ่งอาชีพเหล่านี้อาจทำให้เด็กเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด เนื่องจากมีคนติดยาเสพติดในเรือประมง ซึ่งทำให้เด็กเป็นคนติดยาก

2. ครูไม่ได้เอาใจใส่นักเรียน เมื่อนักเรียนขาดเรียน ครูไม่มีการตามนักเรียนว่าทำไมถึงไม่มาโรงเรียน และโรงเรียนไม่ค่อยได้ประสานงานกับทางพ่อแม่เท่าที่ควร ทำให้ไม่ทราบ ว่าเด็กไปทำอะไร หรือบางครั้งเมื่อเด็กขาดเรียน ครูก็จะไม่อนุญาตให้เข้าห้องเรียน ทำให้เด็กเรียนหนังสือไม่ทัน “เด็กบางคนแต่งตัวไปโรงเรียนแต่ไม่ได้ไปโรงเรียน หรือบางคนขาดโรงเรียน 2-3 วัน และก็ครูไม่ได้ติดตาม” “บางคนหลบที่คลังน้ำมันทำอะไรก็ไม่รู้” “ครูไม่ค่อยเอาใจใส่” “ครูไม่ค่อยตามเด็ก เมื่อเด็กขาดเรียน”

3. การพูดจาของครู ครูพูดไม่ดีทำให้มีผลเสียกับเด็ก บางครั้งก็ทำให้เด็กลาออกจากโรงเรียน เช่น “ถ้าเธอเก่งจริง ให้พาพ่อแม่มาลาออกเลย”

4. ครูใช้ความรุนแรงกับเด็ก บางครั้งก็ตี โขกหัว เด็กบางคนหัดสูบบุหรี่ ครูก็ดูว่ากล่าวเด็ก ทำให้เด็กเครียดและหันไปสูบบุหรี่อีก “ครูดู ครูโขกหัวเด็กก็พบบ้าง”

การเตรียมอาหารกลางวันไม่มีประโยชน์: ครูเตรียมอาหารไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น ครูทำขนมจีน ให้เด็กกินกับน้ำปลา ซึ่งไม่เป็นประโยชน์อะไรเลย หรือการแจกนม นมจืดเด็กไม่กินก็ทำให้สูญเปล่า หรือบางครั้งทำกับข้าวแล้วเด็กกินไม่พอ ทำให้เด็กที่ลงมาที่หลัง ไม่มีอะไรกิน “เด็กที่ลงมาพักเที่ยงสาย ก็ไม่ได้กิน”

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์: สิ่งที่น่าเป็นห่วง คือ เด็กมักจะเที่ยวกลางคืน ชอบขับมอเตอร์ไซด์ไปนั่งคุยกันที่สวนสาธารณะ เด็กบางคนนั่งรถมอเตอร์ไซด์ซ้อนกันเป็นคู่ ๆ บางคนนั่งซ้อนสามโดยเด็กผู้ชายจะเป็นคนขับ ผู้หญิงนั่งกลางและมีผู้ชายนั่งหลังประกบอีก 1 คน (ยังอยู่ในชุดนักเรียน) การนัดเที่ยวโดยมากเด็กผู้หญิงจะมาหาผู้ชายก่อนโดยโทรศัพท์ติดต่อกัน บางครั้งมีการตบตีกันเพื่อแย่งผู้ชาย หรือมีเด็กผู้ชายจะกระโดดน้ำตายเนื่องจากอกหักบ้าง “ม.1 ในซอยหมู่บ้านก็เคยมีเด็กผู้หญิงมาตบตีกันเนื่องจากแย่งผู้ชาย เด็กผู้หญิงบางครั้งก็โดนผู้ใหญ่หลอก ห้องคงเกิดแล้ว”

เด็กใจร้อนก้าวร้าว: เด็กใจร้อนและก้าวร้าว บางครั้งเด็กอยากต่ออายุครู โดยเฉพาะเด็กที่ทำงานไปออกเรือมาเป็นห่วง เนื่องจากสิ่งแวดล้อมในเรือไม่ดี ทำให้เด็กเสียและใจร้อน

4. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิถีปฏิบัติอย่างไรที่เอื้อประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ เช่น วิธีการทำอาหาร วิธีการอบรมเลี้ยงดู การดูแลสุขภาพ มีกิจกรรมการรวมกลุ่มช่วยเหลือเด็กและครอบครัว (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)

การปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณี: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีความเห็นว่า กิจกรรมประเพณีที่ทำต่อ ๆ กันมา มีส่วนเอื้อประโยชน์ทำให้เด็กได้เห็นแล้วรู้สึกดี เทศกาลและวันสำคัญ เช่น

- 12 สิงหาคม มีกิจกรรมการนิมนต์พระมาที่ชุมชน มีการเลี้ยงพระ และมีการเก็บขยะ
- วันสงกรานต์ มีพิธีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่
- ปีใหม่ มีการเลี้ยงพระ มีการละเล่น แจกของขวัญ
- งานประเพณีเดือน 10

การจัดให้มีกิจกรรมทางศาสนาของโรงเรียน: การจัดกิจกรรมทางศาสนาเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ให้กับเด็ก เช่น บางโรงเรียนมีการพาเด็กไปวัด ฟังธรรมะบ่อย มีการสอนธรรมะควบคู่ไปกับการเรียนรายวิชาอื่น ๆ มีการเปิดซีดีให้ดูสื่อธรรมะ การสอนด้วยซีดีเป็นสื่อที่สอนแบบสบาย ๆ ไม่เครียด ทำให้เด็กสนใจมาก บางครั้งโรงเรียนมีโครงการธรรมะสัญจร ให้เด็กไปพักแรมที่วัดและมีการสอนให้เด็กนั่งสมาธิ สอนอย่าด่าพ่อแม่ เพราะตายแล้วจะเป็นเปรต หรือปิดเทอมมีโครงการบวชเณร นอกจากนี้ ผู้นำศาสนาคริสต์จะมารับเด็กไปทำกิจกรรมทุกวันหยุด เช่น สอนให้เด็กวาดภาพ สอนให้เด็กกล้าแสดงออก

การรวมตัวกันของชุมชน: เมื่อก่อนคนในชุมชนอยู่แบบตัวใครตัวมัน ไม่มีประธาน ไม่มีกิจกรรม ไม่มีงบประมาณ เมื่อมีโครงการต่าง ๆ เข้ามาในชุมชน ทำให้เกิดประธานและกรรมการขึ้น ทำให้มีการรวมตัวกันของชุมชนเพื่อทำกิจกรรม คนในชุมชนมาร่วมมือกันและได้มาร่วมกิจกรรมส่วนรวมกันมากขึ้น เช่น งานลอยกระทง มีการส่งเด็กไปประกวด มีโครงการปราบปรามยาเสพติด โครงการเทศบาลพบปะชุมชน

ลำดับความสำคัญ 3 อันดับแรก

1. การจัดกิจกรรม (วัฒนธรรม) และงานประเพณีต่าง ๆ โดยพ่อแม่ชวนเด็กไปฟังธรรม
2. การละเล่นต่าง ๆ ของเด็ก
3. การมีหัวหน้าชุมชนและกรรมการจะได้ช่วยกันดูแลเด็กและชุมชน

5. ในชุมชนของท่าน มีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิถีปฏิบัติอย่างไรที่ ขัดขวาง หรือ ทำให้เกิด ผลเสียต่อเด็ก เช่น ทำให้เด็กไม่ได้กินนมแม่ เกิดปัญหาสุขภาพ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน ทำร้ายร่างกายและจิตใจ การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมของเด็กและผู้ใหญ่ (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)

ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี: ในชุมชนตรอกกลึก เมื่อมีงานศพจะมีการเล่นไฟของผู้ใหญ่ทุกคืน ทำให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ไม่ดี และบางครั้งก็ให้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในการแจกไฟ (ปั่นไฟ) หรือบางครั้งเด็ก ๆ ตั้งวงเล่นไฟกันเอง บางคนเล่นจนไม่ได้หลับไม่ได้นอน ทำให้มีผลเสียต่อร่างกาย และมีผลเสียด้านจิตใจด้วย คือ ใจหมกมุ่นอยากปั่นไฟ เพื่อให้ได้เงิน

สื่อต่างๆ: สื่อโทรทัศน์ทำให้เด็กเลียนแบบ

เกมส์: การที่เด็กติดเกมส์ทำให้ไม่ดี และเกมส์บางเกมส์เด็กเล่นแล้วคิดว่าตัวเองมีพลังเหมือนเกมส์ ทำให้มั่วลอกเลียนแบบ เด็กบางคนไม่ยอมกินขนมแต่จะเอาเงินไปเล่นเกมส์อย่างเดียว ในชุมชนไม่มีร้านเกมส์ แต่เด็กจะไปเล่นกันที่ชุมชนข้าง ๆ

การสักตามร่างกาย: เมื่อก่อนวัยรุ่นมีการสักตามร่างกายมาก แต่เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมี

ความเชื่อและความรู้ที่ไม่ถูกต้อง: พ่อแม่บางคนเชื่อว่า ถ้าลูกพูดคำว่าปลาไม่ได้ ก็จะไม่ให้กินปลา จนกว่าจะพูดได้เนื่องจากกลัวเด็กเป็นเดือน (พยาธิ) “ปลาจะไม่ให้กิน กลัวเป็นเดือน ต้องรอให้ลูกแหลง (พูด) คำว่าเดือนได้ก่อน คือ อายุเกือบปี จึงจะให้กิน” นอกจากนี้ คนในชุมชนยังขาดความรู้ด้านโภชนาการในการเลี้ยงดูเด็ก โดยเฉพาะพ่อแม่ยังขาดความรู้ในการให้อาหารเสริมเด็ก อาหารเสริมนี้ความเข้าใจของคนในชุมชนคือ ข้าวกับกล้วย และส่วนใหญ่จะให้อาหารเสริมเมื่อเด็กอายุ 3 เดือน และมีบางคนให้ตั้งแต่เด็กอายุ 1 เดือนกว่า ๆ ส่วนใหญ่จะให้เป็นกล้วยกับข้าวบด บางครอบครัวจะซื้อข้าวต้มถุงที่ทำขายทั่ว ๆ ไปซึ่งไม่มีอะไรเลย อาหารเสริมส่วนใหญ่จะซื้อไม่ค่อยทำเอง บางครอบครัวยังกินน้ำข้าวกับน้ำตาล ส่วนซีรีแลคนั้นส่วนใหญ่ให้เมื่อเด็กมีอายุประมาณ 6 เดือน แต่บางครอบครัวไม่มีโอกาสได้กินซีรีแลค บางครอบครัวก็ดูเรื่องอาหารเสริมจากสมุดสีชมพูที่เจ้าหน้าที่อนามัยให้เมื่อไปฝากครรภ์ “บางครอบครัวไม่มีโอกาสได้กินซีรีแลค บางครอบครัวยังกินน้ำข้าวกับน้ำตาล”

ลำดับความสำคัญ 3 อันดับแรก

1. การพนันไฟ
2. ตัวอย่างที่ไม่ดีจากผู้ใหญ่
3. สื่อต่าง ๆ ที่ไม่ดี

6. ท่านคิดว่า พ่อควรมีบทบาทในการดูแลลูกอย่างไรในชุมชนนี้ และพ่อทำอย่างนั้นหรือไม่ และถ้าหากจะให้พ่อช่วยดูแลอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก ควรทำอย่างไร บทบาทที่เป็นจริง

บทบาทของพ่อในการช่วยเลี้ยงดูลูกในชุมชนนี้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากพ่อกับแม่มีหน้าที่ทำงานหาเงิน ประมาณ 70% ของพ่อในชุมชนนี้ มีอาชีพพอออกทะเลหาปลาและบางครั้งพ่อต้องออกรเรือไปหาปลาเป็นเวลานาน 5-6 เดือนถึงจะกลับเข้าฝั่งสักหนึ่งครั้ง และประมาณ 30% ของพ่อมีอาชีพทำแพ ทำโรงงานอาหารทะเลและทำอู่เรือ ดังนั้นพ่อบางคนออกรเรือมานานจนทำให้ลูกจำหน้าพ่อไม่ได้ หรือพ่อบางคนต้องออกไปทำงานตั้งแต่เช้ามีดกลับค่ำ เมื่อกลับถึงบ้านอาบน้ำเสร็จก็พักผ่อนไม่ได้ช่วยเลี้ยงดู พ่อบางคนก็ออกไปสังสรรค์กับเพื่อนข้างนอกต่อ ไม่ได้ช่วยเลี้ยงดู “ส่วนมากพ่อไปทำงาน มีหน้าที่หาเบี่ย ไปออกรเรือ 5-6 เดือน ในความเป็นจริง พ่อกลับบ้าน มาอาบน้ำ พักผ่อน แล้วออกไปสังสรรค์กับเพื่อน ๆ พ่อบางคนออกรเรือ 5-6 เดือน ทำให้ลูกจำหน้าพ่อไม่ได้”

บทบาทของพ่อที่ควรเป็น

ช่วยแม่เลี้ยงลูก: “อยากให้อุ้มลูกมั่ง เด็กจะได้ใกล้ชิด มีความอบอุ่น” “บางคนลูกไม่สบาย ยังไม่ยอมอุ้มเลย” พ่อควรสนใจลูก รู้จักดูแลลูก ลูกจะได้เกรงใจและเป็นเด็กดี ปกติลูกจะเกรงพ่อมากกว่าแม่ เนื่องจากพ่อพูดนาน ๆ ครั้ง แม่จะพูดจุกจิกเลยทำให้ไม่กลัว ถ้าพ่อช่วยเลี้ยงดู จะทำให้เด็กเกรงใจ

แสดงความรักกับลูก: พ่อควรจะแสดงความรักกับลูกด้วยการอุ้ม จูบ กอดลูก หยอกลูก ต้องเข้าใจลูก จัดหาสิ่งจำเป็นให้บ้าง

มีเวลาให้ลูก: พ่อควรมีเวลาให้ลูกบ้าง เวลาว่างอยากให้พาไปเที่ยว เช่น ไปกินอาหารไปเที่ยวน้ำตก “พ่อมีเวลาให้ลูกน้อย อยากให้มีเวลาให้กับลูกมากขึ้น”

พูดจาดี ๆ และไม่ใช้อารมณ์กับลูก: อยากให้พ่อพูดจาดี ๆ ไม่ขู่ลูกมากเกินไป อย่างขึ้นเสียง ไม่ต้องการให้พ่อพูดตะคอกกับลูก พ่อควรพูดดี ๆ ไม่ควรใส่อารมณ์กับลูก

อย่าบังคับลูกเกินไป: อยู่เหมือนพี่เหมือนน้อง ลูกมีปัญหาอะไร อย่าดุลูก

ไม่ทะเลาะต่อหน้าลูก: ไม่อยากให้พ่อแม่ทะเลาะกันต่อหน้าลูก

พ่อควรเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน

7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า “แม่ควรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวจนเด็กอายุ 6 เดือน” เพราะอะไรแม่จึงทำไม่ได้ ควรทำอย่างไร

เห็นด้วยหมด แต่ทำไม่ได้

กลุ่มผู้เข้าสนทนาเห็นด้วยกับเรื่องนี้ แต่ไม่สามารถทำได้ จะมีแม่บางคนที่ไม่ต้องทำงานนอกบ้านเท่านั้นที่ทำได้ ปัจจัยขัดขวางที่ทำให้แม่ไม่ได้ให้นมลูก ได้แก่

ไม่มีความรู้ในเรื่องนมแม่: แม่บางคนไม่รู้ว่่านมแม่กับนมผงอะไรดีกว่ากัน เนื่องจากได้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่บอกว่านมแม่ดีกว่า แต่จากสื่อทีวี บอกว่านมผง ทำให้พัฒนาการดีกว่า ทำให้สับสน เลยให้นมผงจะได้ทำให้ลูกมีพัฒนาการที่ดี

แม่บางคนต้องไปทำงาน: แม่บางคนต้องไปทำงานก็เลยเปลี่ยนมาเป็นนมผสม ส่วนใหญ่เด็กกินนมแม่ไม่เกิน 4-5 เดือน ถ้าจะหยุดงานนานเพื่อให้นมลูก โรงงานก็จะเลิกจ้างงาน ทำให้ไม่มีงานทำ นอกจากนี้ แม่มีเวลาพัก 1 ชั่วโมง หรือแม่บางคนทำงานในแพมีเวลาพักเพียงครึ่งชั่วโมง ไม่มีเวลาบีบน้ำนม แม่บางคนก็ทำงานนอกเวลาด้วย (OT) และเลิกประมาณ 3 ทุ่ม ไม่มีเวลาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

น้ำนมไหลออกมาเป็นที่รังเกียจของเพื่อนร่วมงาน: แม่บางคนเมื่อกลับไปทำงานและมีน้ำนมไหลมีกลิ่นคาวเป็นที่รังเกียจของผู้ร่วมงาน ไม่สะดวก เนื่องจากต้องไปทำงาน การบีมนมใส่ขวดเป็นไปได้อาก "นมช่าน นมคาว นมไหลตลอด ก็เป็นที่รังเกียจของเพื่อน"

สถานที่ไม่สะดวกในการบีบน้ำนม: แม่บางคนทำงานในโรงงานห้องเย็น แผลปลา โรงงานอาหารทะเล (ลูกชิ้น) โรงงานเหล่านี้ไม่มีห้องสำหรับบีบน้ำนมทำให้ไม่สะดวก กลัวเสียทรงแม่ต้องไปทำงานจับกั๊ง

ควรทำอย่างไร

ประกันสังคมต้องเพิ่มระยะเวลาในการจ่ายเงินให้มากกว่า 2 เดือน: แม่มีเงินจะได้อยู่บ้าน จะได้มีโอกาสกินนมแม่นานที่สุด

ต้องมีนโยบาย/กฎหมายออกมา: ต้องมีกฎหมายหรือนโยบายว่าให้หยุดงานได้ 6 เดือน หลังจาก 6 เดือน โรงงานก็ต้องรับกลับเข้าไปทำงานต่อได้ "อยากให้บริษัทอนุญาตให้หยุด 6 เดือน หลังจากนั้นก็ยังรับเข้าทำงานต่อ"

8. ในครอบครัวมีการดูแลและฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดร่างกายอย่างไร ควรปรับปรุงอย่างไร (การอาบน้ำ สระผม การแปรงฟัน การตัดผม การตัดเล็บ การทำความสะอาดหู และตา)

ชุมชนส่วนใหญ่จะเลี้ยงเด็กเอง โดยย่า ยายเป็นผู้เลี้ยง มีทั้งปล่อยปละละเลย ไม่ค่อยสนใจ เด็กส่วนใหญ่อาบน้ำวันละ 1 ครั้ง เด็กบางคน ไม่ได้ให้อาบน้ำ บางบ้านก็ใส่ pampurse แต่ปล่อยให้เด็กถ่ายจนเต็มไม่มีการเปลี่ยน บางบ้านก็ดี สอนเด็กให้ดูแลความสะอาด

เด็กบางคนพ่อแม่นำไปฝากที่ศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยหรือศูนย์เด็กอนุบาลนอกชุมชน เนื่องจากที่ชุมชนตรอกลิเกไม่มีศูนย์เด็กเล็ก

สิ่งที่ควรปรับปรุง

พ่อแม่ควรปรับบทบาทในเรื่องการดูแลสุขภาพชีวิตของเด็ก ทำโดยการจัดกิจกรรมสำหรับครอบครัว อาทิตย์ละ 1 วัน ให้จัดวันอาทิตย์ให้เป็นวันครอบครัว ครอบครัวอยู่ด้วยกัน โดยให้ฝ่าย

สาธารณสุขเป็นคนช่วยสอนแนะนำเรื่องการดูแลสุขวิทยาเด็ก ครอบครัวไหนจะทำตามหรือไม่ก็แล้วแต่ครอบครัว

9. เมื่อเด็กเจ็บป่วย พ่อแม่มีวิธีการในการดูแลรักษาเด็กอย่างไร

ให้การดูแลรักษาเบื้องต้นตามอาการที่บ้าน: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นว่า ถ้าเด็กไม่สบายเล็กน้อยก็ให้การดูแลทั่วไปและให้ยาสามัญที่บ้านก่อน ถ้าไม่หายจะพาไปหาหมอ ส่วนใหญ่ไปโรงพยาบาล คลินิก หรือสถานเอนามัย ขึ้นอยู่กับอาการ ถ้ารุนแรงมากจะไปโรงพยาบาล เช่น เป็นไข้ก็เช็ดตัวหรือซื้อยาจากร้านขายยา/ไปซื้อที่อสม./เภสัชชุมชน ถ้าท้องเสียให้กินข้าวต้มขาวกับเกลือ

การดูแลโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น: เด็กโตที่มีอาการท้องเสียก็ให้เคี้ยวใบชมพู หรือถ้าเด็กกระดุกหัก มีบ้างที่ไปหาหมอบ้าน หรือพระ (พ่อหลวงอารี) อยู่ชุมชนอื่น (บางหมาก) ให้รักษากระดุกด้วยน้ำมัน

10. ครอบครัวมีวิธีสอนให้เด็กรู้จักวิธีการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างไร (การใช้ภาษาพื้นเมือง และภาษาประจำกลุ่ม การเรียนรู้ขนบธรรมเนียมมกฏระเบียบ/หลักศาสนา/หลักคุณธรรม)

การมีสัมมาคารวะกับผู้ใหญ่: พ่อแม่สอนให้รู้จักเด็ก รู้จักผู้ใหญ่ มีสัมมาคารวะ

การเล่นกับเพื่อน: พ่อแม่สอนไม่ให้ทะเลาะกัน และไม่เอาเปรียบเพื่อน “ลูกให้เป็นนักเรียน อย่าเป็นนักเลง” บางครอบครัว สอนให้ลูกตีเพื่อนกลับเมื่อถูกเพื่อนตี หรือสอนให้ลูกก้าวร้าว มีการถือหางลูกเอง

สอนให้พูดจาสุภาพ: เด็กที่ถูกสอนให้พูดภาษาใต้ จะพูดหยาบ พูดกู มึง ทำให้พูดไม่เพราะ ต้องสอนลูกให้รู้จักพูด ขอขอบคุณ พูดขอโทษ

สอนให้ลูกรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นและชุมชน: เมื่อชุมชนมีกิจกรรมอะไร ก็ให้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ เช่น ไปงานศพ ช่วยยกเก้าอี้ มี่งานโรงเรียนก็ให้นักเรียนให้ไปช่วยเสิร์ฟน้ำครู

11. ท่านคิดว่า “ครอบครัวในชุมชนต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างในการเลี้ยงดูลูก” (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก) (การดูแลโภชนาการ การเล่นเกมของเด็กและผู้ใหญ่)

ศูนย์เด็กเล็ก: ชุมชนต้องการให้มีสถานรับเลี้ยงเด็กในชุมชน/ศูนย์เด็กเล็ก และมีพี่เลี้ยงที่มีความรู้ในการดูแลเด็ก

ด้านการศึกษา: ชุมชนต้องการความช่วยเหลือด้านสื่อผ่านนักเรียนเนื่องจากบางครอบครัวยากจนและไม่มีสื่อนักเรียนและรองเท้าสำหรับใส่ไปโรงเรียน นอกจากนี้ ในชุมชนยังมีเด็กกำพร้าที่พ่อแม่ติดเอดส์และเด็กอยู่กับย่าหรือยายและไม่ได้รับศึกษา เด็กบางคนอ่านหนังสือไม่ออก และเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กในเมืองแล้ว เด็กในชุมชนยังด้อยด้านการอ่านกว่าเด็กในเมืองมาก เช่น การอ่าน A-Z เด็กนักเรียนในชุมชนที่เรียนชั้น ป. 6 ยังจำและอ่านได้ไม่ถูกต้องเลย

ด้านโภชนาการ: โดยเฉพาะทางด้านการดูแลให้อาหารเด็กที่มีภาวะขาดสารอาหาร นอกจากนี้ การรับประทานอาหารที่มีแมลงวันตอม เด็กยังกินอาหารที่มีแมลงวันตอม ทำให้ท้องเสีย “ถ้ามีกิจกรรมให้ความรู้ทางด้านโภชนาการในชุมชน ก็จะได้”

ความรู้ด้านสุขอนามัยส่วนบุคคล: ต้องการการให้ความรู้เรื่องสุขอนามัยส่วนบุคคล (การสวมรองเท้า การขับถ่าย การทิ้งขยะ การแปรงฟัน การอาบน้ำ ความสะอาดของอาหาร พฤติกรรมการกิน) ต้องการให้เด็กรู้จักถ่ายในหิ้งน้ำเนื่องจากเด็กยังถ่ายตามร่องน้ำ ทั้ง ๆ ที่มีหิ้งน้ำใช้ทุกบ้าน อยากให้เด็กใส่รองเท้าเนื่องจากเด็กส่วนใหญ่ไม่ใส่รองเท้า และต้องการให้มีน้ำประปาใช้ในชุมชนเนื่องจากเด็กส่วนมากไม่ได้อาบน้ำเพราะพ่อแม่ต้องซื้อน้ำซึ่งมีราคาแพง (น้ำ 1 คันรถ ราคา 100 บาท) ทำให้เด็กไม่ได้อาบน้ำ (และขณะนี้ทางรถไฟ ต้องการเอาที่ดินคืน เพื่อเอาไปใช้เป็นที่เก็บของ คนในชุมชนเครียดมากเพราะจะไม่มีที่อยู่อาศัย)

ลานสำหรับเด็กเล่น/สนามเด็กเล่น: ต้องการลานหรือสนามสำหรับเด็กเล่น

การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน: สิ่งแวดล้อมในชุมชนสกปรกเนื่องจากมีน้ำขังจากการทำปุ๋ย หรือเลี้ยงสัตว์ไม่เป็นที่ เป็นทาง ทำให้สิ่งแวดล้อมไม่ดี อยากให้มีการจัดการกับสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้สะอาด นอกจากนี้ เด็กยังทิ้งขยะไม่เป็นที่ เป็นทาง ต้องการสอนให้เด็กรู้จักการทิ้งขยะให้เป็นที่ เป็นทาง

เรียงลำดับความสำคัญ 3 อันดับแรก

1. การศึกษา ให้มีศูนย์เด็กที่ให้การศึกษาดังเด็กเล็กจนถึงเด็กโต
2. การดูแลสุขภาพ สุขอนามัย โภชนาการ
3. การจัดการสิ่งแวดล้อม รวมทั้งคนและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

2.2 ผลจากการสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัด

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

จำนวน 15 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ตรัง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) ตรัง วิทยุชุมชน FM95.0MHZ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) ตรัง ศึกษาพิเศษ สพท.ตรัง 2 อบต.บางหมาก สำนักงานวัฒนธรรม มูลนิธิศุภนิมิต มูลนิธิรักษ์ไทย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) กันตัง สำนักงานพัฒนาชุมชน สถานที่ทำสนทนากลุ่ม

ห้องประชุมสาธารณสุข จังหวัดตรัง

บริบทชุมชน

การสนทนากลุ่มจัดที่ห้องประชุมสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งเป็นสถานที่มีความเป็นสัดส่วน ไม่ถูกรบกวน บรรยากาศการสนทนาเป็นไปด้วยดี เป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมสนทนาให้ความร่วมมือและร่วมกันแสดงความคิดเห็น การสนทนาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์

ผลการสนทนากลุ่ม 10 ประเด็น

1. ในฐานะที่ท่านเป็นบุคลากรหน่วยงานที่ทำงานในชุมชน ท่านคิดว่าเด็ก ๆ เป็นไปตามเป้าหมายที่ชุมชนต้องการหรือไม่ และท่านคิดว่าเป็นไปได้ตามเป้าหมายของหน่วยงานหรือไม่

งานด้านอนามัยแม่และเด็ก: สำหรับศูนย์อนามัยแม่และเด็ก ภายใต้การดูแลของ สสจ. ตรัง งานด้านโภชนาการทำได้บรรลุตามเป้าหมาย คือ พบว่าเด็กขาดสารอาหารลดน้อยลงและเด็กขาดสารอาหารมีไม่ถึง 10% ตามเกณฑ์ที่วางไว้ แต่พบว่ามีปัญหาเด็กอ้วนมากขึ้น สำหรับศูนย์เด็กเล็กโดยภาพรวมของจังหวัดทำได้เกินเป้าหมาย คือ ทำได้ระดับดีมากตามตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ แต่ถ้ามองในแต่ละตัวชี้วัดซึ่งมี 27 ตัวชี้วัดจะได้ไม่ถึง 100% (เช่น ที่ศูนย์เด็กเล็กโคกยาวและที่เทศบาล) และถ้ามองศูนย์เด็กเล็กแต่ละศูนย์ในระดับอำเภอ บางอำเภอจะทำได้ไม่บรรลุเป้าหมาย 100% ตามที่วางไว้ เช่น ที่อำเภอกันตัง มีศูนย์เด็กเล็ก 10 ศูนย์ ยังมีอีก 3-4 ศูนย์ ที่อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงในเรื่องอุปโภคบริโภค สำหรับงานทางด้านพัฒนาการเด็กนั้น ดำเนินการได้ตามเป้าหมายเกิน 95 % ที่วางไว้ เนื่องจากในระยะ 2-3 ปีมานี้ UNICEF ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องของเล่นเพื่อการพัฒนาการเด็ก ทำให้งานบรรลุเป้าหมาย สำหรับงานด้านการติดตามเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี ที่มีอายุ 18 เดือน ถึง 24 เดือนให้มาตรวจหาเชื้อซ้ำ ยังทำได้ไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้เนื่องจากมีการโยกย้ายครอบครัวและไม่สามารถบอกได้แน่นอนว่าอยู่ที่ใด

งานด้านศูนย์เด็กเล็กที่ตำบลบางหมาก การดำเนินงานยังไม่บรรลุเป้าหมาย การจัดการและระบบงานยังสะเปะสะปะและไม่ชัดเจน เนื่องจากมีปัญหาเรื่องงบประมาณและข้อจำกัดในเรื่องครูผู้สอนและสถานที่ ยังไม่สามารถที่จะไปแข่งขันกับศูนย์อื่น ๆ ได้

งานด้านการศึกษา: การดำเนินงานด้านการศึกษาขั้นปฐมวัยตอนต้น โดยสำนักงานการศึกษา ได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เช่น ที่อำเภอกันตัง มีโรงเรียนศูนย์ปฐมวัย 42 โรงเรียน มี 2 เครื่องข่าย คือ เครื่องข่ายกันตัง 1 และเครื่องข่ายกันตัง 2 แต่ละเครื่องข่ายได้จัดทำโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบ โดยเครื่องข่ายกันตัง 1 ได้จัดทำโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบที่โรงเรียนวัดควนธานี ส่วนกันตัง 2 ได้จัดทำโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบที่โรงเรียนบ้านท่าส้ม โดยมีการจัดการศึกษาเป็นแบบครบวงจรที่มีการประชุมผู้ปกครอง มีโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็ก มีจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมาให้ความรู้ ตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์จนถึง 6 ขวบ โดยทางโรงเรียนเชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือพยาบาลมาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ให้เอกสารไปศึกษาและให้เข้าร่วมการสัมมนา มีครอบครัวที่เป็นเครือข่ายของผู้ปกครองที่มีเด็กอยู่ในโรงเรียนหรืออยู่ในบริเวณนั้น และมีการติดตามงานการประกันคุณภาพของโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบตามตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ โดยจะติดตามทั้งผู้เรียน ครูและผู้บริหารโดยตรง ส่วนโรงเรียนอื่น ๆ ได้มีการจัดส่งเอกสารไปให้ที่โรงเรียน ๆ ละ 1 เล่ม

สำหรับในชุมชนบางหมากได้เปิดหลักสูตรอิสลามศึกษา เมื่อ 8 ปีที่แล้ว การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากได้รับผลสะท้อนกลับจากชุมชนดีมาก และได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลและศูนย์การศึกษา

งานด้านคุณธรรมและวัฒนธรรม: งานด้านนี้ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้กว้างๆ คือ "เด็กดี มีคุณธรรม เก่ง ดี มีความสุข" เนื่องจากผู้ใหญ่ยังทำตัวอย่างที่ไม่ดีให้กับเด็ก และเด็กยังแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีให้เห็น

งานด้านแรงงานต่างด้าว: สำหรับมุลนิธิรักประเทศไทย เด็ก คือ กลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่มูลนิธิจะทำงานด้วย แต่เป็นในส่วนของผู้ติดตาม กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มแรงงานประมงเด็ก ซึ่งการดำเนินการยังไม่บรรลุเป้าหมาย โดยได้ตั้งเป้าหมายอย่างแรก คือ การอยู่ร่วมกันได้ของแรงงานเด็กกับชุมชนไทย โดยเน้นให้พ่อแม่ดูแลพฤติกรรมเด็กให้ดี จะได้ไม่เกิดปัญหาให้กับครอบครัว พื้นที่หรือชุมชนที่แรงงานอาศัยอยู่ ดังนั้นทางมูลนิธิจะส่งเสริมโดยให้ความรู้ ในเรื่องประเพณีวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมของกันและกันได้ อีกประเด็นหนึ่งในเรื่องของสุขภาพ เนื่องจากแรงงานที่เข้ามา มีทั้งแรงงานเถื่อนที่ผิดกฎหมายและที่ถูกกฎหมาย ซึ่งในพื้นที่ของจังหวัดตรังมีแรงงานที่ขึ้นทะเบียนเพียง 1,800 กว่าคน ซึ่งแรงงานที่อยู่ในพื้นที่จริง ๆ มีเป็นหมื่นคน จะทำอย่างไรเพื่อให้เด็กที่ไม่มีเลข 13 หลัก มีสุขภาพที่ดีและสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่โรงพยาบาลและสถานอนามัย ให้เด็กได้มีการวางแผนครอบครัว และทำอย่างไรให้เด็กได้สิทธิการศึกษา การดำเนินการยังไม่บรรลุเป้าหมายเนื่องจากมีข้อจำกัดหลายเรื่อง เช่น การเข้ามาทำงานโดยไม่มีใบอนุญาต การเดินทางที่ลำบาก ความปลอดภัยที่จะออกมานอกสถานที่ การจับปล้น และการภาษาที่ไม่เข้าใจกัน ทำให้การทำงานกับเด็กแรงงานต่างด้าวไม่บรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้

สำหรับมูลนิธิศุภนิมิต เป็นหน่วยงานที่ทำเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยเฉพาะ มีแผนงานและทำโครงการต่าง ๆ ไว้ชัดเจน เช่น งานสุขอนามัย การศึกษาและพัฒนาการเด็ก การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้และเด็ก ๆ ในอำเภอวังวิเศษสร้างปัญหาให้ชุมชนน้อยมาก

2. แนวคิดหรือนโยบายในเรื่องการพัฒนาเด็กของจังหวัดเป็นอย่างไร (MCH board, ประสานงานระหว่างหน่วยงานชุมชน ประสานงานในพื้นที่)

นโยบายด้านอนามัยแม่และเด็กของสาธารณสุขจังหวัด: สาธารณสุขจังหวัดมีนโยบายในการพัฒนาเด็กที่ชัดเจน โดยจะเริ่มมองพัฒนาการเด็กตั้งแต่ออยู่ในครรภ์ของแม่ คือ ขณะตั้งครรภ์ต้องมีการฝากครรภ์อย่างมีคุณภาพครบถ้วนอย่างน้อยตามเกณฑ์ 4 ครั้ง และต้องคลอดในสถานบริการที่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นโรงพยาบาล "โรงพยาบาลลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย" คือ เข้าโรงพยาบาลหนึ่งแล้วต้องมีลูกออกมาสองหรือสาม ต้องมีความปลอดภัยทางด้านร่างกายและจิตใจทั้งแม่และลูก นอกจากนี้โรงพยาบาล ยังมีนโยบายให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ หรือที่เรียกว่า

"โรงพยาบาลสายใยสัมพันธ์แม่ลูก" และมีนโยบายเป็นโรงพยาบาล "โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว" เป้าหมายของสาธารณสุขจังหวัด คือ เด็กที่คลอดออกมาต้องมีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 2,500 กรัมและไม่มีภาวะขาดออกซิเจน และแม่ต้องไม่มีภาวะของการตกเลือดหรือเป็นอันตรายถึงแก่ความตาย มีนโยบายการเฝ้าระวังและประเมินผลที่เป็นตัวชี้วัดที่แน่นอน คือ อัตราส่วนการตายของแม่จะต้องไม่เกิน 18 ต่อ 100,000 ของการเกิดมีชีวิต ดังนั้นจังหวัดตรัง จะมีแม่ตายเกิน 2 คนไม่ได้ สำหรับปีนี้แม่ในจังหวัดตรังตาย 3 คนแล้ว เพราะฉะนั้นทางจังหวัดต้องเฝ้าดูแลแก้ปัญหาซึ่งสาธารณสุขจังหวัดมีคณะกรรมการงานอำนวยการแม่และเด็กที่เราเรียกว่า MCH Board ซึ่งจะเป็นทีมงานที่จะมาช่วยวางแผนงานในการทำงาน รับทราบปัญหาและหาแนวทางแก้ไขและกำหนดนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอนามัยแม่และเด็กขึ้นภายในจังหวัด มีการทำงานประสานกันตั้งแต่ระดับอำเภอ โรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ศูนย์เด็ก มีการประชุมทุก ๆ 3 เดือน เพื่อรับทราบปัญหาสาธารณสุข ตามเกณฑ์และตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ วางแนวทางการแก้ปัญหา นอกจากนี้ ยังมีนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันฟันผุ เนื่องจากจังหวัดตรัง มีเด็กฟันผุจำนวนมาก เด็กที่ฟันดีมีเพียง 25 % ซึ่งเด็กจะกินอาหารกรอบ ๆ ที่ทำลายฟัน การดื่มนมรสช็อกโกแลตรสหวาน ทำให้ส่งผลกับฟัน โรคในช่องปาก และทอนซิล

นโยบายด้านการศึกษา: กองการศึกษาและวัฒนธรรมจังหวัด จะดูแลควบคุมการศึกษาทั้งจังหวัดตรัง เป้าหมายอยู่ที่ประชาชนเป็นหลักและเน้นที่ความต้องการของชุมชนในแต่ละแห่ง มีนโยบายหลักและให้การอุดหนุนตามความต้องการของชุมชน คือ (1) นโยบายด้านการอยู่ดีมีสุขของประชาชนในเรื่องปัจจัยสี่ (2) นโยบายเกี่ยวกับวัฒนธรรม มรดกไทย ดำเนินการเป็นภาพรวมทั้งจังหวัด เช่น จัดประเพณีลากพระ (3) ด้านการศึกษา ให้การสนับสนุนโครงการต่างๆ เช่น จัดทำ "โครงการเทคนิคผลิตสื่อนิทาน ของเล่นใกล้ตัว" โดยเชิญวิทยากรจากศูนย์หนังสือจุฬามาให้ความรู้ มีการขยายผลให้ด้านความรู้แก่เด็กและนักเรียนที่อยู่ในเขตการศึกษานั้นๆ (4) ให้การส่งเสริมสนับสนุนศูนย์เด็กเล็กทั้งจังหวัด (จังหวัดตรังมีศูนย์เด็กเล็ก 112 ศูนย์) และ (5) นโยบายด้านกีฬา โดยทำโครงการระดับจังหวัด มีการคัดเลือกเยาวชนมาจากอำเภอทุกชุมชน จนมีตัวแทนของจังหวัดไปแข่งขันระดับประเทศ จากนั้นสนับสนุนให้เยาวชนชุดดังกล่าวเป็นแกนนำในชุมชนนั้น ๆ ต่อไป

นโยบายด้านคุณธรรมและศาสนาอิสลาม: สำนักงานวัฒนธรรมมีนโยบายในเรื่องการอบรมสั่งสอนศาสนาประเพณีอิสลาม และการปลูกฝังจริยธรรมให้กับเด็ก ส่วนใหญ่สอนนอกเวลาวันเสาร์อาทิตย์ที่มีสยิด ซึ่งมีทั้งหมด 8 ศูนย์ แต่งบประมาณที่ได้มาน้อยมาก ศูนย์หนึ่งได้งบเพียง 2,000 บาทปี

นโยบายของพมจ: พมจ.ตรัง มีนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ชัดเจนของจังหวัดตรัง 4 ปี (2550-2553) โดยจังหวัดตรังจะมีการพัฒนาเด็กทุกภาคส่วนให้มี

ความรู้คู่คุณธรรม โดยมีการบูรณาการของทุกภาคส่วนที่ทำงานเกี่ยวกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐบาล หรือหน่วยงานของภาคเอกชน ภายใต้กรอบแนวคิดดังนี้

1. เมืองตรังเป็นเมืองที่น่าอยู่สำหรับเด็ก คือ เป็นเมืองครอบครัวสำหรับเด็ก โดยมีตัวชี้วัดที่ระบุว่า ครอบครัวที่เด็กอยู่ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร มีการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างเด็กกับครอบครัว เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูก โดยให้มีการจัดกิจกรรมในวันอาทิตย์และให้ถือเป็นวันครอบครัว

2. เมืองตรังเป็นเมืองสุขภาพของเด็ก โดยเริ่มดูแลสุขภาพเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์ โดยแม่จะต้องได้รับการตรวจครรภ์ ตามที่สาธารณสุขกำหนด หลังจากคลอดออกมาแล้วก็ดูแลเรื่องการรับวัคซีนของเด็กให้ครบตามกำหนดของกระทรวงสาธารณสุข

3. เมืองแห่งความปลอดภัยสำหรับเด็ก โดยมีการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เน้นในด้านความปลอดภัยจากการจราจร การสร้างความปลอดภัยเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เด็กอาจจะได้รับภายในครอบครัวและถ้าเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีวิธีการแก้ไขอย่างไรและจะป้องกันอย่างไร

4. เมืองการศึกษาของเด็ก มีการวางแผนระดับจังหวัดว่าเด็กควรจะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอะไร และเด็กควรอยู่ในสภาพแวดล้อมอย่างไร ควรจัดให้มีสภาพแวดล้อมอย่างไรเพื่อนำเรียนและน่าอยู่

5. เมืองนันทนาการสำหรับเด็ก จะมีงานการท่องเที่ยวและนันทนาการ และการกีฬาให้กับเด็กในชุมชน มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กได้เข้าไปเรียนรู้ และจัดพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมที่สร้างสรรค้ให้กับเด็ก

6. เมืองวัฒนธรรมสำหรับเด็ก มีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนและจัดกิจกรรมระหว่างเด็กในชุมชน

7. เมืองสื่อมวลชนกับเด็ก ส่งเสริมให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมกับสื่อมวลชนและบรรณาธิการให้สื่อมวลชนเสนอภาพของเด็กในด้านดี

8. เมืองของการคุ้มครองสิทธิของเด็ก ในกรณีที่เด็กได้รับผลกระทบ ไม่ว่าจะเป็นการทำทารุณกรรมกับเด็ก หรือได้รับผลร้ายจากสิ่งแวดล้อม จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การช่วยเหลือ มีการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ซึ่งมีนายอำเภอเป็นประธาน มีการสำรวจข้อมูลเด็กในแต่ละอำเภอ กำหนดสถานการณ์เด็กและวางแผนแนวทางการแก้ปัญหาเด็กร่วมกัน

นโยบายด้านการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสของอบต.บางหมาก: อบต.บางหมากไม่ได้มีแนวคิดหรือนโยบายที่เกี่ยวกับเด็กโดยตรงมาก่อน ปีนี้ (พศ. 2550) เพิ่งเริ่มการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่เป็นของชุมชนอย่างจริงจัง โดยการสนับสนุนการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่เด็กถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง หรือพ่อแม่ตาย หรือหย่าร้าง เด็กจะได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินเดือน ๆ ละ

300 บาท/คน และมีนโยบายการให้ขวัญถุงเด็กที่เกิดใหม่เป็นเงิน 500 บาท ซึ่งอบต.ได้งบประมาณส่วนหนึ่งจากองค์กรเอกชน (ปอช) ร่วมสมทบ สำหรับนโยบายความร่วมมือกับหน่วยราชการในเรื่องเกี่ยวกับเด็กนั้นยังไม่ชัดเจน ที่ผ่านมามีไม่เคยพูดถึงเรื่องเด็กเลย เพิ่งเริ่มพูดถึงเด็กในไม่กี่ปีนี้เอง ซึ่งทาง อบต. ได้ประสานงานกับหน่วยราชการ เช่น พมจ. จังหวัดจัดทำโครงการคาราวานเด็ก ได้ทำมาสองปีซ้อนแล้ว นอกจากนี้ ยังมีโครงการในสวนความร่วมมือกับองค์กรเอกชน เช่น โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำที่คลองลำโพ ต.บางหมาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เห็นความสำคัญของการรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่ของตนเองและรู้ว่าถ้าไม่รักษาต่อไปก็จะหมด

นโยบายมูลนิธิรักษ์ไทย: นโยบายหลักจะเน้นเรื่องการป้องกันโรคเอดส์และกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มประมง ส่วนของเด็กนั้น นโยบายการส่งเสริมและพัฒนาเด็กยังไม่ชัดเจน เนื่องจากเด็กเป็นผู้ติดตามผู้ใหญ่ และเด็กจะอยู่ที่เมืองไทยจนถึงอายุประมาณ 2-4 ขวบเท่านั้น หลังจากนั้นเด็กก็จะถูกส่งกลับไปเรียนที่ประเทศต้นทาง เช่น พม่า หรือเขมร ดังนั้นการดูแลจะเน้นในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการมากกว่าเรื่องอื่น เนื่องจากเด็กแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในเขตพื้นที่ ไม่ได้เลี้ยงดูตามพัฒนาการเด็ก แต่เลี้ยงดูให้โตขึ้นเพื่อใช้แรงงานเสียมากกว่า ซึ่งงานที่มูลนิธิทำส่วนใหญ่ จะเป็นการประสานงานกับโรงพยาบาลและสาธารณสุขอำเภอ เพื่อให้เด็กได้เข้าถึงบริการสุขภาพ ในส่วนของเทศบาลจะติดต่อให้เด็กเหล่านี้ได้รับวัคซีน

3. ท่านคิดว่าการเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็กเล็กในชุมชนทั่วไปและกลุ่มเสี่ยงในจังหวัดของท่านเป็นอย่างไร (ไทยพุทธ ไทยมุสลิม แรงงานต่างด้าวและชุมชนแออัด)

การเลี้ยงดูเด็กของชุมชนไทยพุทธ: ชาวไทยพุทธ เลี้ยงลูกแบบปล่อย รักลูกมากก็อยากให้ครูดตามใจลูกเหมือนที่ตนเองรัก เด็กไทยพุทธจะถูกเลี้ยงดูแบบฟุ่มเฟือยฟังเฟือ สนใจเทคโนโลยี เนื่องจากพ่อแม่สอนวิธีคิดและถ่ายทอดให้กับลูก ลูกก็เอาแบบอย่าง ความเชื่อฟังครูที่โรงเรียนของเด็กไทยพุทธนั้น จะไม่ค่อยเชื่อฟังครูเท่าที่ควร เนื่องจากความคิดของครูและผู้ปกครองไม่เหมือนกัน เนื่องจากวิธีคิดของผู้ปกครองและครูที่ไม่เหมือนกัน ทำให้เด็กไม่เชื่อฟังครูเท่าที่ควร

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาดี จะเข้าใจและเห็นความสำคัญ และมักจะส่งลูกเข้ามาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาก

การเลี้ยงดูเด็กของชุมชนไทยมุสลิม: ตำบลบางหมากมีชาวมุสลิมประมาณ 85% วิถีชีวิตและการเลี้ยงดูเด็ก ยังใช้วิธีการเลี้ยงดูแบบดั้งเดิม คือ รักและหวงลูกมาก การอบรมเลี้ยงดูเด็กจะยึดหลักศาสนาและการเชื่อฟังพ่อแม่เป็นหลัก และยังสอนวิธีคิดตามหลักศาสนาที่เป็นสากลที่ไม่ผิดและขัดต่อการกระทำ การสอนหลักการคิดมีผลทำให้ลดความขัดแย้งกันในชุมชน การดำรงชีวิตของเด็กอิสลามค่อนข้างจะพอเพียง ไม่สนใจเทคโนโลยีมากเท่าไร ความคิดและการเชื่อฟังจะอยู่ในกรอบของพ่อแม่และศาสนา และเมื่อไปโรงเรียนก็จะเชื่อฟังครูมากเพราะพ่อแม่เป็นคน

คิดและถ่ายทอดการเชื่อฟังให้ลูกทำให้เด็กเอาแบบอย่าง แต่บางครั้งครีวยังมีการเลี้ยงดูลูกที่หวงลูกและเลี้ยงดีจนเกินไป ทำให้ขัดต่อการพัฒนาการของเด็ก ทำให้เด็กมีปัญหาในการเข้ากับคนอื่น “ในตำบลของผม ค่อนข้างหวงลูก คนอิสลามค่อนข้างจะเคร่งครัดในศาสนา เลี้ยงดูลูกดีจนเกินไป จำจรรยาสอน เด็กก่อนปฐมวัย ตอนเที่ยงลูกกินข้าวก็ตามไปดู ตอนเย็นก็ต้องรีบไปรับกลับ พ่อแม่บางคนไปรอรับลูกกลับตั้งแต่เที่ยง บางคนก็ไปนอนกับลูกที่ศูนย์เด็กเล็ก เห็นวิธีการเลี้ยงลูก เห็นมากก็พบข้อผิดพลาดมาก ต่างกับพ่อแม่ในเมือง ที่ไม่ได้ไปเฝ้าลูกที่ศูนย์ ก็ไม่พบเห็นอะไร การเลี้ยงลูกดีจนเกินไป เมื่อลูกออกจากบ้านก็มีปัญหาได้”

ไทยอิสลามบางครั้งครีวยังเลี้ยงลูกแบบปล่อยลูกจริง ๆ และบางครั้งครีวยังให้ความร่วมมือในการพาลูกมาอยู่ในศูนย์เด็กเล็กน้อยมาก

การจะเปลี่ยนแปลงวิถีแบบดั้งเดิมค่อนข้างยากเพราะชุมชนอิสลามค่อนข้างเคร่งศาสนา แต่ถ้าจะแนะนำเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงดูเด็กก็อาจทำได้ เช่น การแนะนำในการเลี้ยงลูกอย่างไรให้เด็กมีความเสี่ยงน้อยที่สุด เกิดมาแล้ว อยู่รอด เป็นคนดีได้ สำหรับการให้นมเด็กในระยะ 6 เดือน แม่บางคนยังทำไม่ได้ เนื่องจากมีปัญหาในเรื่องการทำมาหากิน สุขภาพของแม่ไม่ดี หรือแม่กลัวเสียทรหดทรง

การเลี้ยงดูเด็กของชุมชนแออัด: พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้ลูกและจะปล่อยให้เด็ก ๆ เล่นกันเอง บางครั้งเด็กไม่ใส่เสื้อผ้าไม่นุ่งกางเกง (ถ้าเป็นเด็กผู้ชายไม่เท่าไร ถ้าเป็นเด็กผู้หญิง ก็มีความเสี่ยงมาก) แม่บางคนอุ้มลูกนั่งมอเตอร์ไซค์ โดยไม่ใส่เสื้อให้ลูก บางครอบครัวไม่มีเวลาเลี้ยงลูกและให้ลูกไปเล่นเกมสตลอดทั้งวัน โดยไปฝากไว้ที่ร้านเกมส์อินเทอร์เน็ตตอนเช้าและมารับกลับตอนเย็น เนื่องจากมีความเข้าใจผิด คิดว่าเด็กได้เรียนรู้จากการเล่นเกมสอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีผลเสียทำให้เด็กติดเกมส์ บางครอบครัวที่มีเงินก็จะซื้อคอมพิวเตอร์ไว้ที่บ้านและให้เด็กเล่นเกมสโดยไม่ได้มีการควบคุมดูแล บางครอบครัวพ่อติดเกมส์และแย่งเล่นเกมสกับลูกที่บ้าน และต้องการเล่นเกมสคนเดียว ดังนั้นพ่อจึงให้เงินลูกไปเล่นเกมสนอกบ้าน ซึ่งเป็นอันตรายต่อลูกเพราะไม่มีการควบคุม

การบริโภคนิยมของเด็กในชุมชนแออัด พ่อแม่จะทำตามกระแสนิยม โดยดูจากสื่อโฆษณาทีวี ที่ไม่เหมาะสม พ่อแม่บางคนซื้อของให้เด็กตามสื่อโฆษณาโดยไม่ขัดใจลูกเลย พ่อแม่บางคนซื้อของให้ทั้ง ๆ ที่ลูกไม่ขอเลย ทำให้เด็กมีปัญหาเรื่องการกินขนมขบเคี้ยวกรอบ ๆ และไอศกรีมวอลล์ ครอบครัวบางครอบครัวเลี้ยงลูกโดยดูจากเพื่อน ๆ ลูก เช่น ให้เงินไปโรงเรียนมาก 50-100 บาท ซึ่งการเลี้ยงดูลูกของครอบครัวยังไม่เท่าทันกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เด็กมีเงินไปเล่นสแน็กเกอร์ หรือเกมส์ได้

พ่อแม่ในชุมชนแออัดทำตัวเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีกับลูก เช่น พุดจาไม่ดีกับลูก ทำให้เด็กซึมซับไปได้

การเลี้ยงดูเด็กของชุมชนแรงงานต่างด้าว: สำหรับเด็กอายุ 0-8 ปี พ่อแม่เลี้ยงดูเด็กเองอย่างใกล้ชิด ไม่ได้ให้ไปอยู่ในศูนย์เด็ก แต่เนื่องจากชุมชนแรงงานต่างด้าวอยู่กันแบบแออัดในห้องเช่าเล็ก ๆ ที่มีเพื่อนบ้านอยู่ร่วมกัน นอกจากพ่อแม่มีบทบาทต่อเด็กแล้ว เพื่อนบ้านที่อยู่ข้าง ๆ ก็มีผลต่อพฤติกรรมเด็กด้วย

ในด้านการศึกษา พ่อแม่ส่งลูกไปเรียนที่ประเทศต้นทาง เช่น พม่า หรือเขมร และเมื่อพ่อมีความต้องการให้ลูกช่วยทำงานเพื่อหาเงิน ก็จะกลับมาทำงานในประเทศไทยอีก

4. ผู้วิจัยเสนอสรุปปัญหาที่รวบรวมได้มาจากครอบครัวและชุมชนกลุ่มต่างๆ ในจังหวัด
อยากจะทำทราบ ว่า ท่านเห็นด้วยกับปัญหาเหล่านี้หรือไม่ มีสิ่งใดเพิ่มเติมหรือแตกต่างกัน
ท่านจะจัดลำดับความเร่งด่วนอย่างไร

กลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม ชุมชนแออัด: เจ้าหน้าที่เห็นด้วยกับปัญหาและความต้องการของชุมชน

กลุ่มแรงงานต่างด้าว: บางท่านก็เห็นด้วยและบางท่านไม่เห็นด้วยกับปัญหาและความต้องการในเรื่องใบขับขี่รถจักรยานยนต์ บางท่านเสนอว่าควรจำกัดสิทธิของแรงงานต่างด้าวไม่ให้ซื้อรถยนต์หรือซื้อมอเตอร์ไซด์ขี่ และเด็กไม่ควรได้รับการศึกษาในประเทศไทยเนื่องจากต้องมาเป็นภาระของคนไทย “ไม่ควรให้เข้าเรียน” “ไม่ควรเอามาเป็นภาระของเรา”

5. ท่านเห็นว่าพฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวและชุมชนที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน
ได้แก่อะไรบ้าง ในชุมชนใด และควรจะทำอย่างไรจึงจะได้ผลดี

พฤติกรรมที่ต้องปรับเปลี่ยน

1. การดูแลเด็กเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัย
2. การทำให้เด็กสนใจเรื่องศาสนาวัฒนธรรม

วิธีการปรับเปลี่ยน:

ขั้นแรกต้องถามปัญหาจากชุมชน เพราะต้องรู้เรื่องโจทย์ก่อนว่าเกิดจากอะไร เพราะพฤติกรรมบางอย่างเกิดจากพ่อแม่เป็นหลัก ดังนั้นจะต้องปรับเปลี่ยนที่พ่อแม่เป็นหลัก จากนั้นต้องให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง โดยให้ความรู้ในทุก ๆ เรื่องแก่พ่อแม่ และต้องประสานงานช่วยกันทำทุกฝ่าย เช่น โรงเรียน ให้จัดทำแผนพับให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง วิธีให้ความรู้อาจจัดการสัมมนาให้พ่อแม่ในหมู่บ้าน โดยให้ความรู้ แจกแผ่นพับหรือประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ไม่ใช่จัดประชุมหนึ่งครั้งแล้วเลิกไป แบบนี้ไม่ค่อยมีประโยชน์ และจะต้องมีการประเมินติดตามผลด้วย โดยเฉพาะหน่วยงานที่รับผิดชอบ สำหรับครูที่สอนเด็กในวัยก่อนปฐมวัยหรือปฐมวัยจะต้องดูแลเด็กให้ดีและดูแลผู้ปกครองอย่างทั่วถึง และต้องคิดว่าทำอย่างไรถึงจะได้ใจผู้ปกครองมา เพราะถ้าดูแลเด็กไม่ดี พ่อแม่ก็จะพาเด็กไปเรียนที่โรงเรียนเอกชนหมด ทำให้โรงเรียนมีนักเรียนลดน้อยลงหรือกรณีที่มีครูไม่เพียงพอและไม่มียงบประมาณแต่จำเป็นต้องไปจ้างครูมาสอน อาจต้องเรียกเก็บเงินจากผู้ปกครองหรืออาจต้องประสานกับอบต. เพื่อของงบประมาณเพิ่มเติม

การทำโครงการต่าง ๆ ที่ทำให้เห็นความสำคัญของครอบครัว อาจเชิญวิทยากรมาพูด เช่น โครงการ “การห่วงใยเยาวชนเด็กเล็ก” เป็นโครงการการมีชีวิตคู่อย่างไรทำให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุขกัน ไม่มีปัญหา เมื่อมีบุตรออกมาจะเลี้ยงดูอย่างไรให้บุตรเป็นเด็กดี ว่านอนสอนง่าย ไม่เป็นเด็กเกเร หรือโครงการ “พาลูก จูงหลานไปวัด โบสถ์ มัสยิด” ซึ่งโครงการนี้ก็เพิ่งทำเพียงตำบลเดียว (ต.เขาปูน อ.ห้วยยอด) เป้าหมายของโครงการนี้ เพื่อให้พ่อแม่ที่มีลูกที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาไปวัด โบสถ์ หรือมัสยิด เพื่อที่ครอบครัวจะได้มีเวลาอยู่ด้วยกันและทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เน้นการใช้เวลาร่วมกันของครอบครัว และสอนให้เด็กเข้าหาศาสนาตามที่ตัวเองนับถือ และเน้นกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง หรือโครงการ Walk Rally ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อยอาทิตย์ละ 1 ครั้ง เพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันภายในครอบครัวและชุมชน

การให้ผู้นำทางศาสนาเป็นหลักช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัว ผู้นำศาสนาอิสลามจะมีอิทธิพลมากในการที่จะไปโน้มน้าวในเรื่องพฤติกรรมและการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวได้

หน่วยราชการต้องตระหนักถึงปัญหาของชุมชนและจะต้องจัดเข้าไว้ในแผนพัฒนาชุมชน

6. ท่านคิดว่ามีปัจจัยสำคัญอะไรบ้าง ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

พ่อแม่: พ่อแม่เป็นปัจจัยหลักในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็ก พ่อแม่ที่ดูแลเอาใจใส่ดีทำให้เด็กอบอุ่นและมีพฤติกรรมที่ดี การอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวต้องเป็นหน้าที่ของทั้งพ่อและแม่ และพ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของลูก ซึ่งบางครอบครัว พ่อแม่ขาดการดูแลเอาใจใส่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่ดี หรือบางครอบครัวทำให้อายุทุกอย่าง ซึ่งมีผลทำให้เด็กช่วยเหลือตนเองไม่ได้เมื่อโตขึ้นมา

โรงเรียนและครู: ครูบางคนเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี ทำให้เด็กเลียนแบบ

ผู้บริหารและนักการเมือง: ผู้บริหารและนักการเมืองเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้เด็กเห็น คนกลุ่มนี้พยายามสอนคนอื่นให้ทำดี แต่ตัวเองไม่ได้เป็นตัวอย่างที่ดี

ผู้บริหารในศูนย์เด็กเล็ก: ผู้บริหารศูนย์เด็กเล็กจะต้องให้การดูแลเอาใจใส่และกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกให้เด็ก ทำให้เด็กมีสุขอนามัยที่ดี แต่ปัจจุบันศูนย์บางศูนย์ไม่มีห้องน้ำ ห้องส้วม หรือมีห้องน้ำห้องส้วมแต่เครื่องสุขภัณฑ์เป็นของผู้ใหญ่ ดังนั้นเด็กนั่งโถส้วมก็นั่งไม่ได้เพราะส้วมเป็นของผู้ใหญ่

เศรษฐกิจและรายได้ของครอบครัว: รายได้ครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก ถ้าพ่อแม่ไม่มีรายได้หรือรายได้น้อยและต้องทอดทิ้งเด็กเพื่อไปหารายได้จากที่อื่น ก็มีผลทำให้เด็กก้าวแห้ว ขาดความอบอุ่น กระทั่งต่อพฤติกรรมเด็ก

การมีส่วนร่วมของชุมชน: การที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลเด็ก ทำให้เด็กมีคุณภาพ เช่น ที่ศูนย์เด็กเล็ก ปะเหลียน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีมาก ผู้ปกครอง ครูที่ปลดเกษียณ และผู้สูงอายุ ทราบว่า ครูในโรงเรียนมีน้อย ก็จะผลัดเปลี่ยนกันมาช่วยกันทำอาหาร และดูแลเด็ก ร่วมกันแก้ปัญหา

นโยบายของชุมชน: ถ้าชุมชนให้ความสำคัญกับเด็ก รับทราบปัญหา ร่วมกันช่วยแก้ปัญหา และร่วมกันพัฒนาและทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ก็จะช่วยให้เด็กไทยมีคุณภาพและบรรลุตามเป้าหมายได้

7. ท่านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กในชุมชนดังกล่าวอย่างไรบ้าง (ถ้ามีส่วนร่วม ท่านพบปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง และยกตัวอย่างที่มีผลสำเร็จในการพัฒนาเด็ก)

มูลนิธิศุภนิมิต: เป็นองค์กรที่ทำกับเด็กโดยตรง ได้ทำแผนงานในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องสุขอนามัย การศึกษาและพัฒนาการเด็ก เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเด็กอย่างต่อเนื่องให้กับเด็กที่อำเภอวังวิเศษ เช่น โครงการตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนตำบลป่าตอง อ.วังวิเศษ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่จะเปิดทุกวัน คือ ให้เด็กและครอบครัวมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน มีการสอนพิเศษให้กับเด็กนอกเวลาเรียน หรือผู้ปกครองมาทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก เช่น เล่นเกมส์ การแข่งขันกีฬา มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยในการพัฒนาเด็ก ศูนย์นี้จะรับบุคคลทุกช่วงอายุ ไม่ว่าจะเป็นคนแก่ คนหนุ่ม คนสาว และขณะนี้ทางองค์กรกำลังทำงานร่วมกับอบต. ในพื้นที่ และจะขยายเปิดศูนย์การเรียนรู้ให้ครบทั้ง 5 ตำบลของอ.วังวิเศษ โครงการบางอย่างเด็กจะรวมกลุ่มทำกิจกรรมกันเอง โดยเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิคอยเป็นที่เลี้ยงให้เด็ก เช่น โครงการกลุ่มนักร้องน้ำคลองซี เป็นการรวมกลุ่มก่อตั้งของเยาวชนเพื่อทำความดีหรือการจัดงานเปิดโลกการเรียนรู้ของเด็กกับศุภนิมิตครั้งที่ 1 โดยเด็กและเยาวชนจะเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด มีการออก booth ของเด็ก นอกจากนี้ทางมูลนิธิยังให้การช่วยเหลือเด็กในอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดตรังด้วย เช่น ให้การสนับสนุนอาคารเรียนที่โคกยาว

อบต. บางหมาก: ทางอบต. บางหมากจะทำงานร่วมกับ พมจ. จังหวัด และองค์กร UNICEF ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว ปัญหาที่พบ คือ การเข้าไปเก็บข้อมูลของครอบครัวจะได้ไม่ตรงความเป็นจริง เนื่องจากบางครอบครัวไม่เปิดเผยข้อมูล ดังนั้นการแก้ปัญหาของเด็ก ก็จะไม่ตรงกับความต้องการที่จะทำ เพราะฉะนั้น การทำงานให้ได้ดี ส่วนราชการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องของเด็กโดยเฉพาะ จะต้องเข้าไปเก็บข้อมูลร่วมด้วย อาจใช้เจ้าหน้าที่อนามัย อสม. ออกไปเก็บข้อมูลด้วย จะทำให้ได้ข้อมูลละเอียด เนื่องจากมีความใกล้ชิด เป็นกันเองมากกว่า เช่น การถามข้อมูลรายได้ ชาวบ้านไม่กล้าตอบเนื่องจากกลัวว่า อบต. จะไปเก็บภาษี

สื่อวิทยุชุมชน: เจ้าหน้าที่ทำงานโดยให้การบันเทิงแก่คนทั่วไป แต่มีรายการเกี่ยวกับเรื่องเด็กในช่วงวันเสาร์ เป็นรายการชุมชนสัมพันธ์ เป็นรายการวิทยุการสนทนาธรรมะ โดยนิมนต์

พระคุณเจ้าบ้าง หรือว่าวิทยากรในชุมชนที่ เป็นผู้รู้เรื่องธรรมะมาให้ความรู้ หรืออาจสอดแทรก รายการที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของเด็กบ้าง เช่น ช่วงที่มียุงลายระบาด ก็จะมีพูดถึงวิธีป้องกัน ยุงลาย หรือสอดแทรกเรื่องการเรียนและการศึกษา หรือถ้าอยู่ในช่วงวันสำคัญ เช่น วันเด็กก็จะพูด ถึงคำขวัญวันเด็ก เรื่องที่เด็กควรจะปฏิบัติและได้ผลดี ถ้าอยู่ในช่วงเทศกาลวันแม่แห่งชาติ ก็พูด เรื่องคุณสมบัติของการเป็นแม่ที่ดี การเลี้ยงลูกอย่างไรให้เป็นลูกที่ดี เพื่อให้คุณผู้ฟังได้รับประโยชน์ ให้เป็นสาระให้มากที่สุดนอกจากความบันเทิง ต่อไปคิดว่าจะเอาเด็กเข้าไปสัมภาษณ์ ก็จะเพิ่ม สีสรรให้กับเด็ก เพิ่มประสิทธิภาพของรายการ

8. การทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นกับครอบครัวใน ชุมชนได้ทำงานเกี่ยวกับเรื่องเด็กมีอะไรบ้าง หากจะเพิ่มประสิทธิภาพต้องทำอย่างไร

สำนักงานวัฒนธรรม: ได้ทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายองค์กร เช่น องค์กร บริหารส่วนราชการจังหวัดตรัง เทศบาลนครตรัง และระหว่างอำเภออื่น ๆ ร่วมกับเทศบาล อบต. เช่น การทำงานร่วมกับอบจ. และเทศบาลนครตรัง จัดงานมหกรรมวัฒนธรรมสัมพันธ์และประเพณี การลากพระ ซึ่งทำให้เด็กและครอบครัวได้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรม ไม่ไปยึดประเพณี ของแนวตะวันตก หรือประเทศใกล้เคียงซึ่งมันไม่ถูกต้อง หรือจัดถนนเด็กเดินที่บริเวณเรือนจำเก่าก็ ได้รับการตอบสนองจากเด็กมาก

สำนักงานการศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดตรัง: ทางสำนักงานจะทำงานด้านหลักสูตร การศึกษาของเด็ก และมีการทำงานร่วมกับคณะกรรมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของชุมชน ซึ่ง ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย โดยให้ ชุมชนสำรวจแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในแต่ละโรงเรียนเองและนำแหล่งเรียนรู้นั้นเข้ามาทำใน หลักสูตร โดยมาฝึกให้กับเด็ก เช่น การรำมโนราห์ การทำเครื่องจักรสาน หรือถามความต้องการ ของชุมชนที่จะให้ลูกหลานของได้เรียนรู้ หรือชุมชนต้องการจะพัฒนาด้านวิชาการเกี่ยวกับเรื่อง อะไร เป็นต้น ที่ทำขณะนี้ที่เขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 2 ได้จัดงานสานฝัน เป็นปีที่ 5 เป็นปีเฉลิม พระเกียรติ จะมีเกียรติบัตรให้กับคณะกรรมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สนับสนุนและช่วยดูแล ตรงนี้ด้วย ให้ปริมาณมากถึง 80 % อันนี้เป็นการให้กำลังใจกับคณะกรรมการฯ ที่ได้มีการ ช่วยเหลือตรงนี้ ปีนี้เราก็ไปรับเกียรติบัตร ซึ่งเราเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นประธานในการจัด งาน เราก็มีเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะเรามีการประชุมของเขต เราก็จะเชิญคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานประชุมด้วย ประชุมเป็นประจำทุกปีคะ สำหรับการศึกษาก็ถือว่าการมีส่วนร่วม เป็นสิ่งสำคัญที่สุด

9. ในการทำงานเรื่องเด็กของจังหวัด ได้นำผลการประเมินสภาวะการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การประสานงานระหว่างหน่วยงานเหล่านั้นกับการมีส่วนร่วมของครอบครัวในชุมชนมา ปรับปรุงการดำเนินการอย่างไรบ้าง (เช่น เทคนิค Plan Do Act, Participatory Learning and Action)

อบต. บางหมาก: ในแต่ละปี อบต. ได้จัดงบประมาณสนับสนุนว่าจ้างครูสอนเด็กก่อน ประถมวัยและต้องประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง โรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และครู ประจำในโรงเรียน และพบว่าคุณภาพของครูสอนเด็กเล็ก ที่ตำบลบางหมากเป็นปัญหาสำคัญ ดังนั้นทางโรงเรียนก็ได้มีการปรับเปลี่ยนครูที่มีวิชาชีพอย่างแท้จริงเกี่ยวกับเด็กที่ตรงกับความต้องการของผู้ปกครองมาสอนแทน

10. เพื่อให้ท่านสามารถร่วมกันทำงานพัฒนาเด็กของจังหวัดให้ประสบผลสำเร็จ ท่าน ต้องการความช่วยเหลือ หรือเพิ่มกำลัง อย่างไรบ้าง

งบประมาณ: ความต้องการ ก็คือ เงินเป็นตัวหลัก เพื่อมาพัฒนาโครงการต่าง ๆ

การถ่ายทอดการทำงานที่ได้รับผลสำเร็จและสิ่งที่ดีให้ที่อื่น ๆ: หน่วยงานไหนของ ท้องถิ่นที่เขาทำดี พยายามไปถ่ายทอดให้ท้องถิ่นอื่นได้รับรู้ เนื่องจากบางท้องถิ่นไม่กล้าตัดสินใจ ในการทำงาน ถ้าไม่เอาความสำเร็จของอีกท้องถิ่นไปบอกเขา และการทำงานร่วมกับระบบราชการ บางอย่าง ทำให้ชุมชนไม่กล้าที่จะตัดสินใจทำ เนื่องจากมีกฎระเบียบมากมายทำให้เป็นอุปสรรค อย่างมากในการทำงาน ดังนั้นการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับความสำเร็จในการทำงานร่วมกับทาง ราชการ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการตัดสินใจในการทำงาน

การให้กำลังใจและการพยายามหาวิธีการที่จะเป็นกระบอกเสียงให้กันและกัน: การให้กำลังใจซึ่งกันและกันและช่วยกันดูกฎระเบียบราชการต่าง ๆ ที่วางไว้ และช่วยกันคิดว่า จะ ทำอย่างไรให้เกิดสิ่งใหม่ที่ออกนอกกรอบกฎระเบียบราชการที่วางไว้โดย "การคิดนอกกรอบบ้าง" ของคนที่ทำงาน ก็จะทำให้คนทำงานมีกำลังใจและกล้าในการตัดสินใจที่จะทำสิ่งใหม่ แต่ต้องอยู่ บนพื้นฐานของความสุจริต

คลังนิทานเคลื่อนที่: สำนักงานสาธารณสุขต้องการคลังนิทานเคลื่อนที่ เนื่องจาก งบประมาณจำกัด ปัจจุบันทำคลังหนังสือเคลื่อนที่เพียง 3-4 อำเภอ ในจังหวัดตรงเท่านั้น คือ สีทา ประเหลียน และห้วยยอด โดยที่ผู้ปกครองสามารถที่จะไปยืมหนังสือไปอ่านได้ 3 วัน แล้วนำมาคืน และคลังนิทานเคลื่อนที่ก็จะย้ายไปอำเภออื่น ๆ ต่อไป เพื่อที่ว่าเด็กจะได้ยืมหนังสือเพื่อให้มี พัฒนาการทางด้านสมองและไม่ต้องใช้งบประมาณในการซื้อ เราซื้อครั้งเดียวเราใช้ได้ทั้งอำเภอ การตอบรับจากคุณแม่แต่ละคนในตอนเย็นที่มาคุย บอกว่า การเล่านิทานให้ลูกฟังทุกคืน นอกจาก ลูกจะเป็นคนช่างคิด ช่างถามแล้วก็มีความอบอุ่นในครอบครัว และการที่ได้ยืมหนังสือนี้ทำให้มี นิทานที่จะเล่ามากขึ้น ตอนนี่เราคิดจะขยายทุกอำเภอ แต่เรามีปัญหาตรงที่งบประมาณ ก็มี การ ประเมินผล ปัญหาที่มีบ้าง เช่น หนังสือหาย หนังสือขาด

ของเล่นเคลื่อนที่: เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาไปทุกด้าน ได้สมบุรณ์ยิ่งขึ้น ทำอย่างไรให้ชุมชนได้ช่วยเหลือตัวเองและยั่งยืน แนะนำขออาจารย์บริจาคของเก่า เป็นกล่อง ๆ ลัง ๆ ขอสปอนเซอร์ โครงการหนึ่งบาทจากชุมชน ก็ได้หลายตั้งค์แล้ว

มูลนิธิศุภนิมิต: องค์กรนี้ทำงานเกี่ยวกับเด็กโดยตรงและมีงบประมาณมากที่จะช่วยเหลือเด็ก ถ้าหน่วยงานไหนมีปัญหาเรื่องงบประมาณ เช่น ไม่มีนิทานสำหรับโครงการนิทานเคลื่อนที่สามารถของงบประมาณช่วยเหลือหรือร่วมประชุมเพื่อวางแผนช่วยเหลือเด็กได้

อบจ.: จะให้การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน และพี่น้องชาวจังหวัดตรังในภาพรวม ถ้าหน่วยงานไหน คิดว่าจะทำโครงการขึ้นมาและจะเป็นภาพรวมทั้งจังหวัด ทาง อบจ. จะสนับสนุนงบประมาณให้

บทที่ 4 การอภิปรายผลการวิจัย

ความคาดหวังของครอบครัวต่อเด็ก

จากการสนทนากลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดตรังมีความคิดในเรื่องความหวังที่อยากเห็นพฤติกรรมเด็กในชุมชนของตนเองเหมือนกันทั้ง 4 กลุ่ม คืออยากเห็นเด็กเป็น “เด็กดีหรือคนดี” ซึ่งการเป็นเด็กดีในความหมายนี้ หมายถึง นิสัยดี มีการศึกษา ไม่เกรง ไม่ติดยาเสพติด ไม่มั่วสุม มีการงานที่ดี และกลับมาเป็นผู้นำของสังคมในชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้เด็กไทย ดี เก่งและมีสุข (กรมอนามัย, 2547) และสอดคล้องกับเป้าหมายและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาเด็กไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ภูมิปัญญาความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2551)

นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มชุมชนแรงงานพม่า นั้น นอกจากอยากให้เด็กเป็นเด็กดีแล้วความคาดหวังอยากเห็นเด็กพม่า “ได้เป็นคนไทย อยู่ในเมืองไทยตลอด และมีงานทำที่ดีในเมืองไทย” การที่กลุ่มแรงงานพม่าอยากเห็นเด็กได้เป็นคนไทยและอยู่ในเมืองไทยตลอดนั้นเนื่องจากพ่อแม่พม่าคิดว่าเด็กที่เกิดในประเทศไทยควรจะได้สัญชาติไทยและได้รับสิทธิเหมือนเด็กไทย คือได้เรียนหนังสือ ทำงาน และอยู่เมืองไทยตลอด แต่ในความเป็นจริงแล้ว เด็กพม่าไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนในเมืองไทยได้ถึงแม้จะเกิดในประเทศไทย เนื่องจากไม่ได้รับสิทธิดังกล่าว ดังนั้น พ่อแม่พม่าต้องส่งเด็กกลับไปประเทศพม่าเพื่อไปเรียนหนังสือ และเมื่อกลับประเทศไทยอีกครั้งก็ต้องมาทำงานที่ลำบากในอาชีพประมงเหมือนพ่อแม่อีก

ครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดี

ความคิดเห็นของกลุ่มสนทนาทั้ง 4 กลุ่มในประเด็นวิธีการเลี้ยงลูกได้ดีนั้นมีวิธีการอย่างไร นั้นมีความคิดเห็นที่ตรงกัน คือ ครอบครัวนั้นต้องเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่น เป็นกันเอง เอาใจใส่และติดตามเด็ก ไว้ใจเด็กและไม่บังคับมากเกินไป พ่อแม่สามารถพูดคุยและเป็นที่ปรึกษาของลูกได้เมื่อมีปัญหา ครอบครัวที่มีระเบียบวินัยและอบรมสั่งสอนเด็กให้ช่วยทำงานบ้านและรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และเคารพผู้ใหญ่จะทำให้เด็กเป็นเด็กดีได้ นอกจากนี้ ยังพบว่าในกลุ่มไทยอิสลามมีความคิดเห็นว่าการครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดีนั้น นอกจากเลี้ยงวิธีการดังกล่าวแล้ว ครอบครัวนั้นจะต้องมีการอบรมสั่งสอนลูกโดยนำหลักและการปฏิบัติของศาสนาเข้ามามีบทบาทในการสอนด้วย เนื่องจากจะทำให้เด็กไม่คิดเรื่องเที่ยว เรื่องเหล้าบุหรี่เพราะมุ่งที่จะปฏิบัติธรรมทำความดีเท่านั้น ซึ่งหลักการสอนนี้สอดคล้องกับบทความของดลมนรจันและเวอูเฮ็ง (2533) ที่ว่า

คนมุสลิมจะใช้หลักศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและทุกกิจกรรมของการดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิมจะมีศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ

สิ่งที่พึงพอใจและสิ่งที่เป็นห่วงของครอบครัวต่อเด็ก

สิ่งที่พึงพอใจ

สำหรับความพึงพอใจในพฤติกรรมของเด็กในชุมชนนั้น พบว่า ในกลุ่มชุมชนไทยพุทธ ชุมชนไทยมุสลิม และชุมชนแออัดมีความพึงพอใจที่เหมือนกันคือ เด็กในชุมชนให้ความร่วมมือ มีน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนและเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนดีมาก และมีความพึงพอใจที่เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเล่นกีฬา นอกจากนี้ ในกลุ่มชุมชนไทยพุทธและไทยมุสลิมยังพึงพอใจที่เด็กในชุมชนกล้าแสดงออกและไม่ติดสารเสพติด สำหรับกลุ่มชุมชนไทยพุทธยังพบว่าชุมชนมีความพึงพอใจที่เด็กเป็นเด็กเรียนดี มีชื่อเสียง รักเรียนและสนใจที่จะศึกษาต่อ แต่สำหรับชุมชนแรงงานต่างด้าวพบว่า ชุมชนมีความพึงพอใจที่เด็กได้กินนมแม่ ได้ใกล้ชิดและอยู่กับแม่ตลอด ไม่เป็นเด็กดื้อและเชื่อฟังพ่อแม่ ไม่เที่ยวและช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน

สิ่งที่เป็นห่วง

สำหรับสิ่งที่น่าเป็นห่วงในพฤติกรรมของเด็กในชุมชน พบว่า ในกลุ่มชุมชนไทยพุทธ ชุมชนไทยมุสลิมและชุมชนแออัดเป็นห่วงและกลัวว่าเด็กจะติดสารเสพติด สำหรับชุมชนไทยพุทธและไทยมุสลิมนั้น เด็กสารเสพติดยาเสพติดน้อยมาก มีเพียง 1-2 คน เท่านั้น เนื่องจากมีการเฝ้าระวังและการป้องกันไม่ให้ยาเสพติดมาระบาดในชุมชน นอกจากนี้ ในชุมชนทั้ง 2 แห่งนี้ ไม่มีสารเสพติดระบาดหรือซื้อขายในชุมชน เด็กที่ติดสารเสพติดจะไปเสพและติดจากเพื่อนในชุมชนอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง แต่ในชุมชนแออัด พบว่า เด็กที่ติดสารเสพติดมีมากกว่าและเด็กจะติดสารเสพติดจากในชุมชนเอง เนื่องจากมีคนจากชุมชนอื่นอพยพเข้ามาทำงานและเช่าบ้านอาศัยอยู่ในชุมชนและมีการซื้อขายยาเสพติดในกลุ่มนี้และมักจะนำสารเสพติดมาขายให้กับเด็กในชุมชนด้วย แต่ปัจจุบันนี้พบว่า มีเด็กติดสารเสพติดน้อยมาก เนื่องจากมีโครงการปราบยาเสพติดเข้ามารณรงค์ในชุมชน ทำให้เด็กติดยาน้อยลง สารเสพติดที่พบ เช่น 4 x 100 (ส่วนประกอบ 4 อย่าง คือ ยากันยุง ไบโกระท่อม ยาแก้ไอ และโค้ก) กัญชา กาว เป็นต้น นอกจากนี้สิ่งที่ชุมชนทั้ง 4 กลุ่มเป็นห่วงเด็กในชุมชน คือ อุบัติเหตุ ซึ่งในชุมชนไทยพุทธ ชุมชนไทยมุสลิมและชุมชนแออัดเป็นห่วงอุบัติเหตุในเรื่องขับรถซิ่งและเกิดอุบัติเหตุของเด็กวัยรุ่น และในชุมชนแออัดและชุมชนแรงงานต่างด้าวมีความเป็นห่วงเรื่องเด็กเล็กจะถูกรถชนบนถนนและไฟฟ้าช็อต เนื่องจากบางครั้งครอบครัวพ่อแม่ต้องทำงานและปล่อยให้เด็กเล่นกันเองในบ้าน และโดยมากเด็กจะออกไปเล่นกลางถนน ทำให้เสี่ยงต่อการถูกรถชนได้ง่าย ในชุมชนไทยพุทธ ชุมชนแออัดและชุมชนพม่า ยังพบว่า มีความเป็นห่วงเด็กในเรื่องการที่เด็กไม่ได้รับการศึกษาหรือไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือสูง ๆ เนื่องจากครอบครัวยากจนไม่มีทุนการศึกษา หรือเด็กบางคนต้องออกจากโรงเรียนมาช่วยพ่อแม่ทำงาน ทำให้ไม่ได้เรียนหนังสือ

ตามวัยอันควร สำหรับในชุมชนแออัดยังมีความเป็นห่วง ที่ครูไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่และติดตามเด็ก เมื่อเด็กขาดเรียน ทำให้ไม่รู้ว่าเด็กขาดเรียนทำไม และครูบางคนพูดจาไม่ดีกับเด็ก ดู ตีโขกหัวเด็ก ทำให้เด็กเกิดความเครียด ไม่อยากมาเรียนหนังสือหรือหาทางออกโดยการทำในสิ่งไม่ดี เช่น สูบบุหรี่ สำหรับชุมชนแรงงานต่างด้าว นั้น พบว่า เด็กไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือเนื่องจากเด็กไม่มีเลข 13 หลัก ทำให้ไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือในประเทศไทย หรือพ่อแม่แรงงานพม่าที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย มีผลทำให้ไม่กล้าที่จะพาเด็กไปเรียนหนังสือ ดังนั้น พ่อแม่จะส่งเด็กกลับไปประเทศต้นทางเพื่อให้ได้เรียนหนังสือ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้เหมือนกับผลการวิจัยที่ผ่านมา (Punthmatharith, Jittanoon, Chunuan, Hatthakit, Wiroonpanich, Chanchong, et al., 2007) ในชุมชนไทยพุทธและชุมชนแออัดยังมีความเป็นห่วงเด็กในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์และขู้สาว ก่อนวัยอันควรเนื่องจากเด็กมักจะเที่ยวกลางคืนกันเป็นคู่ ๆ ถึงแม้เด็กสมัยนี้ รู้วิธีคุมกำเนิด แต่ก็ยังมีเด็กบางคนต้องตั้งแต่เรียนหนังสือ สำหรับชุมชนมุสลิมและชุมชนแออัดยังเป็นห่วงเด็กในเรื่องความใจร้อนและยกพวกตีกันในวัยรุ่น เนื่องจากเด็กวัยรุ่นนิยมตีแม่เหล้าเป็นกลุ่ม ๆ ทำให้เกิดการถกเถียงและชกต่อยกัน นอกจากนี้ ชุมชนมุสลิมยังเป็นห่วงเด็กเรื่องการติดการพนันและติดเกมส์ เนื่องจากในชุมชนมีบ่อนพนันใกล้เคียงเปิดบริการถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งพ่อแม่บางคนพาเด็กเข้าไปในบ่อนใกล้เคียง ทำให้เด็กได้เห็นและเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดีได้ นอกจากนี้ ในชุมชนยังมีร้านเกมส์เปิดบริการ ทำให้เด็กเข้าไปเล่นเกมได้ง่าย และบางครอบครัวก็ซื้อคอมพิวเตอร์ไว้ที่บ้านและเด็กสามารถเล่นเกมได้ตลอด เนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเวลาที่จะดูแลควบคุมการเล่นคอมพิวเตอร์ของเด็ก ทำให้เด็กติดเกมส์ได้ นอกจากนี้ในชุมชนแออัดยังเป็นห่วงเรื่องสุขอนามัยของเด็ก เนื่องจากเด็กไม่นิยมใส่รองเท้าออกนอกบ้าน และชุมชนแรงงานต่างด้าวยังมีความเป็นห่วงในเรื่องไม่มีผู้ดูแลเด็ก กำพร้าที่พ่อแม่ตายจากการติดเชื้อเอชไอวี เนื่องจากพ่อแม่แรงงานต่างด้าวติดเชื้อเอชไอวีเป็นจำนวนมากและไม่ได้ส่งลูกกลับไปประเทศต้นทาง ดังนั้นเด็กจะอยู่อย่างไรถ้าพ่อแม่ตาย

ปัจจัยเชิงบริบทและวัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ประเพณีหรือวิถีปฏิบัติที่เอื้อต่อการเลี้ยงดูเด็ก

จากการสนทนาพบว่าปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีและวิถีปฏิบัติที่เอื้อประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพในชุมชนทั้ง 4 กลุ่มมีลักษณะที่เหมือนกัน คือ การจัดกิจกรรมตามประเพณีวัฒนธรรมและในวันเทศกาลสำคัญต่างๆ เช่น ทำบุญประเพณีเดือนสิบ ทอดกฐิน วันเข้าพรรษา ทำบุญเลี้ยงพระปีใหม่ วันกตัญญู วันสงกรานต์ วันแม่ วันพ่อ วันเด็ก เนื่องจากเด็กจะได้สนุกสนาน สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวและชุมชน ส่งเสริมให้เด็กรู้จักและเคารพผู้ใหญ่และเป็นการสร้างวัฒนธรรมที่ดีให้กับเด็กและชุมชนด้วย นอกจากนี้ ในชุมชนไทยพุทธและชุมชนแออัดที่นับถือศาสนาพุทธยังพบว่า การจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนและชุมชนจะทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมือกันจัดกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ซึ่งช่วย

ส่งเสริมให้เด็กมีคุณภาพที่ดี เช่น โครงการบวชเณรภาคฤดูร้อนของโรงเรียน โครงการปราบปราม ยาเสพติดของชุมชน สำหรับชุมชนอิสลามและชุมชนแรงงานพม่า พบว่า การให้เด็กได้ปฏิบัติกิจ ทางศาสนา จะทำให้เด็กเป็นเด็กดีได้ เช่น สอนให้เด็กเข้าสู่หะร่าและทำละหมาดทุกวัน จะทำให้เด็ก ไม่คิดเรื่องอื่นและมุ่งแต่จะทำความดี หรือการถือศีลอด ทำให้เด็กรู้จักความอดทน ได้รู้ว่าคุณอื่นอด แล้วรู้สึกอย่างไรและเป็นการสอนป้องกันการลักขโมยด้วย สำหรับในชุมชนแรงงานต่างด้าวสอนให้ เด็กไหว้พระก่อนนอน ไหว้พ่อแม่ หรือการนำอาหารไปถวายพระ จะทำให้เด็กเป็นเด็กดี นอกจากนี้ ในชุมชนแรงงานพม่าและชุมชนอิสลาม พบว่า การอบรมสั่งสอนในลักษณะการห้ามกระทำสิ่งที่ไม่ดี จะทำให้เด็กไม่กล้ากระทำในสิ่งที่ไม่ดี เช่น ห้ามซี้ดเที่ยว ห้ามไม่ให้แต่งงานก่อนวัยอันควร เป็นต้น นอกจากนี้ ในชุมชนแรงงานต่างด้าวยังพบว่า การที่มีการรักษาโดยการนำยาสมุนไพรมา ใช้รักษาเด็ก เมื่อไม่สบายจะช่วยให้เด็กดีขึ้น เช่น ยาผงพม่า หรือแป้งพม่าทำให้ผิวดี

ปัจจัยเชิงบริบทและวัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ประเพณีหรือวิถีปฏิบัติที่ทำให้เกิดผล เสียต่อเด็ก

จากการสนทนาในประเด็นปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี และการปฏิบัติที่ ทำให้เกิดผลเสียต่อเด็ก พบว่าทั้ง 4 กลุ่มมีความเห็นที่เหมือนกันคือ พฤติกรรมการกระทำของพ่อ แม่และผู้ใหญ่ที่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีและทำให้เด็กเห็นนั้น เด็กจะนำมาปฏิบัติตาม ซึ่งจะเกิดผลเสีย ตามมา เช่น พ่อแม่สูบบุหรี่ กินเหล้า เล่นการพนันไฟ ดีโก้ เล่นพนันบอล พ่อแม่บางคนพาเด็กเข้าไป ในวงพนันไฟและสอนเด็กให้ช่วยแจกไพ่ ทำให้เด็กติดการพนันได้ หรือบางครั้งครอบครัวทะเลาะกัน และตีกันให้ลูกเห็น ทำให้เด็กก้าวร้าวต่อผู้อื่นได้ บางครอบครัวในชุมชนไทยพุทธและชุมชนแออัด ยังมีความรู้และความเชื่อที่ผิด ๆ และปฏิบัติต่อ ๆ กันมา ซึ่งทำให้เกิดผลเสียกับเด็กได้ เช่น ไม่ให้ เด็กกินปลาจนกว่าจะพูดคำว่าปลาได้ ให้เด็กจิบเหล้าเล็กน้อยจะเป็นการฆ่าเดือน (พยาธิ) คิดว่า อาหารเสริมคือข้าวกับกล้วยบดและให้อาหารเสริมเด็กตั้งแต่เด็กมีอายุ 1 เดือน หรือมีความเข้าใจ ผิดคิดว่าถ้ากินนมกล่องมากจะทำให้มีผลเสียต่อร่างกาย เนื่องจากในนมกล่องมีสารต่าง ๆ ที่มี ผลเสียต่อร่างกาย นอกจากนี้ ในชุมชนมุสลิมและชุมชนแออัด ยังพบว่า การให้เด็กไปเล่นเกมส์ ทำ ให้เด็กติดและมีผลเสียต่อสุขภาพทั้งทางด้านร่างกายไม่ได้หลับนอน ทำให้เด็กหมกมุ่นอยู่กับเกมส์ และเป็นผลเสียต่อจิตใจเนื่องจากเกมส์บางเกมส์ทำให้เด็กคิดว่าตัวเองมีพลังทำให้พฤติกรรม เปลี่ยนไปได้ และสื่อต่าง ๆ จากโทรทัศน์ทำให้เด็กเลียนแบบที่ไม่ดีได้ เช่น การใส่เสื้อสายเดี่ยว การ พุดจาที่ไม่ไพเราะ และยังพบว่าในชุมชนไทยพุทธและไทยมุสลิมในเรื่องการห้ามก็จะทำให้มีเสีย เสียต่อเด็ก เช่น การห้ามไม่ให้เด็กออกไปเที่ยวพบปะเพื่อน ๆ หรือในชุมชนแรงงานต่างด้าวที่ ครอบครัวไม่มีเวลาให้ลูกเนื่องจากต้องทำงาน ทำให้ลูกกินหรือนอนไม่ตรงเวลาทำให้สุขภาพเสียได้

บทบาทพ่อในการเลี้ยงดูเด็ก

ความคิดเห็นของชุมชนทั้ง 4 กลุ่มมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า การเลี้ยงดูเด็กให้ดีนั้น พ่อควรมีบทบาทในการเลี้ยงดูลูกด้วยการให้เวลาและให้ความรักความอบอุ่น เช่น ให้เวลากับลูกด้วยการทำกิจกรรมร่วมกัน ไปรับประทานอาหารหรือพาออกไปเที่ยวในวันหยุด และพ่อควรมีพฤติกรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกเห็น เช่น ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า ไม่ทะเลาะวิวาท ไม่พูดจาตะคอกใส่ลูก ไม่ใช้อารมณ์ เป็นต้น ในชุมชนไทยพุทธและชุมชนแออัดยังต้องการให้พ่อมีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาเมื่อลูกมีปัญหาต่าง ๆ ได้

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนถึง 6 เดือน

นอกจากนี้ ชุมชนทั้ง 4 กลุ่มยังเห็นด้วยกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือน เนื่องจากนมแม่มีประโยชน์ทำให้เด็กมีภูมิคุ้มกันต้านทาน ซึ่งผลการวิจัยเหมือนกับผลการวิจัยที่ผ่านมา (Punhmatharith et al., 2007) โดยเฉพาะกลุ่มแม่พม่า เขมร และไทยอีสานจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ถึง 6 เดือน เนื่องจากแม่ไม่ต้องทำงานและมีหน้าที่เลี้ยงลูกอย่างเดียว จึงมีเวลาให้นมลูกได้นาน สำหรับกลุ่มแม่ชุมชนไทยพุทธ ชุมชนมุสลิมและชุมชนแออัดนั้น แม่ไม่สามารถให้นมได้ถึง 6 เดือน เนื่องจากแม่ต้องไปทำงาน ทำให้ไม่สะดวกในการให้นมลูก แม่บางคนสุขภาพไม่ดี หัวนมบอดหรือกลัวเสียทรง ทำให้ไม่สามารถให้นมลูกได้ครบ 6 เดือน นอกจากนี้ แม่บางคนมีความรู้ความเข้าใจที่ผิด คิดว่าการเลี้ยงลูกด้วยนมผสมจะให้ผลดีกับลูกมากกว่านมแม่ เนื่องจากสื่อทางโทรทัศน์โฆษณาว่า นมผสมดีจึงเลือกให้นมผสมแทนนมแม่ ดังนั้นชุมชนให้ข้อคิดในการที่จะทำให้แม่สามารถให้นมลูกได้นาน 6 เดือน ว่าแม่ควรที่จะบีบน้ำนมแช่ตู้เย็นให้ลูก หรือแม่ที่ออกไปทำงานเมื่อแม่กลับมาถึงบ้านก็ให้ลูกกินนมแม่ทันที หรือถ้าว่างจากที่ทำงานก็กลับบ้านมาให้ลูกกิน และรัฐบาลเองต้องมีกฎหมายออกมารองรับอย่างชัดเจนว่า แม่ที่เลี้ยงลูกด้วยนมตนเอง ควรได้หยุดงานนาน 6 เดือน เพื่อให้แม่ได้เลี้ยงลูกด้วยนมได้และหลังจาก 6 เดือนก็ให้กลับไปทำงานได้อีกดั้งเดิม หรือให้ประกันสังคมเพิ่มระยะเวลาในการจ่ายเงินเดือนให้กับแม่มากกว่า 2 เดือน เพื่อแม่จะได้อยู่บ้านเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้

การดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล

สำหรับการดูแลและฝึกให้เด็กทำความสะอาดรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคลนั้น ส่วนใหญ่ทั้ง 4 ชุมชน จะฝึกให้เด็กได้ทำความสะอาดร่างกายและดูแลเด็กจนกระทั่งเด็กทำได้ด้วยตัวเอง ซึ่งสอดคล้องแนวทางการปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติตามสุขบัญญัติแห่งชาติ (กรมอนามัย, 2547) และสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่าครอบครัวจะดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคลเด็กในเรื่องการดูแลรักษาความสะอาดทั่วไปของร่างกาย (Chutinuantakul, 1999; Punthmatharith et al., 2007; Wongsaroj & Charanasri, 1997) แต่บางครอบครัวในชุมชนแออัด จะปล่อยให้ย่าหรือยายดูแลเด็ก และย่ายายบางคนจะปล่อยประละเลย ไม่ได้สนใจและสอนให้เด็กรู้จักรักษาความสะอาด

ซึ่งเด็กบางคนไม่ได้อาบน้ำเลยทั้งวัน ทำให้เด็กมีสุขอนามัยที่ไม่ดี ดังนั้นในชุมชนแออัด ยังต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ใหญ่ในเรื่องการดูแลเด็กให้มีสุขอนามัยที่ดี โดยต้องการให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้เข้ามาให้ความรู้และจัดกิจกรรมให้พ่อแม่ได้ฝึกดูแลสุขอนามัยเด็กในวันอาทิตย์ และให้ถือว่าวันอาทิตย์เป็นวันครอบครัวที่พ่อแม่ได้อยู่และทำกิจกรรมร่วมกัน สำหรับชุมชนไทยพุทธต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กในเรื่องการหลีกเลี่ยงอาหารที่ทำให้ฟันผุ และชุมชนไทยอิสลามต้องการให้เด็กปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ทำให้เด็กได้ล้างมือด้วยน้ำสบู่และเช็ดให้แห้ง

การดูแลเมื่อเด็กเจ็บป่วย

สำหรับการดูแลเด็กเมื่อเด็กเจ็บป่วยของทั้ง 4 ชุมชน พบว่า เมื่อเด็กไม่สบายเล็กน้อย พ่อแม่ก็จะให้การดูแลเด็กเองตามอาการที่บ้าน เนื่องจากพ่อแม่มีความรู้ในการให้การดูแลเบื้องต้น และเนื่องจากในปัจจุบัน มีร้านขายยาในชุมชนทำให้สะดวกในการหาซื้อยามาฉวยพื้นฐานได้ง่าย แต่ถ้าเด็กมีอาการไม่ดีขึ้น พ่อแม่ก็จะพาไปรักษาที่โรงพยาบาล อนามัย หรือคลินิก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมา (Chutinuantakul, 1999; Punthmatharith et al., 2007; Wongsaroj, Thavornnuth, & Charanasri, 1997) นอกจากนี้ ทั้ง 4 กลุ่มยังใช้การรักษาด้วยภูมิปัญญาของท้องถิ่นของตนเองในการให้การรักษาเด็กเมื่อไม่สบายด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายระบบบริการสุขภาพของประเทศและระบบสุขภาพชุมชนที่มุ่งเน้นให้บุคคลมีการดูแลรักษาเบื้องต้นด้วยตนเอง ก่อนที่จะไปรับบริการในระดับสูงขึ้นไป และการส่งเสริมให้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2545)

การสอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น

ครอบครัวมีวิธีการสอนให้เด็กรู้จักการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับเพื่อนเหมือนกันทั้ง 4 กลุ่ม คือ ให้พูดจาสุภาพ รู้จักพูดขอบคุณและขอโทษ ไม่ทะเลาะกัน รู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือเพื่อนและผู้อื่น นอกจากนี้ ยังสอนให้มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ และในชุมชนแรงงานต่างด้าวยังสอนให้ลูกหลานไม่ให้ลักขโมยและให้ห่างไกลจากสารเสพติด

ความต้องการการช่วยเหลือเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวในกลุ่มไทยพุทธและกลุ่มไทยมุสลิมยังคงรูปแบบการเลี้ยงดูเด็กแบบดั้งเดิม เนื่องจากสิ่งแวดล้อมและบริบทของชุมชนและวิถีการดำเนินชีวิตยังคงรูปแบบดั้งเดิมเอาไว้ คนในชุมชนรู้จักกัน อยู่กันแบบพี่น้อง มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีการ "นับญาติ" คือ ให้เด็กได้รู้จักกัน ซึ่งเป็นการทำให้เด็กไม่ทะเลาะและรักกัน เนื่องจากเป็นพี่น้องกัน ซึ่งส่งผลทำให้การพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของเด็กเป็นไปด้วยดี และในกลุ่มชุมชนไทยมุสลิมพบว่าการเลี้ยงดูเด็กนั้น พ่อแม่จะยึดหลักการปฏิบัติและคำสอนของศาสนาเป็นแกนนำในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก นอกจากนี้ ยังสอนเด็กให้รู้จัก "วิธีคิด" ในการดำเนินชีวิต โดยยึดหลักศาสนาที่ถูกต้อง

และเป็นสากล ซึ่งมีผลทำให้เด็กไทยมุสลิม เป็นเด็กที่เชื่อฟังพ่อแม่และยังเชื่อฟังครูเมื่อไปโรงเรียนอีกด้วย สำหรับพฤติกรรมการเล่นของเด็กในชุมชนแออัด พบว่า พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาเลี้ยงดูเด็ก เนื่องจากพ่อแม่ต้องทำงาน บางครอบครัวพ่อแม่อาชีพประมงต้องออกเรือหาปลานาน 1-3 เดือนถึงจะกลับบ้านมาพบหน้าลูกและแม่ก็ต้องทำงานหาเงิน ดังนั้นการเล่นของเด็กจึงเป็นหน้าที่ของย่าหรือยายมากกว่าพ่อแม่ นอกจากนี้ ลักษณะบ้านเรือนที่ปลูกสร้างก็แออัด ทำให้เด็กเห็นพฤติกรรมที่ไม่ดีและเลียนแบบจากคนอื่นได้มาก ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กต่อมาได้ สำหรับชุมชนแรงงานต่างด้าว นั้น แม้ว่าคนในชุมชนจะอยู่กันแบบพี่น้อง แต่เนื่องจากที่อยู่อาศัยอยู่กันอย่างแออัด บ้านบางหลังอยู่กัน 3 ครอบครัวและมีผ้าหรือไม้บาง ๆ กั้นระหว่างครอบครัวเท่านั้น มีผลทำให้เด็กเห็นพฤติกรรมที่ไม่ดีจากเพื่อนบ้านได้ ซึ่งจะมีผลต่อการเลี้ยงดูเด็กไม่ได้คุณภาพดี

วิธีการปฏิบัติของชุมชนทั้ง 4 ชุมชนนี้ มีข้อดีที่เป็นปัจจัยเอื้อในการช่วยส่งเสริมการเล่นของเด็กให้มีคุณภาพดี แต่ก็มีปัจจัยที่เป็นจุดด้อยที่มีผลขัดขวางการเล่นของเด็กให้มีคุณภาพดีด้วย ดังนั้นชุมชนทั้ง 4 ชุมชน ยังต้องการความช่วยเหลือที่จะช่วยในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพที่ดีมากขึ้น โดยพบว่ากลุ่มชุมชนไทยพุทธ ชุมชนไทยอิสลาม และชุมชนแออัดต้องการให้มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน และในศูนย์ต้องมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับเด็กเล็กและมีของเล่นเด็กที่ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น และศูนย์เด็กเล็กยังเป็นการช่วยพ่อแม่ที่ต้องทำงานและไม่ค่อยมีเวลาเลี้ยงดูได้อบรมสั่งสอนในสิ่งที่ดีด้วย กลุ่มชุมชนไทยพุทธและชุมชนแออัดยังต้องการความช่วยเหลือเรื่องการศึกษาแก่เด็ก เช่น ทุนการศึกษา เสื้อผ้านักเรียน และต้องการคนที่ช่วยสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้ เนื่องจากเด็กในชุมชนแออัดนี้ ยังอ่านหนังสือไม่ค่อยออกเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กในตัวเมือง สำหรับชุมชนไทยพุทธและชุมชนอิสลามยังต้องการห้องสมุดที่มีหนังสือนิทานและการ์ตูนสำหรับเด็กเพื่อช่วยส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเด็กด้วย นอกจากนี้ ในกลุ่มชุมชนแออัดยังต้องการให้ช่วยจัดการกับสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้มีความสะอาดมากขึ้นและจัดให้มีสนามหรือสถานที่สำหรับเด็กได้เล่น เนื่องจากชุมชนแออัดแห่งนี้ มีสภาพแวดล้อมสกปรก มีน้ำขังจากการตัมปูของคนในชุมชน ทำให้อากาศไม่สะอาดและสิ่งแวดล้อมไม่ดี มีผลเสียกับสุขภาพเด็ก นอกจากนี้ ชุมชนแออัดยังต้องการความช่วยเหลือในเรื่องการให้ความรู้เรื่องโภชนาการและเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลของเด็กแก่พ่อแม่ด้วย เช่น การสวมรองเท้า การแปรงฟัน การทิ้งขยะ การขับถ่ายให้เป็นที่เป็นทาง ซึ่งถ้าพ่อแม่มีความรู้และสามารถทำให้เด็กได้ จะทำให้เด็กมีสุขภาพที่ดีขึ้นได้ สำหรับกลุ่มชุมชนแรงงานต่างด้าวนี้ ต้องการการความช่วยเหลือในเรื่องการศึกษา คืออยากให้มีโรงเรียนพม่าในเมืองไทย เพื่อที่เด็กพม่าจะได้เรียนหนังสือและไม่ต้องกลับไปเรียนที่ประเทศพม่า ซึ่งพ่อแม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางและการเรียนเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ กลุ่มชุมชนแรงงานต่างด้าวยังต้องการให้ทางราชการไทยอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวมีใบอนุญาตขับขี่รถจักรยานยนต์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อที่พ่อแม่จะได้มีรถขี่ไปส่งเด็กที่โรงเรียนได้สะดวกขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมอนามัย. (2547). *คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ*. นนทบุรี: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- ดลมนรรัตน์ บากา และแวอุซิง มะแดเฮาะ. (2533). *อิสลามศึกษาเบื้องต้น*. ปัตตานี: วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2551). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2551, จาก <http://www.onec.go.th>
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2545). *การสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2542-2543*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- Chutinantakul, A. (1999). *The household evaluation of control of diarrhea in childhood in Phuket province*. n.p.
- Punthmatharith, B., Jittanoon, P., Chunuan, S., Hatthakit, U., Wiroonpanich, W., Chanchong, W., et al. (2007). *Preliminary review of child care practices in families and communities in six provinces affected by Tsunami, Southern Thailand*. Research report. Songkhla: Faculty of Nursing, Prince of Songkla University.
- Wongsaroj, T., Thavornnunth, J., & Charanasri, U. (1997). *Study on management diarrhea in young children at community level in Thailand*. n.p.

Websites

- <http://www.bangmark.go.th>
- http://www.dopa.go.th/xstat/p4992_01.html
- <http://www.kuantani.go.th>
- <http://www.thai-tour.com/thai-tour/South/Trang/data/map.htm>
- <http://www.trang.go.th/>
- <http://www.trang.go.th/h21.htm>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก: เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัยพฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูเด็กในครอบครัวและชุมชนในพื้นที่ 6 จังหวัด
ที่ประสบภัยสึนามิ

เจ้าหน้าที่กรรณำทำเครื่องหมาย ที่ได้ทำแล้ว

- แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป (Form A)
- แบบสังเกตสภาพแวดล้อมในบ้าน (Form B)
- แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการณ์เลี้ยงดู (Form C)

การกรอกหมายเลข ID

1 2 3 4 5

ช่องที่ 1 คือ จังหวัดที่ทำการศึกษา

ช่องที่ 2 คือ กลุ่มประชากรที่ศึกษา

ช่องที่ 3-5 คือ หมายเลขแบบสัมภาษณ์

ตัวอย่างการกรอก ID

④ ① ① ① ①

หมายความว่า จังหวัดที่ทำการศึกษาคือจังหวัดตรัง กลุ่มประชากรไทย-พุทธ
หมายเลขแบบสัมภาษณ์คือ 001

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (เฉพาะครอบครัวที่มีบุตรตั้งแต่แรกเกิด-8 ปี)

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความ / ตัวเลข / ใส่เครื่องหมาย ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เป็นจริง

1. จังหวัด 1) กระบี่ 2) ระนอง 3) ภูเก็ต 4) ตรัง 5) สตูล 6) พังงา
2. กลุ่มประชากรที่ศึกษา 1) ไทย-พุทธ 2) ไทย-มุสลิม 3) มอแกน
 4) แรงงานต่างด้าว ประเทศ..... 5) ชุมชนเมือง

ชื่อหัวหน้าครัวเรือน.....

บ้านเลขที่ หมู่ที่..... หมู่บ้านชื่อ..... ตำบล..... อำเภอ.....

ชื่อผู้ให้ข้อมูล ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....

☺ จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวน.....คน (นับทุกคนที่อยู่ในครอบครัว)

ในครอบครัวของท่านมีเด็กและหญิงตั้งครรภ์ (ระบุจำนวนในข้อ 1 ถึง 4) ดังนี้

1) อายุ 0-5 ปี จำนวน.....คน 2) อายุ 6-11 ปี จำนวน.....คน

3) อายุ 12-18 ปี.....คน 4) หญิงตั้งครรภ์ จำนวน.....คน

☺ ปัจจุบันท่านนับถือศาสนา 1) พุทธ 2) อิสลาม 3) คริสต์* 4) อื่น ๆ ระบุ.....

3. เพศ 1) ชาย 2) หญิง 4. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี.....เดือน

5. ลักษณะครอบครัว

- 1) ครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก
- 2) ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว (ระบุ) [] 2.1 แม่เลี้ยงลูกลำพัง [] 2.2 พ่อเลี้ยงลูกลำพัง
- 3) ครอบครัวขยาย >2 รุ่น 4) เด็กอยู่กับญาติ (ระบุ)..... 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

6. ระดับการศึกษาของบิดา

- 0) ไม่ได้เรียน 1) ≤ ประถมศึกษาปีที่ 4 2) ประถมศึกษาปีที่ 6
- 3) ม.ต้น 4) ม.ปลาย/ปวช. 5) ปวส. 6) ปริญญาตรี 7) >ปริญญาตรี

7. ระดับการศึกษาของมารดา

- 0) ไม่ได้เรียน 1) ≤ ประถมศึกษาปีที่ 4 2) ประถมศึกษาปีที่ 6
- 3) ม.ต้น 4) ม.ปลาย/ปวช. 5) ปวส. 6) ปริญญาตรี 7) >ปริญญาตรี

8. สถานภาพการสมรสของบิดา มารดา

- 1) คู่และอยู่ด้วยกัน (กรณารับรู้ สัมพันธภาพระหว่างท่านและคู่สมรส ส่วนใหญ่เป็นอย่างไร)
- [] 1.1 รักใคร่กันมาก มีความสุขปรองดอง [] 1.2 อยู่ด้วยกันไม่ค่อยมีปัญหาขัดแย้ง
- [] 1.3 ขัดแย้งกันบ่อย ๆ มักทะเลาะวิวาทกัน [] 1.4 อื่น ๆ (ระบุ).....
- 2) หย่าร้าง (ระบุผู้ที่อยู่กับเด็ก)..... 3) หม้าย (ระบุผู้ที่อยู่กับเด็ก).....
- 4) แยกกัน (ระบุผู้ที่อยู่กับเด็ก)..... สาเหตุ.....

9. อาชีพหลักของครอบครัว

- 1) ค้าขาย 2) ประมง 3) เกษตรกรรม (ระบุ).....
 4) รับจ้าง (ระบุ)..... 5) รับราชการ 6) ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม
 7) อื่น ๆ (ระบุ).....

10. อาชีพเสริมของครอบครัว (นอกเหนือจากอาชีพหลัก)

- 1) ไม่มี 2) มี (ระบุอาชีพที่ทำ)

11. รายได้โดยเฉลี่ย ก่อนหักค่าใช้จ่าย ของครอบครัว ต่อเดือน

12. ความเพียงพอของรายได้

- 1) เพียงพอและมีเหลือเก็บ 2) เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ 3) ไม่เพียงพอ
 12.1 ท่านมีหนี้สินหรือไม่ 1) มี 2) ไม่มี

13. ครอบครัวของท่านได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิหรือไม่

- 0) ไม่เลย
 1) กระทบโดยตรง คือ (ระบุ)
 [] 1.1 บ้านถูกคลื่นซัดพัง [] 1.2 สมาชิกบาดเจ็บ หรือสูญหาย [] 1.3 สมาชิกเสียชีวิต
 [] 1.4 ที่ทำมาหากินเสียหาย (ระบุว่าเสียหายอย่างไร).....
 [] 1.5 อื่น ๆ (ระบุ).....
 2) กระทบโดยอ้อม คือ (ระบุ)
 [] 2.1 รายได้ลดลง [] 2.2 ตกงาน [] 2.3 มีญาติเสียชีวิต
 [] 2.4 อื่น ๆ (ระบุ).....

14. การบริโภคอาหารของครอบครัว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ประกอบอาหารเอง 2) ซื้ออาหารนอกบ้านสำเร็จรูป (อาหารถุง)
 3) อาหารสำเร็จรูป เช่น อาหารกระป๋อง / บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป
 4) สามารถหาอาหารได้เองโดยไม่ต้องซื้อหา
 5) แยกอาหารต่างหากที่เหมาะสมให้เด็กต่ำกว่า 3 ปี
 6) ใช้ช้อนกลางตักอาหารในสำรับที่กินร่วมกัน
 7) ใช้ถ้วย / ชัน / ช้อนเดียวกันในการกินอาหารและดื่มน้ำ หรือ (มากกว่า 1 คนใช้ช้อนเดียวกัน)

15. ประเภทของ อาหารและเครื่องดื่ม ที่ครอบครัวนี้กินหรือดื่มกันเป็นประจำ

ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม	ประจำ เกือบทุกวัน	สัปดาห์ละ 2 ครั้ง	นานครั้ง (ประมาณ เดือนละครั้ง)	ไม่เลย
1) อาหารกระป๋อง / บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป				
2) ปลา				
3) ไช้				
4) เนื้อสัตว์				
5) ผักใบเขียว				
6) ผลไม้				
7) ข้าว ถั่วเขียว ขนบึง				
8) น้ำอัดลม/ น้ำหวาน				
9) กาแฟ/ไอศกรีม				
10) นมสด (เช่น นมกล่อง UHT ฯลฯ)				
11) สุรา/เบียร์				
12) น้ำข้าว /ของเหลวอย่างอื่น (เช่น น้ำซุ๊ป, น้ำแกง)				
13) อาหารบด/โจ๊ก				
14) อาหารอื่น ๆ (ระบุ).....				

16. ใครเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่อง หาอาหารการกิน ให้คนในครอบครัว มากที่สุด (ตอบเพียง 1 ข้อ)

- 1) พ่อ 2) แม่ 3) พ่อและแม่ 3) อื่น ๆ (ระบุ).....

17. ในครอบครัวนี้ เคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หรือไม่

- 1) ไม่เคย (ระบุสาเหตุ)
- [] 1) มารดาป่วย /สุขภาพไม่ดี
- [] 2) ทารกป่วย /สุขภาพไม่ดี
- [] 3) มีปัญหาที่หัวนม/เต้านม
- [] 4) นำนมไม่เพียงพอ
- [] 5) มารดาต้องไปทำงาน
- [] 6) ทารกไม่ดูดนมแม่
- [] 7) อื่น ๆ (ระบุ).....

2) เคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (ระบุ)

[] 2.1 นมแม่อย่างเดียว เป็นเวลานานเท่าไร

จำนวน.....เดือน

[] 2.2 นมแม่ร่วมกับ นมผสมและอาหารอื่น เป็นเวลานานเท่าไร

จำนวน.....เดือน

18. สุขอนามัยของครอบครัว

18.1 แหล่งน้ำดื่ม

1) น้ำประปา

2) น้ำฝน

3) น้ำดื่ม

4) น้ำบาดาล

5) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ (ระบุ).....

18.2 แหล่งน้ำใช้

1) น้ำประปา

2) น้ำฝน

3) น้ำดื่ม

4) น้ำบาดาล

5) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ (ระบุ).....

18.3 การขับถ่าย

1) ใช้ส้วม

2) ไม่ใช้ส้วม

3) อื่น ๆ (ระบุ).....

18.4 การแปร่งฟัน

1) แปร่งฟันทุกเช้า-เย็น

2) แปร่งฟันเฉพาะตอนเช้า

3) แปร่งฟันหลังอาหารเป็นประจำ

4) มีคนในครอบครัวช่วยแปร่งฟัน/สอนการแปร่งฟันให้เด็ก 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

18.5 การล้างมือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) มีอ่าง/สถานที่ล้างมือ

2) ล้างมือหลังเข้าห้องน้ำเป็นประจำ

3) ล้างมือก่อนกินอาหารเป็นประจำ

4) ล้างมือเมื่อมือสกปรกทุกครั้ง

5) ล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้ง

6) ล้างมือด้วยน้ำเปล่า

7) ใช้ผ้าเช็ดมือทุกครั้ง

18.6 การสวมรองเท้าของเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี และสมาชิกในครอบครัวอื่น ๆ เวลาเดินบนพื้นดิน

1) สวม

2) ไม่สวม

18.7 การกำจัดขยะมูลฝอย

1) ฝัง/กลบ

2) เผา

3) นำไปทิ้งขยะรวมของชุมชน

19. เด็กในครอบครัวของท่านเจ็บป่วยดังต่อไปนี้หรือไม่

1) ไม่มี

2) มี (ระบุ ดังนี้) *(ถ้ามี ท่านมีวิธีการอย่างไร และหากมีเด็กหลายคนให้ประมาณการโดยเฉลี่ย)*

19.1) ท้องเสีย จำนวน.....ครั้ง/ปี/คน *(ถ้าไม่เคยเป็นให้ข้ามไป)*

แก้ไขโดย [] 1) ซึ้อยากินเอง [] 2) ให้ดื่มน้ำเกลือแร่

[] 3) ไปหาหมอ/อนามัย [] 4) ปล่อยให้หายเอง

19.2) ใช้หวัด จำนวน.....ครั้ง/ปี/คน *(ถ้าไม่เคยเป็นให้ข้ามไป)*

แก้ไขโดย [] 1) ซึ้อยากินเอง [] 2) กินยาพื้นบ้าน (สมุนไพร)

[] 3) ไปพบแพทย์/อนามัย [] 4) ปล่อยให้หายเอง

19.3) ผลพุงพองที่ผิวหนัง จำนวน.....ครั้ง/ปี/คน *(ถ้าไม่เคยเป็นให้ข้ามไป)*

แก้ไขโดย [] 1) ซึ้อยากิน/ชาทาเอง [] 2) กินยาทาพื้นบ้าน (สมุนไพร)

[] 3) ไปพบแพทย์/อนามัย [] 4) ปล่อยให้หายเอง

19.4) ใช้เลือดออก จำนวน.....ครั้ง/ปี/คน *(ถ้าไม่เคยเป็นให้ข้ามไป)*

แก้ไขโดย [] 1) ซึ้อยากินเอง [] 2) กินยาพื้นบ้าน (สมุนไพร)

[] 3) ไปพบแพทย์/อนามัย [] 4) ปล่อยให้หายเอง

19.5) เด็กเจ็บป่วยรุนแรงจนเข้าโรงพยาบาล จำนวน.....ครั้ง/ปี/คน *(ถ้าไม่เคยเป็นให้ข้ามไป)*

ระบุโรค.....

แก้ไขโดย [] 1) ซึ้อยากินเอง [] 2) กินยาพื้นบ้าน (สมุนไพร)

[] 3) ไปพบแพทย์/อนามัย [] 4) ปล่อยให้หายเอง

20. เด็กเคยได้รับการบาดเจ็บรุนแรง หรือไม่

เด็กเคยได้รับการบาดเจ็บรุนแรง	ไม่มี	มี	ระบุเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น [เช่น เด็กอายุ 5 ปี ตกต้นไม้เป็นแผล และ กระดูกหัก เป็นต้น]
20.1 ถูกของมีคมบาดเป็นแผล			
20.2 ตกจากที่สูง เช่น ตกต้นไม้ หลังคา เรือ ฯลฯ			
20.3 ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก จนผิวหนังพอง			
20.4 ตำลึงสิ่งแปลกปลอม หรือนำเมล็ดผลไม้ ใส่รูจมูก			
20.5 กินสารพิษ เช่น ชาฆ่าแมลง น้ำยาล้างห้องน้ำ กินยาเกินขนาด			

เด็กเคยได้รับการบาดเจ็บรุนแรง	ไม่มี	มี	ระบุเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น [เช่น เด็กอายุ 5 ปี ตกต้นไม้เป็นแผล มี กระดูกหัก เป็นต้น]
20.6 ถูกสัตว์มีพิษกัด / ต่อย เช่น งู ตะขาบ แมงป่อง ผึ้ง ต่อ แตน			
20.7 จมน้ำ			
20.8 ไฟฟ้าช็อต			
20.9 ถูกทำร้ายร่างกาย เช่น ตบ ตี เคาะ ต่อย ฯลฯ			
20.10 อื่น ๆ (ระบุ).....			

21. เวลาเด็กตื่นนอน ไม่เชื่อฟัง ผู้เลี้ยงดูทำอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ตักเตือน 2) ตี 3) คุ 4) สอนด้วยเหตุผลและดูแบบอย่าง
 5) เมินเฉย / ไม่พูดด้วย 6) อื่น ๆ (ระบุ).....

22. ท่าน หรือ คนในครอบครัว ส่วนใหญ่ แสดงออกในความรักต่อลูกหลานอย่างไร (ตอบเพียง 1 ข้อ)

- 1) แสดงออกเป็นประจำอย่างชัดเจน เช่น การกอด หอมแก้ม ลูบหัว โอบไหล่
 2) แสดงออกบ้างโดยซุ่ม สัมผัสตัวเล็กน้อย
 3) ไม่แสดงออก
 4) ให้ขนม / อาหาร
 5) ให้ของเล่น / เสื้อผ้า / สิ่งของ
 6) ให้เงิน
 7) อื่น ๆ (ระบุ).....

23. เมื่อลูกทำความผิด เช่น ประพฤติตัวเรียบร้อย หรือช่วยงานบ้าน ท่านปฏิบัติต่อลูกอย่างไร

- 1) กอด สัมผัสตัว กล่าวชมเชยแสดงความพอใจ ขอบใจ
 2) พยักหน้ารับรู้ หรือยิ้ม
 3) เฉย ๆ 4) อื่น ๆ (ระบุ).....

24. ท่าน หรือคนในครอบครัว เล่น พุดคุย หยอกล้อกับลูกบ่อยแค่ไหน

- 1) ทุกวัน นานประมาณ.....ชั่วโมง
- 2) เฉพาะวันหยุด สัปดาห์ละครั้ง
- 3) เฉพาะวันหยุด เดือนละครั้ง
- 4) เฉพาะวันหยุดน้อยกว่าเดือนละครั้ง
- 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

25. ท่าน หรือคนในครอบครัว เล่นนิทาน หรือ ร้องเพลงให้ลูกฟังก่อนเข้านอนบ่อยแค่ไหน

- 1) ทุกวัน นานประมาณ.....ชั่วโมง
- 2) เฉพาะวันหยุด สัปดาห์ละครั้ง
- 3) เฉพาะวันหยุด เดือนละครั้ง
- 4) เฉพาะวันหยุดน้อยกว่าเดือนละครั้ง
- 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

26. บิดามีส่วนร่วมในการดูแลและทำกิจกรรมกับลูกบ่อยแค่ไหน

- 1) ทุกวัน นานประมาณ.....ชั่วโมง
- 2) เฉพาะวันหยุด สัปดาห์ละครั้ง
- 3) เฉพาะวันหยุด เดือนละครั้ง
- 4) เฉพาะวันหยุดน้อยกว่าเดือนละครั้ง
- 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

27. บิดามีส่วนร่วมในการดูแลและทำกิจกรรมกับลูกอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ดูแล กิจวัตรประจำวัน
- 2) เล่นด้วย พุดคุย
- 3) เล่านิทาน / อ่านหนังสือ
- 4) สอนหนังสือ การบ้าน
- 5) สอนให้ทำงานบ้าน หรือ งานอาชีพเล็ก ๆ น้อย ๆ
- 6) อบรมสั่งสอนให้รู้ถูกผิด
- 7) ให้เงิน อาหาร และสิ่งของ
- 8) ไม่มีส่วนร่วม
- 9) อื่น ๆ (ระบุ).....

28. ขณะที่ท่านกำลังทำงานบ้านอยู่ เช่น ซักผ้า แล้วลูกของท่านมานั่งข้าง ๆ หยิบจับของที่ท่านกำลังทำอยู่ ท่านปฏิบัติต่อลูกอย่างไร

- 1) ขอมให้หยิบของได้ พุดคุย และสอนลูกไปด้วย
- 2) คว้าลูก และพูดว่า “อย่ายุ่ง ไปห่างๆ”
- 3) เฉย ๆ ปล่อยให้เด็กเล่นตามลำพัง แต่ไม่พุดคุยด้วย
- 4) อื่น ๆ (ระบุ).....

29. เด็กมีเวลาเล่นหรือไม่

- 1) ไม่มี
- 2) มี กรุณาระบุ
- 2.1 เล่นที่ไหน.....
- 2.2 เล่นอย่างไร.....
- 2.3 เล่นกับใคร.....

30. ในรอบปีที่ผ่านมามีคนในครอบครัว ได้ทำสิ่งเหล่านี้หรือไม่

- | | | |
|----------------------------------|--------------|-----------|
| 30.1 ช่วยเหลือเพื่อนบ้าน/ชุมชน | [] 1) ไม่ทำ | [] 2) ทำ |
| 30.2 สูบบุหรี่ในบ้าน | [] 1) ไม่ทำ | [] 2) ทำ |
| 30.3 คัดมเหล่าหรือเบียร์ในบ้าน | [] 1) ไม่ทำ | [] 2) ทำ |
| 30.4 ฆากลับบ้าน | [] 1) ไม่ทำ | [] 2) ทำ |
| 30.5 เล่นไฟ | [] 1) ไม่ทำ | [] 2) ทำ |
| 30.6 เล่นหอย | [] 1) ไม่ทำ | [] 2) ทำ |
| 30.7 ทะเลาะค้ำว่ากัน | [] 1) ไม่ทำ | [] 2) ทำ |
| 30.8 ทำร้ายร่างกายกัน | [] 1) ไม่ทำ | [] 2) ทำ |
| 30.9 ช่วยเหลือดูแลกันยามเจ็บป่วย | [] 1) ไม่ทำ | [] 2) ทำ |

31. ในชุมชนที่ครอบครัวท่านอยู่ ท่านรู้สึกปลอดภัยมากน้อยเพียงใด

- 1) ปลอดภัยมาก 2) ปลอดภัยปานกลาง
- 3) ไม่ปลอดภัยเลย (ระบุสาเหตุ).....

32. ท่านเห็นว่าชุมชนของท่านมีความสะอาดมากน้อยเพียงใด

- 1) สะอาดมาก 2) สะอาดปานกลาง
- 3) ชุมชนสกปรก

33. ครอบครัวของท่านเคยช่วยเหลือเด็กที่บ้านอื่นในชุมชนหรือไม่ ถ้าเคยดูแลอย่างไร

1) ไม่เคย

2) เคย (ระบุ) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[] 2.1 ให้อาหาร [] 2.2 ดูแลความปลอดภัย [] 2.3 ให้เล่น/เรียนรู้

[] 2.4 ชวนทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่เด็ก

[] 2.5 ร่วมกิจกรรมศาสนา [] 2.6 พากลับบ้าน/ที่พัก

[] 2.7 อื่น ๆ (ระบุ).....

34. ลูกหลานของท่านเคยได้รับการดูแลจากเพื่อนบ้าน หรือ คนในชุมชน หรือไม่

1) ไม่เคย

2) เคย (ระบุรูปแบบการดูแล).....

35. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีส่วนร่วมในการดูแลเด็กในชุมชนอย่างไร

1) ไม่สนใจ

2) ดูแลเมื่อมีเหตุจำเป็น เฉพาะลูกหลานหรือญาติของตัวเอง

3) ช่วยกันดูแลเด็ก ในเรื่องใดต่อไปนี้ (โปรด ระบุ) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[] 3.1 จัดศูนย์เลี้ยงดูเด็ก [] 3.2 จัดอาหารกลางวัน / นม [] 3.3 ทำสนามให้เด็กเล่น

[] 3.4 อื่น ๆ (ระบุ).....

4) ดูแลเด็กในชุมชนเมื่อมีเหตุจำเป็น (เช่น เด็กพลัดหลง เด็กบาดเจ็บ หรือถูกทำร้าย เป็นต้น)

36. เด็กใช้เวลาในการดูโทรทัศน์เฉลี่ย (ชม./วัน)

36.1 วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์)

1) ไม่ดู 2) น้อยกว่า 1 ชั่วโมง 3) 2-3 ชั่วโมง

4) 3-4 ชั่วโมง 5) มากกว่า 4 ชั่วโมง

36.2 วันเสาร์ อาทิตย์

1) ไม่ดู 2) น้อยกว่า 1 ชั่วโมง 3) 2-3 ชั่วโมง

4) 3-4 ชั่วโมง 5) มากกว่า 4 ชั่วโมง

37. เวลาเด็กดูโทรทัศน์ คนในครอบครัว มีส่วนร่วมในการดูกับเด็กอย่างไร

1) ให้เด็กดูตามลำพังโดยไม่มีผู้ใหญ่

2) ผู้ใหญ่ดูด้วยทุกครั้ง

3) ผู้ใหญ่ดูด้วย และพูดคุยแนะนำ

37. ลักษณะรายการที่ครอบครัวชอบดู (โปรด/หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน)

รายการโทรทัศน์	ไม่ดู	ดู
37.1 ประเภทให้ความรู้ทั่วไป		
37.2 สุขภาพ		
37.3 ดลก ขำขัน		
37.4 ทางศาสนา		
37.5 ข่าวประจำวัน / ทัวไป		
37.6 ข่าวเกษตรกร / อาชีพ		
37.7 ละคร		
37.8 การ์ตูน		
37.9 เกมโชว์ (สนุกสนาน)		
37.10 เกมโชว์ให้ความรู้		
37.11 ภาพยนตร์ / บันเทิง		

38. ท่านได้ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จากสื่อประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

38.1 สื่อบุคคล

- 1) พ่อแม่ 2) ญาติ / พี่น้อง 3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
 4) แพทย์โรงพยาบาล/เจ้าหน้าที่อนามัย 5) ครูที่โรงเรียน
 6) พระที่วัด / โตะครู / โตะอิหม่าม

38.2 สื่อมวลชน / สื่อตามอัยาศัย

- 1) รายการโทรทัศน์ 2) รายการวิทยุ 3) หนังสือ / บทความในสิ่งพิมพ์
 4) โปสเตอร์/แผ่นพับ 5) เสียงตามสายในหมู่บ้าน 6) ละคร, หุ่น, ลิเก, มโนราห์
 7) รถเคลื่อนที่ เช่น รถขายยา รถโฆษณา ฯลฯ 8) เพลงพื้นบ้าน 9) เพลงทั่วไป

39. ท่านได้ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การดูแลสุขภาพ จากสื่อประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

39.1 สื่อบุคคล

- 1) พ่อแม่ 2) ญาติ / พี่น้อง 3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
 4) แพทย์โรงพยาบาล/เจ้าหน้าที่อนามัย 5) ครูที่โรงเรียน
 6) พระที่วัด / โตะครู / โตะอิหม่าม

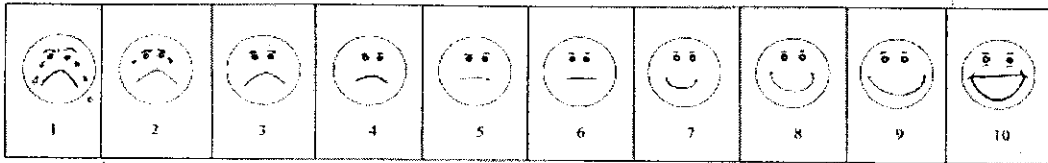
39.2 สื่อมวลชน / สื่อตามอัยาศัย

- 1) รายการโทรทัศน์ 2) รายการวิทยุ 3) หนังสือ / บทความในสิ่งพิมพ์
 4) โปสเตอร์/แผ่นพับ 5) เสียงตามสายในหมู่บ้าน 6) ละคร, หุ่น, ลิเก, มโนราห์
 7) รถเคลื่อนที่ เช่น รถขายยา รถโฆษณา ฯลฯ 8) เพลงพื้นบ้าน 9) เพลงทั่วไป

40. แหล่งข้อมูลเรื่องการเลี้ยงดูเด็กแหล่งใดที่ท่านเชื่อถือและนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติมากที่สุด (ให้ท่านเลือกและเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย เพียง 5 อันดับเท่านั้น โดยอันดับที่ 1 สำคัญมากที่สุด)

- | | |
|---|---|
|1) พ่อแม่ |2) ญาติพี่น้อง |
|3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน |4) แพทย์โรงพยาบาล/เจ้าหน้าที่อนามัย |
|5) ครูที่โรงเรียน |6) พระที่วัด / โตะครู / โตะอิหม่าม |
|7) ราชการโทรทัศน์ |8) ราชการวิทยุ |
|9) หนังสือ / บทความในสิ่งพิมพ์ |10) ไปสเตอร์/แผ่นพับ |
|11) เสียงตามสายในหมู่บ้าน |12) รถเคลื่อนที่ เช่นรถขายยา รถโฆษณา |
|13) เพลงพื้นบ้าน |14) เพลงทั่วไป |

41. ครอบครัวยุ่ของท่านมีความสุขในระดับใด (โปรด x หน้าความสุขเพียง 1 ข้อเท่านั้น)



ไม่มีความสุขเลย
เป็นทุกข์มาก

เฉยๆ

สุขมากที่สุด

ขอบคุณค่ะ

โปรดตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งว่า ลงข้อมูลหรือตัวเลขในทุกข้อคำถามครบถ้วนและถูกต้องตามเงื่อนไขของข้อความ

สำหรับพนักงานสัมภาษณ์			
ความพยายามสัมภาษณ์ ครั้งที่	1	2	3 (โปรดวงกลมรอบตัวอักษร)
สัมภาษณ์ครั้งสุดท้ายวันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550			
เริ่มเวลา.....สิ้นสุดเวลา.....รวมเวลา.....นาที่			
ผลการสัมภาษณ์ [] 1. เสร็จสมบูรณ์ [] 2. ไม่เสร็จ [] 3. ไม่ให้ความร่วมมือ / สัมภาษณ์ไม่ได้			
เหตุผลที่ไม่ร่วมมือ / สัมภาษณ์ไม่ได้หรือไม่เสร็จ คือ		
.....			
พนักงานสัมภาษณ์.....			
ผู้ควบคุมภาคสนาม.....	วันที่.....	เดือน.....	พ.ศ 2550
ผู้ตรวจแบบสอบถาม.....	วันที่.....	เดือน.....	พ.ศ 2550
ผู้ลงรหัส.....	วันที่.....	เดือน.....	พ.ศ 2550

ส่วนที่ 2 แบบสังเกตสภาพแวดล้อมของบ้าน

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความ / ตัวเลข / ใส่เครื่องหมาย ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เป็นจริง
(ผู้สัมภาษณ์ใช้วิธีการสังเกต)

1. ประเภทของที่อยู่อาศัย

1.1 สภาพของบ้าน

- 1) ที่อยู่อาศัยชั่วคราว 2) ห้องเช่า 3) บ้านถาวร
 4) อื่น ๆ (ระบุ).....

1.2 ลักษณะบ้าน

- 1) แข็งแรงมั่นคง 2) ขาดการดูแล 3) สะอาดเรียบร้อย
 4) ชำรุด 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

1.3 โครงสร้างบ้าน

- 1) ชั้นเดียวติดพื้นดิน 2) สองชั้นใต้ถุนสูง 3) มากกว่า 2 ชั้น
 4) อื่น ๆ (ระบุ).....

2. ของที่มีอยู่ในบ้าน (ผู้สัมภาษณ์ สังเกตและจดบันทึก) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

2.1 ของเล่นสำหรับเด็ก

- 1) หนังสือภาพ/นิทาน 2) ของเล่น
 3) หนังสือเรียน 4) โต๊ะเขียนหนังสือ
 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

2.2 เครื่องใช้

- 1) นาฬิกา 2) พัดลม
 3) ตู้เย็น 4) จักรเย็บผ้า
 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

2.3 สื่อ / วิทยู

- 1) โทรทัศน์ 2) วีดีโอ 3) วิทยูเทป / ซีดี
 4) หนังสือพิมพ์/นิตยสาร 5) ไปสเตอร์ 6) เครื่องเล่นเกมส์
 7) อื่น ๆ (ระบุ).....

2.4 พาหนะ

- 1) จักรยาน 2) จักรยานยนต์
 3) รถยนต์กระบะ 4) อีแต่น
 5) รถยนต์ 6) รถไถนา 7) รถสามล้อ / รถเข็นของ
 8) อื่น ๆ (ระบุ).....

13.5 ที่อยู่

- 1) ที่ดินและบ้านของตนเอง 2) บ้านของตนเองในที่ดินของผู้อื่น
 3) อื่น ๆ.....

3. สภาพแวดล้อมของบ้าน

3.1 ธรรมชาติในละแวกบ้าน

3.1.1 ต้นไม้ 1) ไม่มี 2) มี3.1.2 ดอกไม้ 1) ไม่มี 2) มี

3.1.3 อื่น ๆ (ระบุ).....

3.2 สิ่งรบกวนในบริเวณบ้าน

3.2.1 น้ำขัง / น้ำเน่า 1) ไม่มี 2) มี3.2.2 บ่อน้ำ 1) ไม่มี 2) มี3.2.3 คอกสัตว์ 1) ไม่มี 2) มี3.2.4 กองขยะที่ไม่ได้กำจัด 1) ไม่มี 2) มี3.2.5 เสียงดัง 1) ไม่มี 2) มี3.2.6 ขวดเหล้า / ขวดเบียร์ 1) ไม่มี 2) มี

3.2.7 อื่น ๆ (ระบุ).....

3.3 สภาพภายในบ้าน (สังเกต)

3.3.1 ความเป็นสัดส่วนของพื้นที่ใช้สอย

 1) แยกบริเวณที่นอนต่างหาก 2) ไม่จำกัดบริเวณที่นอน 3) อื่น ๆ (ระบุ).....

3.3.2 ความเป็นระเบียบของการจัดวางสิ่งของ

 1) วางข้าวของเครื่องใช้รวมเป็นที่ป็นทาง 2) วางข้าวของเครื่องใช้กระจัดกระจาย 3) อื่น ๆ (ระบุ).....

3.3.3 ความปลอดภัยในบ้าน

 1) มีการป้องกันอันตรายจากของมีคม ปลั๊กไฟ ฯลฯ 2) ไม่มีการป้องกัน 3) อื่น ๆ (ระบุ).....

สังเกตลักษณะผู้ให้สัมภาษณ์ระหว่างการเยี่ยมบ้าน

1. ท่าที (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ซึมเศร้าแจ่มใสยินดีตอบ กระตือรือร้นและเป็นมิตร
- 2) ร่วมมือในการสัมภาษณ์ แต่ไม่ค่อยกระตือรือร้น
- 3) ไม่ค่อยร่วมมือ เบื่อหน่ายบางเวลา
- 4) ไม่พอใจอย่างชัดเจน ตอบอย่างเสียไม่ได้
- 5) อาย ไม่มั่นใจ ต้องให้กำลังใจ
- 6) ซึม เศร้า กังวล
- 7) อื่น ๆ (ระบุ).....

2. ความรู้คิด และการแสดงออก

- 1) หลักแหลม / ตอบตรงประเด็น / มีเหตุผลและเนื้อหา
- 2) ปานกลาง ต้องอธิบายเพิ่มเติมในบางข้อจึงตอบได้
- 3) ช้า เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้ยาก ตอบไม่ตรงประเด็น

สังเกตลักษณะเด็กระหว่างการเยี่ยมบ้าน

1. ร่างกาย ผอม เล็บ

- 1) สะอาดสะอาด ได้รับการเอาใจใส่มาก 2) สะอาดพอใช้ ได้รับการเอาใจใส่บ้าง
- 3) มอมแมม / ถูกทะเลาะ 4) สังเกตไม่ได้
- 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

2. อารมณ์ สังคม การแสดงออก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ซึมเศร้า แจ่มใส 2) เฉย ๆ 3) สนใจสิ่งแวดล้อมและคน
- 4) พุดจาไพเราะ หรือท่าที่เป็นมิตร 5) เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว
- 6) จี้อาย ใช้เวลานานกว่าจะคุ้นเคย 7) ก้าวร้าว, โมโห, ร้องดัง ๆ
- 8) ซึมเศร้า / เหงาหงอย หรือ ร้องไห้เงียบ 9) สังเกตไม่ได้
- 10) อื่น ๆ (ระบุ).....

3. ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

- 1) ใกล้ชิด คุยมีความผูกพันดี 2) เด็กกลัวพ่อแม่มาก 3) เด็กติดพ่อแม่
- 4) เด็กติดแม่มาก 5) เด็กสนิทกับคนอื่นมากกว่าพ่อแม่
- 6) อื่น ๆ (ระบุ).....

ขอบคุณค่ะ

โปรดตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งว่า ส่งข้อมูลหรือตัวเลือกในทุกข้อคำถามครบถ้วนและ
ถูกต้องตามเงื่อนไขของข้อความ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก

😊 1. เด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี (ถ้าไม่กรอกให้ข้ามไป) ชื่อ-นามสกุลของเด็ก.....อายุ.....ปี.....เดือน.....
 เพศ [] ชาย [] หญิง น้ำหนักแรกเกิด.....กรัม

การให้อาหารหลัก ประจำ

- | | ผู้ดูแล /เลี้ยงดูหลัก | สิ่งที่กังวลเกี่ยวกับเด็กคนนี้ |
|---|--|--|
| <input type="checkbox"/> 1.1.1 นมแม่อย่างเดียวจนถึง.....ด | <input type="checkbox"/> 3.1.1 แม่ | <input type="checkbox"/> 4.1.1 สุขภาพ..... |
| <input type="checkbox"/> 1.1.2 นมแม่กับนมขวด | <input type="checkbox"/> 3.1.2 พ่อ | <input type="checkbox"/> 4.1.2 พฤติกรรม..... |
| <input type="checkbox"/> 1.1.3 นมขวด | <input type="checkbox"/> 3.1.3 ปู่/ย่า/ตา/ยาย | <input type="checkbox"/> 4.1.3 ขาดการดูแล |
| <input type="checkbox"/> 1.1.4 นมกล่องยูเอชที | <input type="checkbox"/> 3.1.4 ยาคู | <input type="checkbox"/> 4.1.4 เศรษฐกิจของครอบครัว |
| <input type="checkbox"/> 1.1.5 นมข้นหวานผสมน้ำร้อน | <input type="checkbox"/> 3.1.5 ผักเพื่อนบ้าน | <input type="checkbox"/> 4.1.5 อื่น ๆ (ระบุ)..... |
| <input type="checkbox"/> 1.1.6 โยโย่ / โยวันดี | <input type="checkbox"/> 3.1.6 ศูนย์เด็กเล็ก | |
| <input type="checkbox"/> 1.1.7 น้ำหวาน/น้ำอัดลม | <input type="checkbox"/> 3.1.7 ช้างคนเลี้ยงที่บ้าน | |
| <input type="checkbox"/> 1.1.8 อาหารเสริมสำเร็จรูป | <input type="checkbox"/> 3.1.8 อื่น ๆ (ระบุ)..... | |
| <input type="checkbox"/> 1.1.9 อื่น ๆ (ระบุ)..... | | |

การตรวจสอบสุขภาพ

น้ำหนัก.....กก. ส่วนสูง/ความยาว.....ซม. (Plot ใน Growth Curve สมุดสุขภาพและอธิบาย)
 ลักษณะนิสัยของเด็ก 1) ร่าเริง 2) อารมณ์ดี 3) เรียบร้อย 4) ขี้อาย 5) ขี้กลัว 6) โมโหง่าย 8) อายกรู้อยากเห็น 9) เข้าหาคนอื่นง่าย
 10) อื่น ๆ (ระบุ)

พัฒนาการเด็ก

- กล้ามเนื้อมัดใหญ่.....
- กล้ามเนื้อมัดเล็ก.....
- คำภาษาไทย.....
- คำคำสั่ง.....

ประวัติการคลอด 1 บุตรของท่านคลอดที่ใด..... 2. ลักษณะการคลอด ก่อนกำหนด สัปดาห์ ครมกำหนด เลขกำหนด

☺ 2) เด็กอายุ 1 – 2.9 ปี (ถ้าไม่มีให้ข้ามไป) ชื่อ-นามสกุลของเด็ก.....อายุ.....ปี.....เดือน.....ปี.....
 เพศ [] ชาย [] หญิง
 นำหนักแรกเกิด.....กรัม

การให้อาหารหลัก ประจำ	การตรวจสุขภาพ	ผู้ดูแล /เลี้ยงดูหลัก	สิ่งที่กังวลเกี่ยวกับเด็กคนนี้
<input type="checkbox"/> 2.1.1 อดนมแม่เมื่ออายุ.....เดือน	<input type="checkbox"/> 2.2.1 แข็งแรง	<input type="checkbox"/> 2.3.1 แม่	<input type="checkbox"/> 2.4.1 สุขภาพ.....
<input type="checkbox"/> 2.1.2 กินนมแม่	<input type="checkbox"/> 2.2.2 ป่วย \geq 1 เดือน	<input type="checkbox"/> 2.3.2 พ่อ	<input type="checkbox"/> 2.4.2 พฤติกรรม.....
<input type="checkbox"/> 2.1.3 นมขวด	<input type="checkbox"/> 2.2.3 ตรวจสุขภาพตามกำหนด	<input type="checkbox"/> 2.3.3 ปู่ / ย่า / ตา / ยาย	<input type="checkbox"/> 2.4.3 ขาดการดูแล
<input type="checkbox"/> 2.1.4 นมกล่อง	<input type="checkbox"/> 2.2.4 มีและใช้สมุดสุขภาพ	<input type="checkbox"/> 2.3.4 ญาติ	<input type="checkbox"/> 2.4.4 เศรษฐกิจของครอบครัว
<input type="checkbox"/> 2.1.5 กินนมแม่ทั้งสำเร็จรูปย่อยๆ	<input type="checkbox"/> 2.2.5 นำหนักส่วนสูงสมวัย	<input type="checkbox"/> 2.3.5 ผากเพื่อนบ้าน	<input type="checkbox"/> 2.4.5 อื่น ๆ (ระบุ).....
<input type="checkbox"/> 2.1.6 กินอาหารครบ 3 มื้อทุกวัน	<input type="checkbox"/> 2.2.6 โตสมวัย - สมดุลสุขภาพ	<input type="checkbox"/> 2.3.6 ศูนย์เด็กเล็ก
<input type="checkbox"/> 2.1.7 กินขนมขบเคี้ยวหวานบ่อยๆ		<input type="checkbox"/> 2.3.7 ช่างคนเลี้ยงที่บ้าน	ข้อดีของเด็กคนนี้ (ระบุ).....
<input type="checkbox"/> 2.1.8 อื่น ๆ (ระบุ).....		<input type="checkbox"/> 2.3.8 อื่น ๆ (ระบุ).....

การตรวจสุขภาพ

นำหนัก.....กก. ส่วนสูง/ความยาว.....ซม. เส้นรอบศีรษะ.....ซม. (Plot ใน Growth Curve สมดุลสุขภาพและอริยาข)

ลักษณะนิสัยของเด็ก 1) ร่าเริง 2) อารมณ์ดี 3) เรียบร้อย 4) ซื่อซ 5) ขี้กลัว 6) ไม่โง่งง 8) อยากรู้อยากเห็น 9) เข้าหาคนอื่นง่าย

10) อื่น ๆ (ระบุ)

พัฒนาการเด็ก

- กล้าเมื่อน้อมคืบใหญ่.....
- กล้าเมื่อน้อมคืบเล็ก.....
- คำภาษา.....
- คำนั้งคืบ.....

ประวัติการคลอด I บุตรของท่านคลอดที่ใด..... 2. ลักษณะการคลอด ก่อนกำหนด ครบกำหนด เลขกำหนด

FORM : C

ID

๓) เด็กอายุ 3-5.9 ปี (ถ้าไม่มีให้ข้ามไป) ชื่อ-นามสกุลของเด็ก.....อายุ.....ปี.....เดือน

เพศ [] ชาย [] หญิง นำหนักแรกเกิด.....กรัม

- การให้อาหารหลัก ประจำ
- 3.1.1 กินนมขวด 3.2.1 แข็งแรง 3.3.1 แม่ 3.4.1 สุขภาพ.....
 - 3.1.2 กินนมกล่อง 3.2.2 ป่วย \geq 1 เดือน 3.3.2 พ่อ 3.4.2 พฤติกรรม.....
 - 3.1.3 กินอาหารครบ 3 มื้อทุกวัน 3.2.3 ตรวจสุขภาพตามกำหนด 3.3.3 ปู่ / ตา / ยาย 3.4.3 ขาดการดูแลอบรมเลี้ยงดู
 - 3.1.4 กินขนมขบเคี้ยวหวานบ่อย 3.2.4 พุดคุยและเล่าเรื่องได้ 3.3.4 ไปโรงเรียน 3.4.4 ขาดโอกาสการเรียนรู้ (เช่น การพูด การเข้าสังคม)
 - 3.1.5 กินน้ำหวาน/น้ำอัดลมบ่อย ๆ 3.2.5 กินข้าวเองได้ 3.3.5 ไปศูนย์เด็กเล็ก.....
 - 3.1.6 กินบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปบ่อย ๆ 3.2.6 ขับถ่ายและทำความสะอาด 3.3.6 ไม่มีที่เรียน / ศูนย์อยู่ไกลบ้าน 3.4.5 ข้อดีของเด็กคนนี้ (ระบุ).....
 - 3.1.7 กินได้หลายอย่างครบ 5 หมู่ สะอาด ได้เอง 3.3.7 อื่น ๆ (ระบุ).....
- ในแต่ละวัน
- 3.1.8 กินผัก-ผลไม้ทุกวัน
 - 3.1.9 อื่น ๆ (ระบุ).....

การตรวจสุขภาพ

- นำหนัก.....กก. ส่วนสูง/ความยาว.....ซม. เส้นรอบศีรษะ.....ซม. (Plot ใน Growth Curve สมุดสุขภาพและอริบาย)
- ลักษณะนิสัยของเด็ก 1) ร่าเริง 2) อารมณ์ดี 3) เรียบร้อย 4) ซื่อซาย 5) ซุกตัว 6) โมโหง่าย 8) อยากรู้อยากเห็น 9) เข้าหากคนอื่นง่าย
- 10) อื่น ๆ (ระบุ)

พัฒนาการเด็ก

- กล้ามเนื้อมัดใหญ่.....
- กล้ามเนื้อมัดเล็ก.....
- คำภาษา.....
- คำคำสั่ง.....

ประวัติการคลอด 1 บุตรของท่านคลอดที่ใด..... 2. ลักษณะการคลอด ก่อนกำหนด ครบกำหนด เลขกำหนด

FORM : C

ID

☺ 4) เด็กอายุ 6-11.9 ปี (ถ้าไม่มีให้ข้ามไป) ชื่อ-นามสกุลของเด็ก..... อายุ..... ปี.....เดือน.....

เพศ [] ชาย [] หญิง

การให้อาหารหลัก ประจำ

- 4.1.1 กินอาหารครบ 3 มื้อทุกวัน
- 4.1.2 ไม่มีอาการกินในบวมมือ
- 4.1.3 กินผักผลไม้ได้มากพอ
- 4.1.4 กินได้หลายอย่างครบ 5 หมู่
- 4.1.5 กินขนมหวาน ขบเคี้ยวเป็นประจำ
- 4.1.6 กินขนมที่ถึงสำเร็จรูปประจำ
- 4.1.7 กินน้ำหวาน น้ำอัดลมเป็นประจำ
- 4.1.9 อื่น ๆ (ระบุ).....

การตรวจสุขภาพ

- เดบิต : น้ำหนักตัว
- 4.2.1 พอดี
- 4.2.2 น้อย / ค่อม
- 4.2.3 อ้วนมากไป
- ความสูง
- 4.2.4 สูง
- 4.2.4 พอดี
- 4.2.5 น้อยกว่าวัย / เตี้ย

ผู้ดูแล /เลี้ยงดูหลัก

- 4.3.1 แม่
- 4.3.2 พ่อ
- 4.3.3 ปู่ / ย่า / ตา / ยาย
- 4.3.4 ไปโรงเรียนทุกวัน
- 4.3.5 ไปโรงเรียนไม่ทุกวัน
- เพราะ.....
- 4.3.6 ไม่เข้าเรียน เพราะ.....
-
- 4.3.7 อื่น ๆ (ระบุ).....

สิ่งที่กังวลเกี่ยวกับเด็กคนนี้

- 4.4.1 สุขภาพ.....
- 4.4.2 เริ่มลงน้ำหนัก สุรา ยาเสพติด
- 4.4.3 นอนไม่หลับ เพราะ.....
- 4.4.4 ปัญหาพฤติกรรม.....
- 4.4.5 อารมณ์ เช่น เศร้า ซึมเศร้า วิดกกังวล
- 4.4.6 ติดโทรศัพท์
- 4.4.7 ติดเกมส์
- 4.4.8 การคบเพื่อน [] เพศเดียวกัน [] ต่างเพศ
- 4.4.9 การเรียน
- 4.4.10 อนาคตของเด็ก ในด้าน.....

ข้อดีของเด็กคนนี้เป็น.....

การตรวจสุขภาพ

- น้ำหนัก.....กก. ส่วนสูง/ความยาว.....ซม. เส้นรอบศีรษะ.....ซม. (Plot ใน Growth Curve สมุดสุขภาพและอธิบาย)
- ลักษณะนิสัยของเด็ก 1) ร่าเริง 2) อารมณ์ดี 3) เรียบร้อย 4) ซื่อซ 5) ซุกตัว 6) โมโหง่าย 8) อขากรู้อกเห็น 9) เข้าหาคนอื่นง่าย
- 10) อื่น ๆ (ระบุ)

การเขียน - การอ่านและสะกดคำได้..... เขียนพยัญชนะ/เขียนชื่อตนเองได้.....

FORM : C

๕) เด็กอายุ 12-18 ปี (ถ้าไม่มีให้ข้ามไป) ชื่อ-นามสกุลของเด็ก.....อายุ.....ปี.....เดือน

เพศ [] ชาย [] หญิง ระดับการศึกษา.....

- | | | | |
|--|--|--|---|
| การให้อาหารหลัก ประจำ | การตรวจสุขภาพ | ผู้ดูแล /เลี้ยงดูหลัก | สิ่งที่กังวลเกี่ยวกับเด็กคนนี้ |
| <input type="checkbox"/> 5.1.1 กินอาหารครบ 3 มื้อทุกวัน | เติบโต : น้ำหนักตัว | <input type="checkbox"/> 5.3.1 แม่ | <input type="checkbox"/> 5.4.1 สุขภาพ..... |
| <input type="checkbox"/> 5.1.2 ไม่มีอาการกินในบางมื้อ | <input type="checkbox"/> 5.2.1 พอดี | <input type="checkbox"/> 5.3.2 พ่อ | <input type="checkbox"/> 5.4.2 เริ่มลองนมหรือ สุรา ยาเสพติด |
| <input type="checkbox"/> 5.1.3 กินผักผลไม้ได้มากพอ | <input type="checkbox"/> 5.2.2 น้อย / หอม | <input type="checkbox"/> 5.3.3 ปู่ / ย่า / ตา / ยาย | <input type="checkbox"/> 5.4.3 นอนไม่หลับ เพราะ..... |
| <input type="checkbox"/> 5.1.4 ไม่ชอบกินผัก | <input type="checkbox"/> 5.2.3 อ้วน/มากไป | การเข้าเรียน | <input type="checkbox"/> 5.4.4 ปัญหาพฤติกรรม..... |
| <input type="checkbox"/> 5.1.5 ไม่ชอบกินผลไม้ | ความสูง | <input type="checkbox"/> 5.3.4 ไปโรงเรียนทุกวัน | |
| <input type="checkbox"/> 5.1.6 กินครบ 5 หมู่ | <input type="checkbox"/> 5.2.4 สูง | <input type="checkbox"/> 5.3.5 ไปโรงเรียนไม่ทุกวัน | <input type="checkbox"/> 5.4.5 อารมณ์ เช่น เศร้า ซึมเศร้า วิตกกังวล |
| <input type="checkbox"/> 5.1.7 กินนมหวานและขนมเคี้ยว | <input type="checkbox"/> 5.2.4 พอดี | เพราะ..... | <input type="checkbox"/> 5.4.6 ติดโทรศัพท์ |
| เป็นประจำ | <input type="checkbox"/> 5.2.5 น้อยกว่าวัย / เตี้ย | <input type="checkbox"/> 5.3.6 ไม่เข้าเรียน เพราะ..... | <input type="checkbox"/> 5.4.7 ติดเกม |
| | | | <input type="checkbox"/> 5.4.8 การคบเพื่อน [] พบเดียวกัน [] ต่างเพศ |
| <input type="checkbox"/> 5.1.8 กินขนมถึงถ้าเรื่งรูปประจำ | | <input type="checkbox"/> 5.3.7 เรียนคนเดียว | <input type="checkbox"/> 5.4.9 การเรียน [] เรียนได้ดี |
| <input type="checkbox"/> 5.1.9 กินน้ำอัดลมเป็นประจำ | | <input type="checkbox"/> 5.3.8 ไปทำงาน | [] เรียนได้ผลไม่ดี |
| <input type="checkbox"/> 5.1.10 กินน้อยพยามลดน้ำหนัก | | | <input type="checkbox"/> 5.4.10 การมีเพศสัมพันธ์ |
| <input type="checkbox"/> 5.1.11 อื่น ๆ (ระบุ)..... | | | <input type="checkbox"/> 5.4.11 เล่นการพนัน |
| | | | ข้อดีของเด็กคนนี้..... |
| | | | |

การตรวจสุขภาพ

น้ำหนัก.....ก.ก. ส่วนสูง/ความยาว.....ซม.

ลักษณะนิสัยของเด็ก 1) ร่าเริง 2) อารมณ์ดี 3) เรียบร้อย 4) ขี้อาย 5) ขี้กลัว 6) โมโหง่าย 8) อายากรู้อากเห็น 9) เข้าหาคนอื่นง่าย

10) อื่น ๆ (ระบุ)

FORM : C

ID

๘) ๖ แบบสอบถามสำรวจพฤติงตั้งครรภ

1 พฤติงตั้งครรภ อายุ.....ปี.....เดือน.....เป็นครรภที่.....อาชีพ.....

2 ปัจจุบันท่านกำลังเรียนหนังสืออยู่หรือไม่

- 1) กำลังเรียนอยู่ชั้น..... 2) ไม่เรียน จบการศึกษาระดับสูงที่สุดชั้น.....

3 ท่านฝากครรภ

- 1) โรงพยาบาลของรัฐ (ระบุชื่อ)..... 2) โรงพยาบาลเอกชน (ระบุชื่อ).....
 3) คลินิกเอกชน (ระบุชื่อ)..... 4) สถานีอนามัย (ระบุชื่อ)..... 5) บ้านหมอตำแย
 6) อื่น ๆ (ระบุ).....

4. อายุครรภ์ในขณะนี้.....เดือน

5. ท่านฝากครรภครั้งแรก เมื่อตั้งครรภได้กี่เดือน 1) จำไม่ได้ 2) จำได้ (ระบุ) จำนวน.....เดือนจำนวน.....สัปดาห์

6. ท่านไปพบแพทย์สม่ำเสมอตามนัดหรือไม่ 1) สม่เสมอ 2) ไม่สม่ำเสมอ เพราะ.....

7. ท่านมีปัญหาสุขภาพระหว่างตั้งครรภหรือไม่ 1) ไม่มี 2) มี เรื่องใด.....

8. ระหว่างตั้งครรภ ท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หรือไม่

- 1) ดื่มเหล้า.....ครั้ง 2) ยาแดง.....ครั้ง 3) เหล้า / เบียร์ / สาโท.....ครั้ง 4) เครื่องดื่มมูกำลัง เช่น กระทิงแดง แร่งเออร์ ฯลฯ

9. ระหว่างตั้งครรภ ท่านสูบบุหรี่ / ยาเส้น หรือไม่

- 1) สูบบุหรี่ยาเส้น (โปรดตอบข้อ 9.1 ถ้าไม่มีข้ามไป) 2) ไม่สูบแต่ใกล้ชิดกับคนที่สูบบุหรี่

9.1 โดยเฉลี่ยท่านสูบบุหรี่ / ยาเส้น วันละกี่มวน [] จำนวน.....มวน/วัน [] ไม่แน่ใจ

10. สิ่งที่ท่านเป็นห่วงในช่วงตั้งครรภ์ก็คือ

- 1) การเจ็บป่วย 2) กลัวลูกคลอดผิดปกติ 3) เศรษฐกิจ 4) ทำงานได้ไม่เต็มที่
 5) พฤติกรรมของสามี (ระบุ)..... 6) การคลอด 7) รู้สึกวิตกกังวลและเครียดมากเพิ่มขึ้น

ดูสุขภาพทั่วไป

1. ในขณะที่ตั้งครรภ์ ท่านพักผ่อนนอนหลับมากน้อยเพียงใด
 1) พักผ่อนมากขึ้น 2) พักผ่อนน้อยลง 3) ทำงานเท่าเดิม 4) ทำงานมากขึ้น 5) ทำงานน้อยลง
2. การรับประทานอาหาร
 1) มีอาหารกินอย่าเพียงพอ 2) กินอาหารมากขึ้น 3) กินอาหารน้อยลงกว่าเดิม 4) กินอาหารน้อยลงเนื่องจากมีอาการแพ้ท้อง
3. การมีส่วนร่วมดูแลของครอบครัว
 1) ครอบครัว/ สามีให้ความช่วยเหลือมากขึ้น (ระบุ).....
 2) ครอบครัว/ สามีไม่ให้ความช่วยเหลือ (ระบุ).....

ขอบคุณค่ะ

โปรดตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งว่า ลงข้อมูลหรือคัดเลือกในทุกข้อคำถามครบถ้วนและ

ถูกต้องตามเงื่อนไขของความ

แบบสำรวจข้อมูลผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มครอบครัวและชุมชน

โครงการวิจัยพฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูเด็กในครอบครัวและชุมชนในพื้นที่

6 จังหวัดที่ประสบภัยสึนามิ

ชื่อผู้เข้าร่วมสนทนา.....นามสกุล.....

บ้านเลขที่ หมู่ที่..... หมู่บ้านชื่อ..... ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี.....เดือน
3. อาชีพ 1) ค้าขาย 2) ประมง 3) เกษตรกรรม (ระบุ).....
 4) รับจ้าง (ระบุ)..... 5) รับราชการ สังกัด.....
 6) ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม 7) อื่น ๆ (ระบุ).....
4. ปัจจุบันท่านนับถือศาสนา 1) พุทธ 2) อิสลาม 3) คริสต์ 4) อื่น ๆ ระบุ.....
5. ระดับการศึกษา
 0) ไม่ได้เรียน 1) ≤ ประถมศึกษาปีที่ 4 2) ประถมศึกษาปีที่ 6
 3) ม.ต้น 4) ม.ปลาย/ปวช. 5) ปวส. 6) ปริญญาตรี 7) >ปริญญาตรี
6. บทบาทการดูแลลูกหลานในครอบครัว ท่านเป็น
 1) บิดา 2) มารดา 3) ปู่ย่าตาชาย 4) ญาติ (ระบุ).....
 5) อื่น ๆ (ระบุ).....
7. ท่านมีบทบาทอะไรในชุมชน
 1) ไม่มี 2) มี (ระบุ)
 2.1) อบต. 2.2) ผู้นำศาสนา 2.3) อสม.
 2.4) ครู
 2.5) สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน/ อาชีพ (ระบุ)
 2.6) อื่น ๆ (ระบุ).....
8. ในชุมชนของท่านมีครอบครัวที่เลี้ยงดูเด็กเคียด เป็นคนดี และเก่ง หรือไม่
 1) มีส่วนใหญ่มากกว่า 10 ครอบครัว 2) มี > 5 ครอบครัว 3) มีน้อย 1-2 ครอบครัว 4) ไม่มี

แนวคำถาม : สันทนาการกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ข้อมูลบริบท

อธิบายถึงแวดลอมบรรยากาศในการทำสันทนาการกลุ่ม ความพร้อมของผู้เข้าร่วม สีน้ทำทาง ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม โอกาสการแสดงความคิดเห็น การหาข้อสรุปร่วมกัน การแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2550

เริ่มเวลา.....สิ้นสุดเวลา.....รวมเวลา.....นาที

สถานที่.....

ผลการสันทนาการกลุ่ม [] 1. เสร็จสมบูรณ์ [] 2. ไม่เสร็จ [] 3. ไม่ให้ความร่วมมือ / สัมภาษณ์ไม่ได้
เหตุผลที่ไม่ร่วมมือ / สัมภาษณ์ไม่ได้หรือไม่เสร็จ คือ

พนักงานสัมภาษณ์.....

ผู้ควบคุมภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ผู้ควบคุมภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ผู้ควบคุมภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ประเด็นคำถามที่ใช้สันทนาการ Trigger Questions Family / Specific Community

1. คุณอยากเห็นลูกหลานเติบโตขึ้นเป็นอย่างไร (ลักษณะของเด็กดี เก่ง ที่กลุ่มอยากให้เป็น)
2. ในชุมชนของท่าน ครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดี เขามีวิธีการเลี้ยงดูอย่างไร
3. เด็กในชุมชนนี้ ท่านคิดว่ามีอะไรที่น่าพึงพอใจ และมีอะไรที่น่าเป็นห่วง อย่างไร
4. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิธีปฏิบัติอย่างไรที่เอื้อประโยชน์ ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ เช่น วิธีการทำอาหาร วิธีการอบรมเลี้ยงดู การดูแลสุขภาพ มีกิจกรรมการรวมกลุ่มช่วยเหลือเด็กและครอบครัว (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)

5. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิธีปฏิบัติอย่างไรที่ขัดขวาง หรือ ทำให้เกิด ผลเสียต่อเด็ก เช่น ทำให้เด็กไม่ได้กินนมแม่ เกิดปัญหาสุขภาพ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน ทำร้ายร่างกายและจิตใจ การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมส์ของเด็กและผู้ใหญ่ (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)
6. ท่านคิดว่า พ่อควรมีบทบาทในการดูแลลูกอย่างไรในชุมชนนี้ และพ่อทำอย่างนั้นหรือไม่ และถ้าหากจะให้พ่อช่วยดูแลอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก ควรทำอย่างไร
7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า “แม่ควรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวจนเด็กอายุ 6 เดือน” เพราะอะไรแม่จึงทำไม่ได้ ควรทำอย่างไร
8. ในครอบครัวมีการดูแลและฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดร่างกายอย่างไร ควรปรับปรุงอย่างไร (การอาบน้ำ, สระผม, การแปรงฟัน, การตัดผม, การตัดเล็บ, การทำความสะอาดหู และตา)
9. เมื่อเด็กเจ็บป่วยพ่อแม่มีวิธีการในการดูแลรักษาเด็กอย่างไร
10. ครอบครัวมีวิธีการสอนให้เด็กรู้จักวิธีการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างไร (การใช้ภาษาพื้นเมือง และภาษาประจำกลุ่ม การเรียนรู้ขนบธรรมเนียมกฎระเบียบ / หลักศาสนา / หลักคุณธรรม)
11. ท่านคิดว่า “ครอบครัวในชุมชนต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างในการเลี้ยงดูลูก” (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก) (การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมส์ของเด็กและผู้ใหญ่)

แบบสำรวจข้อมูลผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ผู้นำในจังหวัด

โครงการวิจัยพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวและชุมชนในพื้นที่

6 จังหวัดที่ประสบภัยสึนามิ

ชื่อผู้เข้าร่วมสนทนา.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....หน่วยงาน / สังกัด.....

ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง 2. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี.....เดือน
3. ปัจจุบันท่านนับถือศาสนา 1) พุทธ 2) อิสลาม 3) คริสต์ 4) อื่น ๆ ระบุ.....

4. ระดับการศึกษา

- 0) ไม่ได้เข้าเรียน 1) ≤ ประถมศึกษาปีที่ 4 2) ประถมศึกษาปีที่ 6
- 3) ม.ต้น 4) ม.ปลาย/ปวช. 5) ปวส. 6)ปริญญาตรี 7) >ปริญญาตรี

5. ท่านมีบทบาทหน้าที่อะไรในชุมชน/จังหวัด

- 1) อบจ. 2) อบต. 3) สาธารณสุข 4) การศึกษา 5) พมจ.
- 6) พช. 7) สื่อ 8) ผู้นำศาสนา 9) กลุ่มเยาวชน
- 10) เครือข่ายครอบครัว 11) NGO 12) อื่นๆ.....

☆ บทบาท/หน้าที่ที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานพัฒนาเด็กในจังหวัดของท่าน (โดยย่อ)

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่า “ครอบครัวและชุมชนในพื้นที่ซึ่งท่านดูแลอยู่ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก” ในระดับใด

- 1) มาก คืออยู่แล้ว 2) ปานกลาง 3) น้อยเกินไป 4) ไม่มี 5) เป็นอุปสรรค

แนวคำถามสนทนา : กลุ่มผู้นำในจังหวัด

ข้อมูลบริบท

อธิบายถึงแวดลอมบรรยากาศในการทำสนทนากลุ่ม ความพร้อมของผู้เข้าร่วม สีหน้า ท่าทาง ปฏิสัมพันธ์
ในกลุ่ม โอกาสการแสดงความคิดเห็น การหาข้อสรุปร่วมกัน การแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2550

เริ่มเวลา.....สิ้นสุดเวลา.....รวมเวลา.....นาที

สถานที่.....

ผลการสนทนากลุ่ม [] 1. เสร็จสมบูรณ์ [] 2. ไม่เสร็จ [] 3. ไม่ให้ความร่วมมือ / สัมภาษณ์ไม่ได้
เหตุผลที่ไม่ร่วมมือ / สัมภาษณ์ไม่ได้หรือไม่เสร็จ คือ

พนักงานสัมภาษณ์.....

ผู้ควบคุมภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ผู้ควบคุมภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ผู้ควบคุมภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ประเด็นคำถามที่ใช้สนทนา Trigger Questions Provider Group

1. ในฐานะที่ท่านเป็นบุคลากรหน่วยงานที่ทำงานในชุมชน ท่านคิดว่า เด็กๆ เป็นไปตามเป้าหมายที่ชุมชน
ต้องการหรือไม่ และท่านคิดว่าเป็นไปได้ตามเป้าหมายของหน่วยงานหรือไม่

2. แนวคิด หรือ นโยบายในเรื่องการพัฒนาศักยภาพของจังหวัดเป็นอย่างไร (MCH board, ประสานงาน
ระหว่างหน่วยงานชุมชน ประสานงานในพื้นที่)

3. ท่านคิดว่า การเลี้ยงดู และการพัฒนาเด็กเล็กในชุมชนทั่วไป และกลุ่มเสี่ยงในจังหวัดของท่านเป็น
อย่างไร (ชนบทไทย พุทธ ไทยอิสลาม มอแกน แรงงานอพยพ และ กลุ่มค้อยโอกาสในชุมชนเมือง)

4. ผู้วิจัยเสนอสรุปปัญหาที่รวบรวมได้มาจากครอบครัวและชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ในจังหวัด อยากจะทราบว่า ท่านเห็นด้วยกับปัญหาเหล่านี้หรือไม่ มีสิ่งใดเพิ่มเติมหรือแตกต่างกัน ท่านจะจัดลำดับความเร่งด่วนอย่างไร
5. ท่านเห็นว่าพฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูเด็กของครอบครัว และชุมชนที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน ได้แก่อะไรบ้าง ในชุมชนใด และควรจะทำอย่างไรจึงจะได้ผลดี
6. ท่านคิดว่ามีปัจจัยสำคัญอะไรบ้าง ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
7. ท่านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กในชุมชนดังกล่าวอย่างไรบ้าง (ถ้ามีส่วนร่วม ท่านพบปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง และยกตัวอย่างที่มีผลสำเร็จในการพัฒนาเด็ก)
8. การทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นกับครอบครัวในชุมชนได้ทำงานเกี่ยวกับเรื่องเด็กมีอะไรบ้าง หากจะเพิ่มประสิทธิภาพต้องทำอย่างไร
9. ในการทำงานเรื่องเด็กของจังหวัด ได้นำผลการประเมินสภาวะการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การประสานงานระหว่างหน่วยงานเหล่านั้นกับการมีส่วนร่วมของครอบครัวในชุมชนมาปรับปรุงการดำเนินการอย่างไรบ้าง (เช่น เทคนิค Plan Do Act, Participatory Learning and Action)
10. เพื่อให้ท่านสามารถร่วมกันทำงานพัฒนาเด็กของจังหวัดให้ประสบผลสำเร็จ ท่านต้องการความช่วยเหลือ หรือ เพิ่มกำลัง ใดบ้าง

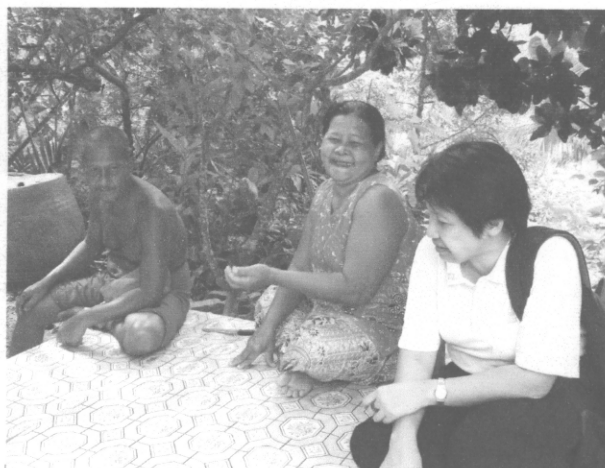
ภาคผนวก ข: ภาพระหว่างการเก็บข้อมูล



Home visit ไทยพุทธ บ้านบึงห้วย ตำบลควนธานี อำเภอกันตัง จ.ตรัง



Home visit กลุ่มชุมชนแออัด ตรอกลิเก เทศบาลกันตัง อำเภอกันตัง จ.ตรัง



Home visit กลุ่มไทยมุสลิม หมู่ 1 บ้านบางหมาก ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จ.ตรัง



Home visit กลุ่มแรงงานต่างด้าว ชุมชนกิตติคุณ เทศบาลกันตัง อำเภอกันตัง จ.ตรัง



Focus group ไทยพุทธ บ้านบึงห้วย ตำบลควนธานี อำเภอกันตัง จ.ตรัง



Focus group กลุ่มไทยมุสลิม หมู่ 1 บ้านบางหมาก ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จ.ตรัง



Focus group กลุ่มแรงงานต่างด้าว ชุมชนกิตติคุณ เทศบาลกันตัง อำเภอกันตัง จ.ตรัง



Focus group กลุ่มผู้นำต่าง ๆ ใน จ.ตรัง